

Лезги Газет

Жуван Ватан,
ватанэгълияр хуъх!

1920-йисалай акъатзава

N 49 (10642) хемис 4-декабрь, 2014-йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Эвер гун

Гъурметлу дагъустанвияр!

Гъар йисан 3-декабрдиз Виридуниядин инвалидрин югъ къейдзава. Эхиримжи йисара государводи чипин сагъламвилин гъал себеб яз бегъем мумкинвилер авачир ксариз къумек авунин месэлайтириз хейлин фикир гузва. Икъятланы абур, гъа виликдай хъиз, чипин патахъай къетлендаказ къайгъу Чугунин игтияж авай агъалийрин жергедик акатзава.

Виридуниядин инвалидрин йикъа гъар са кас, вичин сагъламвилин гъалдилай аслу тушиз, обществодин тамам ихтиярар авай член хъун, азаз вичин алакунар къалурдай гъакъыкъи мумкинвал хъун лазим тирди мад сеферда рикъел хун гerek я. Гъар садаз обществода вичин лайхул чка жагъурунин карда къумек гун, сагъламвилин гъал себеб яз бегъем мумкинвилер авачир ксарив датлана регъимлувиледи, меръяматлувиледи етчун чи буржи ва везифа я.

Заз квехъ мягъкем сагъламвал, ислягъвал ва хушбаутвал хъана къанзава.

Дагъустан Республикадин Къил

Р.АБДУЛАТИПОВ

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 10 манат

Баркалладин таж къазанмишнавайбүр

Са жув патал варь, вири инсанар патал

Нариман ИБРАГЫМОВ

Агъзурралди, миллионралди инсанар яшамиш жезва чи республикада ва улькведа. Гзафбур гъукаматдин ва властдин органра чехи къуллугърални ала, гъайиф хъи, абурукай анжак лап тимили бур жергедин ва зегъметчи инсанрин къайгъуда жезва, абурун дердияр, тал алай месэлайр гъялун патал алахъзва. Гъа и жуъреда, масадбурун дердиний хабар къаз, къеве авайбурун къумек гуз яшамиш жезвайбурук Россиядин Федерациин Государственный Думадин депутат. АБАСОВ Мамед Мегъарамовичи акатзава.

Са патахъай, зун тажуб ва, мульку патахъай рикъл шад жезва. Государводин Думада депутатвилин мандат гвай са

▶ 4

РД-дин Кыли телетамашайирин сувалриз жавабар гана Чна вирида са команда яз къвалахна къланда

26-ноябрдиз “Каспийдин къелечи шүшнейрин завод” ОАО-дин мулкунал “Ачух власть” проектдин сергъятра аваз Дағъустан Республикадин Кыил ачух эфирдиз экъечиңа. Ам “Дагъустан: михъя ва цийи хъувунин рехъ” темадай тухвана, хабар гузва РД-дин Кыилин ва Гъукаматдин Администрациядин пресс-къуллугъдин ва информациядин управлениди.

Гъурмуш ачухай Рамазан Абдулатипова къейдна: “Иситда чун вичин мулкунал алай къелечи шүшнейрин завод РФ-дин регионрихъ галаз сих алакъада ава. И кар ийкъара къиле фейи промышленникрини карчийрин форумди субутна. Чун къе иниз вучиз атанвайди я лагъайтла, чун производстводиз, рабочий классдиз,

илимдинни технический интеллигентациядиз мукъва хъун лазим я, чун мукъва женни ийида. Ихътин адет кутуни, за гъисабазавайвал, санлай республика патал хъсан нетижаяр арадал гъида. Нубатдин сеферда эфирдиз колхоздин чульлерилий экъечида. Хурун майишатдин хилени гъялзиз тахъваннан хейлин месэлайр ама. Хиве къуна къланда хъи, эхиримжи къад йисуз чун сурсетдалди таъминарзайвайбур чна чикелай ракъурна. Абурикъелай ракъурун лагъайтла, виже къвезвай кар туш. И кар алай вахтунда, Россиядин Федерациин аксина басрух гуннин жуъреба-жуъре (санкция), чиркин технологияр ишлемишзавай шартлара иллаки важиблу я. Абуру а нагъакъан къайдайрикай Россияди дуныядин по-

литикадиз ийизвай таъсир тимилиарунин ниятралди менфят къачузвайди я. Амма, гъар гъикъятланы, алай макъамда чи регъбер В.В.Путинан кесерлувал, чи улькведин кесерлувал лап гъундурур дөрежада ава”.

Экономика вилик финикай рагадай члавуз республикадин Кыли къейдна: “Алай вахтунда Дағъустанди маса ульквейрай гъизвай шейэр жуванбуралди эvez авунин барадай активидаказ къвалахзава - Дагдизелди, КЭМЗ-ди, са жерге маса карханайри лап активидаказ къвалахзава, гележегда мадни хъсан ериш аваз къвалахун гerek я. Маса ульквейрай гъизвай шейэр жуванбуралди эvezунин программадал

▶ 2-3

Ялова шегъердин делегация мутъманвиле

Къагъриман ИБРАГЫМОВ

29-НОЯБРДИЗ Туркиядин Ялова шегъердин мэр Вефа Салман къиле аваз Дербент шегъердиз атай делегация гъа и шегъердин къил **Имам ЯРАЛИЕВА** къабулна. Шегъердин администрацияда къиле фейи гъурмушда **Вефа САЛМАНА**, Ялова шегъерда авай Кавказдин диаспорадин руководитель **Мегъамед АЙДЕМИРА**, Хасавюрт шегъердин администрациядин къил **Арслан АРСЛАНОВА**, Дербент шегъердин администрациядин къилин заместитель **Сергей ЯГУДАЕВА** ва масабуру иштиракна.

Мутъманар хүшдиз къабулуналди, И.Яралиеева дүннъядин пуд диндин къеб тир, къадим Дербент шегъердин тариҳдикай сүгъбетна.

- Гъеле чи эрадин 313-йисуз, - лагъана шегъердин къили, - Кавказдин Албанидин зурба гъакимди (князь) хашпара дин гъукаматдин дин яз къабулунай. Дербентта патриархдик таҳт (престол) авай. И къвалах Нарын-къала къеледин сергъятра крестово-купольный ибадатхана хъуни (чи эрадин IV-V

▶ 3

Менфятлу къвалах

ДЕРБЕНТДА кардик квай “Сад тир Россия” партиядин Дмитрий Медведеван чкадин отделенидин общественный приемный да Россиядин УФМС-дин Дағъустандин отделдин начальницин заместитель **Жалал АЛИРЗАЕВА** агъалияр къабулна.

Агъалийри къвалахал таъминарунин, квхай документар арадал хкунин, архиврай справкяр, муниципальный къвалер гунин мумкинвилерин гъакъындай сувалриз гана.

Месэлайрикай гзафбур чкадал гъялна, майбур гъувчилик кутунва.

“Сад тир Россия” партиядин шегъердин чкадин отделенидин общественный приемный даин руководитель **Валерий ЮНАТАЕВА** чкадин властрин органрихъ агъунай арзачириз ва гъил-гъиле аваз менфятлудакас агъалийрин месэлайр гъялунай Жалал Алирзает вуз.

“Сад тир Россия” общественный приемный да агъалияр ваца къуд сеферда къабулзава. И къвалахдин графиц раиж авунин мураддатлди гъар ваца “Дербентдин хабарар” общественно-политический газетда ва чкадин телевиденидин каналрай малуматар гузва.

МЕДЕНИЯТ

Бубайрин пакдиз хузвай нагъмайралди макъамралди, дидейри-вахари тамамарзавай манийралди, алай аямдин жегъилриз ван тахъай авазралди “Шалбуз дагъ” ансамблди лезги халък шадарзава.

▶ 15

ОБРАЗОВАНИЕ

Сад лагъай чка Ахчегърин 2-нумрадин школадин муаллим Резия Агъмедовади, къвед лагъай чка Цийи Усуррин хурунн школадин муаллим Заминат Гулялиевади ва пуд лагъай чкани Луткунрин хурунн мектебдин муаллим Айда Муслимовади къазанмишна.

▶ 18

Дербент 2000
Нубатдин
заседание

Къагъиман ИБРАГИМОВ

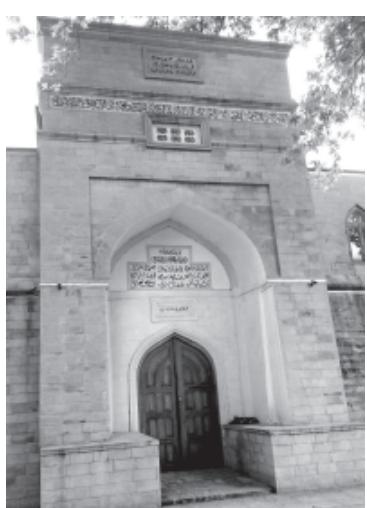
29-НОЯБРДИЗ РД-дин Гъукуматдин Председателдин Сад лағый заместитель **Анатолий КЪАРИБОВА** Дербентда гъя и шеңбердин 2000 йисан сувариз гъазурвилир акунин ва къиле тухунин месәлайриз талукъ нубатдин совещание къиле тухвана. Адан къалахда Дербент шеңбердин къил **Имам ЯРАЛИЕВА**, "Дербент 2000" ГУКУДИН рөгъбер **Али НУРМЕГЬАМЕДОВА**, Дербент райондин къилин сад лағый заместитель **Али ХАСБУЛАТОВА**, республикадин министерствойринни ведомствойрин руководителри, шеңбердин къилин заместителри ва масабуру иштиракна.

Анал рахай РД-дин Гъукуматдин Председателдин Сад лағый заместителдин къумекчи **К.МЕЖИДОВАН** гафарай малум хайивал, юбилейдиз талукъ яз түккүрнавай "Дорожный картадин" серенжемиз цийи къилелай килиг хъувунва. Пулдин тақтатар авачиз кутунвай са бязи серенжемар аникай худнава. Алай вахтунда а документ веревирд авун патал Кеферпатан Кавказдин федеральный округда Россиядин Федерациядин Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай векилханадин аппаратдиз ракъурнава. Кеферпатан Кавказдин федеральный округда Россиядин Федерациядин Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай векилдин заместитель **Сергей МИЛЕЙКОДИ** көвивална, аник Дербентда хъсан социально-экономический гъалар арадал гъидай серенжемрин мад са раздел кутунва.

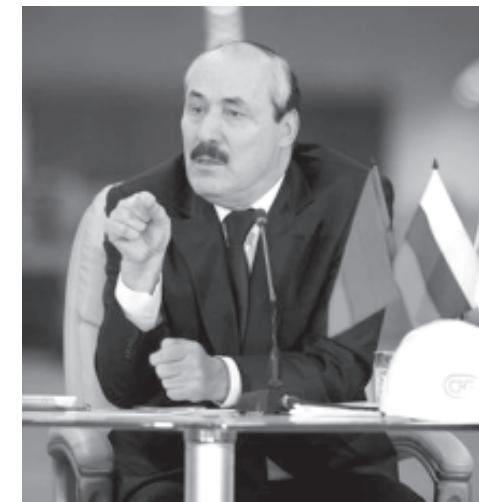
Ахпа анал рахай Имам Ярапиев лап важиблу месәлайрал акъвазна: къве патахъяни шеңбердин гъахъздавай чакар түккүрнун ва рекъерин лишанар эцигун; "Кавказ" федеральный рекъин Дербентдин сергъятар къайдадиз гъун; Низамидин тіваруних галай парк хъсандин түккүрн; олимпийский комплекс эцигун; Баркалувилин парк цийикла түккүрн хъувуна кутягъайла, ана Советтин Союздин Игитар тир дербентийриз, Цийи памятник эцигун.

Заседанидин иштиракчыри 15-нумрадин СОШ эцигина акъалттарунин, здравоохраненидин идараяр капитальнидаказ ремонт авунин, экверин, газдин ва телефондин коммуникацийрин сетар къайдадиз гъунин ва маса месәләйрарни веревирдна.

Заседанидин нетижаяр къур А.Къарибова менфялтудаказ къалахунай вирида сағърай лағъана.

Чна вирида са команда яз къалахна къанда

1 ◀

асаслу яз, вири карханаяр, исята чун вичин мулкунал алай Каспийдин шүшнейринг завод хъиз, конкуренциядин хура акъвазиз жедайбур, лап пайгардик квайбур хъун герек я. Чи Президент В.В.Путинани месәла и саягъда эцигизава". РД-дин Къили регион яшайишдинни экономикадин рекъяй вилик финиз талукъ са жерге делилар раижна: "экономика вилик финин еришрал гъалтайла, чун эхиримжи 1,5 йисан муддатда РФ-да сад лағый чкадал, промышленность вилик финин еришрал гъалтайланы РФ-да сад лағый чкадал экъечинава, гъиле авай йисан 10 вацран нетижайри къалпразавайвал, чавай ихтишар еришар хъуз жезава чи Республика вилик финин еришар вини держада хъун давамарун лап важиблу я. Гъелбетда, экономика ва промышленность вилик финиз талукъ къадардин делилрал гъалтайла, РФ-да къвенкъевичи держайра же-дайлал, лап гзаф къалах хъувун герек къвезва. Гъалар хъсан патахъди дегиш жезва ва и кар лап важиблу я!"

Идалай гъейри, республикадин Къили налогрин база, иллаки республикадин муниципалитетра, шеңберрани районра ахълурин важиблувал къейдна. "За гысабазавайвал, зи командада авайбуру намуслудаказ ва менфялтудаказ къалахздавай ксар я. Акъл къалахиз алака тийизвай ксар фад ва я геж командаидай хкатда. Чи везифа республика вилик финин барадай хатасуз ва къулай держадиз хажакунай ибарат я. И кар, гъелбетда, вирибуруз бегенмиш туш, гзафбуруз алатай вахтар хтаны къалзана. Хейлинбур йисаралди кризисдин шартлара яшамиш хъана ва абуру ахътин шартлара чеб къулайдаказ гъисни авуна. Мад икъл хъжедач. Гъич са месәлани пакадал вегъена виже къведач. Инсанар масанриз къичарунин, чилерин ва агъалияр яшамиш жезвай чакирин держа тайнарунин, Махачкъаладин патарив гвай чилерин барадай хчи ғұлдрады месәләй вилик акъвазнава. Абуру энгел тавуна гъялун лазим я. Гъихътин футфачивилер ийиз хъайттани, вири къалахар закондин бинедаллаз къилиз акъудиз алахъана къанда. Республикада гъульяла твадай ихтияр гъич садазни авач, гъар жуъредин серенжемар тешкилизавай, гъа са вахтунда чеб раҳазвай месәлайривай лап яргъа тир ксариз иллаки. Наразивилин серенжемар къиле тухуз майдандиз КОР-дай ульегъяндин яд хъзвазвай чавуз ва я тахъйтла чина ЕГЭ ульквела виридалайни чиркиндаказ къиле тухузвай чавуз экъечинава. Къе чна вирида са команда яз къалахна къанда. За вирида футфачивилериз килингна къил квадар тавунис эвер гузва".

Рамазан Абдулатипова республикадин къуватдих галаз алакъалы къурулушки, са жерге муниципалный тешкилтратин къилин тухузвай къалах къетендаказ къейдна. "Алай вахтунда муниципалитетрин руководителрих галаз санал къанун-къайдай хъудай органы зурба къалах тухузва. Терроризмдиз ва экстремизмдиз акси женг тухунин

барадай гъалар хейлин держада хъсан патахъ дегиш хъана. Идалай гъейри, и месәладай чна жергедин дагъустанвири чи тереф хъувзвайди гъиссава. Им лап важиблу кар я!"

РД-дин Къил аэропорт ва Махачкъаладиз къван шеңре рехъ цийикла түккүр хъувунин къалахар къиле физвай гъалдални акъвазна. "Дагъустан цийи хъజезва. Къе инсанрик флешкайралди къурху кутаз жедач. Хейлин фанатикар секин жезва, республикада терактрин, инсанар чандиз къаст ийиз къинин душшүшрин къадар тымил жезва. Идалай гъейри, алай вахтунда Дагъустандин уммет къилди-къилдин дестеरиз пай хънан амач. Республикан руководитель яз зун вири динрал амалзавай ксарив сад хъиз эгечизава, зун абурун интересар, абурун ихтиярар ва азадвилер хънин мажбур я. Амма чна а ихтиярар и карди чи амай ватандашиз зиян гуз башламишталди, са ни ятлани государствовид далудихъай гульле гуз башламишталди хъуда. Ахътин нағызъан крар ийидай ксариз чна гъич са жуъредин инсафни ийидач. Чун къанун-къайда хъудай органын галаз вири саналди а муртадриз акси яз къалчел къарагъяд!"

Республикадин СМИ-ри чин къалахда гъихътин месәлайриз фикир гун лазим ятла, гъядаки рахадай чавуз республикадин Къили къейдна: "Са бязи СМИ-яр къени алатай вахтарин къульне къалубар гваз яшамиш жезва ва республикада вуч къиле физватла, гъа кар абуру аннамишзавач. Алай вахтунда Дагъустанди еридин жигъетдай цийи везифа яр къилиз акъудава. СМИ-ривай, мисал яз, кар алай проектар гъик къилиз акъудаватла, гражданрин ихтиярар ва Россиядин государствовид интересар хънин карда къайда тунин барадай чи прокуратуради гъик къалахздаватла, кар бажармишунин менфялтудавиле гъалтайла РФ-да къе 7-чкадал акъатнавай чи Силисдин комитетди лап ағтур шартлара гъихътин зурба къалах тухузватла, гъада талукъ гъар вацран рубрикайраччиз кардик кутада къван, чи ФСБ-ди, МВД-дини гъакъл къалахздава. Жуъреба-журье бинесуз хабарар ва къундартмаяр чукъурдай чкадал, зи фикирдади, СМИ-ри чи руководстводи къилиз акъудавави вири къалахдин патахъай ерилдаказ, дузыдаказ, намуслудаказ инсанар хабардар авун лазим я".

Рамазан Абдулатипов са десте ксари каш чуғун малумаруниз талукъ месәладални акъвазна ва ада, къилди къачуртла, лагъана: "Абуру раижнавай месәлайрикай гъич садни республикадиз за регъбервал гузвай чавуз арадал атанвайди туш. Амма икъл ятлани, зун а ксарихъ галаз гурушши хъана. За неинки а каш чуғур, гъакъини бязи маса ксарикай лугъун лазим я хъи, къе гзафбур республикада, ульквела гъалар, къурулуш, формация дегиш хъанвайдан гъавурда авач. Месәладин субъективный терефарни фикирда къуна къанда. Къейд авун герек я: а ксари ихтиш къасада сағърай лағъана.

ятрайди тухузвай къалахдин нетижя я. Абурун мурад ашака я - чун къевера тун. Им къилье фидай кар туш!

Мад са месәла ава: арадал къевзвай и ва я маса чуъръкирх галаз алакъалу яз, чна йисаралди къалах тухузвач, гъалар та-мамвиледи кызғын хъай чавуз лагъайтла, чна а чуъръкар федеральны держадиз акъудава. Икъл хъана виже къведач. Вири месәляр муниципалитетдин держада, райондин держада, анжак гульгульлай Гъукуматдин ва республикадин Къилин держада аваз гъялна къанда. За мад сеферда тикрарзана: Власть - поселоқдин, райондин, республикадин - халк патал ачухди хъун герек я".

Россиядин аксина экономикадин жигъетдай басрун гүнин серенжемар къабулуни талукъ яз РД-дин Къили къейд абурул, ахътин серенжемрикай республикадиз зиян хъказвач. "Дагдизель" заводда чна гъя и карханада гъазурзавай частарикай къватлавай торпеда акъудунин месәла гъялун патал къевивал ийиз къве яис къван хъана, и карда чун - хейлин четинвилерал расалмиш хъана. Амма санкцияр себеб яз, торпеда гъазурун патал герек 80-далай виниз жуърейрин тада-ракар Россиядин вилицадай Украинаадай ага-къарзазава хъун себеб яз, къе чи торпедадин патахъай игътияж арадал атанва. КЭМЗ-дани гъа ихтиш гъал хъудай органын галаз вири саналди а муртадриз акси яз къалчел къарагъяд!"

Россиядин аксина экономикадин жигъетдай басрун гүнин серенжемар къабулуни талукъ яз РД-дин Къили къейд абурул, ахътин серенжемрикай республикадиз зиян хъказвач. "Дагдизель" заводда чна гъя и карханада гъазурзавай частарикай къватлавай торпеда акъудунин месәла гъялун патал къевивал ийиз къве яис къван хъана, и карда чун - хейлин четинвилерал расалмиш хъана. Амма санкцияр себеб яз, торпеда гъазурун патал герек 80-далай виниз жуърейрин тада-ракар Россиядин вилицадай Украинаадай ага-къарзазава хъун себеб яз, къе чи торпедадин патахъай игътияж арадал атанва. КЭМЗ-дани гъа ихтиш гъал хъудай органын галаз вири саналди а муртадриз акси яз къалчел къарагъяд!"

Россиядин аксина экономикадин жигъетдай басрун гүнин серенжемар къабулуни талукъ яз РД-дин Къили къейд абурул, ахътин серенжемрикай республикадиз зиян хъказвач. "Дагдизель" заводда чна гъя и карханада гъазурзавай частарикай къватлавай торпеда акъудунин месәла гъялун патал къевивал ийиз къве яис къван хъана, и карда чун - хейлин четинвилерал расалмиш хъана. Амма санкцияр себеб яз, торпеда гъазурун патал герек 80-далай виниз жуърейрин тада-ракар Россиядин вилицадай Украинаадай ага-къарзазава хъун себеб яз, къе чи торпедадин патахъай игътияж арадал атанва. КЭМЗ-дани гъа ихтиш гъал хъудай органын галаз вири саналди а муртадриз акси яз къалчел къарагъяд!"

Россиядин аксина экономикадин жигъетдай басрун гүнин серенжемар къабулуни талукъ яз РД-дин Къили къейд абурул, ахътин серенжемрикай республикадиз зиян хъказвач. "Дагдизель" заводда чна гъя и карханада гъазурзавай частарикай къватлавай торпеда акъудунин месәла гъялун патал къевивал ийиз къве яис къван хъана, и карда чун - хейлин четинвилерал расалмиш хъана. Амма санкцияр себеб яз, торпеда гъазурун патал герек 80-далай виниз жуърейрин тада-ракар Россиядин вилицадай Украинаадай ага-къарзазава хъун себеб яз, къе чи торпедадин патахъай игътияж арадал атанва. КЭМЗ-дани гъа ихтиш гъал хъудай органын галаз вири саналди а муртадриз акси яз къалчел къарагъяд!"

Россиядин аксина экономикадин жигъетдай басрун гүнин серенжемар къабулуни талукъ яз РД-дин Къили къейд абурул, ахътин серенжемрикай республикадиз зиян хъказвач. "Дагдизель" заводда чна гъя и карханада гъазурзавай частарикай къватлавай торпеда акъудунин месәла гъялун патал къевивал ийиз къве яис къван хъана, и карда чун - хейлин четинвилерал расалмиш хъана. Амма санкцияр себеб яз, торпеда гъазурун патал герек 80-далай виниз жуърейрин тада-ракар Россиядин вилицадай Украинаадай ага-къарзазава хъун себеб яз, къе чи торпедадин патахъай игътияж арадал атанва. КЭМЗ-дани гъа ихтиш гъал хъудай органын галаз вири саналди а муртадриз акси яз къалчел къарагъяд!"

Россиядин аксина экономикадин жигъетдай басрун гүнин серенжемар къабулуни талукъ яз РД-дин Къили къейд абурул, ахътин серенжемрикай республикадиз зиян хъказвач. "Дагдизель" заводда чна гъя и карханада гъазурзавай частарикай къватлавай торпеда акъудунин месәла гъялун патал къевивал ийиз къве яис къван хъана, и карда чун - хейлин четинвилерал расалмиш хъана. Амма санкцияр себеб яз, торпеда гъазурун патал герек 80-далай виниз жуърейрин тада-ракар Россиядин вилицадай Украинаадай ага-къарзазава хъун себеб яз, къе чи торпедадин патахъай игътияж арадал атанва. КЭМЗ-дани гъа ихтиш гъал хъудай органын галаз вири саналди а муртадриз акси яз къалчел къарагъяд!"

Россиядин аксина экономикадин жигъетдай басрун гүнин серенжемар къабулуни талукъ яз РД-дин Къили къейд абурул, ахътин серенжемрикай республикадиз зиян хъказвач. "Дагдизель" заводда чна гъя и карханада гъазурзавай частарикай къватлавай торпеда акъудунин месәла гъялун патал къевивал ийиз къве яис къван хъана, и карда чун - хейлин четинвилерал расалмиш хъана. Амма санкцияр себеб яз, торпеда гъазурун патал герек 80-далай виниз жуърейрин тада-ракар Россиядин вилицадай Украинаадай ага-къарзазава хъун себеб яз, къе чи торпедадин патахъай игътияж арадал атанва. КЭМЗ-дани гъа ихтиш гъал хъудай органын галаз вири саналди а муртадриз акси яз къалчел къарагъяд!"

Россиядин аксина экономикадин жигъетдай басрун гүнин серенжемар къабулуни талукъ яз РД-дин Къили къейд абурул, ахътин серенжемрикай республикадиз зиян хъказвач. "Дагдизель" заводда чна гъя и карханада гъазурзавай частарикай къватлавай торпеда акъудунин месәла гъялун патал къевивал ийиз къве яис къван хъана, и карда чун - хейлин четинвилерал расалмиш хъана. Амма санкцияр себеб яз, торпеда гъазурун патал герек 80-далай виниз жуърейрин тада-ракар Россиядин вилицадай Украинаадай ага-къарзазава хъун себеб яз, къе чи торпедадин патахъай игътияж арадал атанва. КЭМЗ-дани гъа ихтиш гъал хъудай органын галаз вири сан

журнадин харжар ківатынал эхир эцигун лазим тирдан ва идан гысабдай маршруткайра аваз финин кыммет гъатта агъузариз хүннү мумкин тирдан патахъай тайнинда - каз лагъайди тир. Амма ина водителривай конкуренциядин хура ақвазиз хүннү меслани кватзана. Маршруткайра аваз финин кыммет хажунин къарап гъелеги гъич садани къабулнавайди туш.

Республикадин Кылин жавабдал алаба яз Махачкъаладин мэрдин везифаир тама-марзавайди тир Мегъамед Сүлейманова къейд авурвал, ихтилат пассажирар тухунай къачузай гъакъидин къадар 3 манатдин хажуникай физва. "И кар ийидай ихтияр ган-войди туш. И месэла веревирдзана. Общественностидии вичин теклифар гун, къейдер авун патал элкъвеий стол тешкилун теклифнай. Маршрутный таксияр гъалзайбуру гъатта пассажирар тухуникай кыил къакъудунни къарапариз къачунва. Алай вахтунда республикадин меркезда 3 агъзур маршрутный такси ава. Абурукай агъзур маршрутка гъалуни-кай абурун водителри кыил къакъудзана. Чун абуруз талукъ къарап къабулиз гъазур я. Амма маршрутный таксияр эвездайвал, чахъ я автобусар, я троллейбусар ава. И месэла гъялунив чун лап мукъудивди эгечун ге-рек я. Нутб алачир харжар ківатынникай ва къайда тунайкай рахайтла, иисан эхирралди ахътин къайда твада".

РД-дин Гъукуматдин Председатель Абду-самад Гъамирова алаба хъувана: "Общественный транспортдин талукъ яз арадал атан-вай гъалар ихтибинбур я: чна Россияядин Федерациидин Гъукуматди маҳсус ташшуругъ ақыудун гъузлемишзана. Адал аласлу яз, республикадин общественный транспорт ма-са къаудайвал 252 миллион манатдин къа-дарда аваз субсидияр агакъда. И рекъериз мадни 65 миллион манатдин тақъатар рес-публикаидин бюджетдай чара ийидай. Нетижада санлай 55 автобус маса къауз жеда. Ида-ни общественный транспортдин талукъ мес-ладин хцивал алууда. Чна чи улквела гъа-зурзай газомоторный күдай шейнайл къва-лахдай алай аямдин автобусар маса къаучу-да. Им государстводин общественный транс-порт я. За фикривайвал, Цийи ийсалди ше-гъерэгълийриз ихтиин савкъат гъазурда".

Рамазан Абдулатипова вичин патайни алаба хъуворвал, гъакъикъатда ихтилат рес-публикаидин меркезда адетдин, вич виликрай терг авур жуъредин, общественный транс-порт арадал хуникий физва.

Эхиримжи вахтара мукъвал-мукъвал гуз-вай суалрикай сад - Махачкъаладин аэропортуни къалахал мус башламишдатла, гъадас талукъ суални раинка. Тамашаийриз самолетар къарагъдай ва ацуқъдай зул цийикла түккүр хъувуниз в аэропокзандин комплексы гүнгүнна хтунис талукъ яз пландик ку-тунвай къалахрих галаз алакъалу сюжет къалурна.

Республикадин Кыли аэропортуних га-лаз алакъалу месэлдайни баянар гана. "Аэропортuna лап чехи къалахал тухузва, ам-ма им эцигунрин къалахарин анжак сифте пай я. Мад хейлин къалахар кыиле тухун герек къведа. И кратин патахъай чна Олег Липато-вахъ ва Сүлейман Керимоваш галаз мес-лятар авунва. Тухузай къалахал аэропортунин дарамат ва адан патарив гвай чаяр фикри газа жөлбайбуруз элкъурунных рееке тун-ва. Вири и крат пассажирар патал къулай шарттар яратмишунин мурадралди ийизвай-ди я. Чи карчирх галаз санал чалай Дагъустандин цийи авиакомпания тешкилиз алакъда, идалайни башкъа, региондин авиа-ция вилик тухун патални чалишишилдер ийидай. Хейлин дагъустанвияр Азербайжан-диз, Минводриз, Пятигорскдиз, Кисловодск-диз физва. И кар патал гъвччи самолетар герек я. Чна дагълух са жерге районризни ахътин самолетрин рейсер кардик күхтун мумкин я. Күрелди, чна гъвччи авиацияни вилик тухуда.

Россиядин Федерациидин Президент Владимир Владимирович Путинан ихти-барлу кас Шуми ШАБАТАЕВА Москвада са стансия Россиядин виридалайни къадим ше-гъер тир Дербентдин тъварцых ягъунин теклиф гваз экъечун меслятна. Дагъустан-дин Кыли и кардин тереф хвена, идалайни гъе-ри, и теклиф веревирд авун вичи талукъ тир къурлушрал тапшумышдайди хиве

къуна. Ше-гъердин 2 агъзур иисан юбилей сув-вар хыз къейд авуниз гъазурвал акунин тен-мадиз талукъ яз Рамазан Абдулатипова къейд авурвал, гъазурвилер акунин къалахар бес къадардин дережада аваз кыиле физ-вач, вучиз лагъайтла и чавалди федераль-ный бюджетдай пулдин тақъатар ахъайнав-ча. "Алай вахтунда Дербентда вири къалахар хуси къуватралди кылиз алакъуда-вайди я. За фикривайвал, ше-гъердин юби-лайдин сувариз вири терефрихъай гъазур хъун патал юбилей са Тимил геж хыз, мисал яз, 2017-йисуз къейд ийиз жедай".

Эфирдиз зенг ийиз алакъай Гуля НУР-МЕГЬАМЕДОВАДИ Гимри хурурьн патав гвай тоннель эхирни мус ачуходатла, гъадан патахъай хабар къуна. "Чи къанун-къайда худай къурлушар терроризмдиз акси опера-ция кыиле тухуниз мажбур хъянвайилих галаз алакъалу яз къулайсувилер гъиссавай, гагъ-гагъ гъелек жезвай касарив зун гъавурда акъуналди эгечизава. Терроризмдиз акси опе-рация - им са нин ятланы къундарма туш. Временний лугъудай поселокда 7 гъавайрин са шумуд блиндаж түккүрнавайди малум хъана. Абур чукъурин патал чун техника ракъу-руниз мажбур хъана. А блиндажра цудралди аялар чандиз къаст авуна къейи касар чу-нуных жезва. И поселокда къанун-къайда худай орғанрин са шумуд къулугъчидал хи-рер хъана. Играими дагъустанвияр! Чна кү-тереф тамамвиледи хъзвана, амма күннени чи Дагъустандин хулер бандитрикай, тер-рористрикай михы авунин карда властдин ва къанун-къайда худай орғанрин тереф хъух. Са патахъай, чна шел-хвалзана, муль-ку патахъай лагъайтла, чин ери-бине Унцу-кул райондай тир 47 кас Сирияди ава. Абур международный террористрин дестедик экечинава. Къайда тур, ахтун касариз рехъ ачуходир, абурухъ галаз санал къалахмир, абуру хулерер ақыуда, Дагъустан михы ая. Икъ хъайлар, күт ихтиярзиз ва азадвиле-риз гъич са жуърединин зиян жедач".

Каспийдин шүшнейрин заводда къалахал ақывазун патал вуч авун лазим ятла, гъада-з талукъ яз Интернетдай Коркмаскъаладин агъалиди гайи суалдиз жаваб яз Абакар Му-дунова лагъана: "Заводдих вичин сайт ава, ана и карханада къалахиз къанзай касаривай ийизвай истемишинар гъихътинбур ятла къалурна. Карханадиз аттайтани жеда, ина къабулдай ийикъар ава. Алай вахтунда чав 13 агъзур анкета гва, гъелеги лагъайтла, чавай 500 кас къабулиз жезва. Чна патарив гвай хулерин агъалийриз артуханвал гузва, чна абуруз къалахал атун хушвиледи теклифа-за".

И жавабдиз баянар гуналди, республика-дин Кыли къейдина: "Къалахал къабулдайла, кархана вичин мулкунал бинеламиш хъянвай райондин агъалийриз артуханвал гу-ният рахайтла, им зи теклиф я. Ихътин къайда неинки и инвестиционный патал, гъакъамай-бүр патални къуватда ава - патарив гвай ху-лерин агъалийр, иллаки абуру чи проектири-ва планрин тереф активидаказ хъяззаз хъайтла, къалахал жезмай къван газа желб ийин. Алай аямдин карханаяр, мисал яз, Мегъармадхурун районда эцигзавай къуш-чивилин фабрика хътин карханаяр арадал гъидай вахт алууна. Муниципальный теш-килатрин къилери, хулерин жемятирин муни-ципалитеттеги инвестиция жөл авунин ба-радай чин къалахал активламишн герек я. Гъа и вахтунда абуруз чин шегъерар ва ху-лерер авадан хъун гафаралди вай, гъакъикъат-да къанзазаз хъун чарасуз я".

Ахла Интернетдай Рамазан Абдулатипова их-тил жаваб гана: "Тақъатар авайдалай газа менфялтудаказ ишлемишун патал чна "Даг-агрокомплексдин" бинедаллас са жуъредин МТС-ар тешкилнава, гъар са фермердивай вичиз герек вахтунда ва төм ақакъай гъакъ-идих техника кирида къаз жеда. Гъакъ хъайда, къилдин фермервилер майишатди лап ба-гъа техника маса къачунин чарасузвал авач. Хурурьн майишатдин са къадар техни-ка чи республикада гъазурзана".

Студиядиз зенг авур Табасаран райондин агъали Насрула ДАДАШЕВА вичи хуси

фермервилер майишатда къалахиз 15 ии-салай газа вахт алатнавайдан, гъар иисуз государствоиди вичи 200 тонндилий виниз нек, 25-30 тонндилий артух як маса гузай-дан гъакъиндей хабар гана ва гъа са вахтун-да райондин администрацияди, гъакъни рес-публикаидин органри вичиз гъич са жуъредин къумекни гун тийизвайдан патахъай шел-хвална.

Рамазан Абдулатипова къейд авурвал, мукъвал тир вахтара РД-дин Гъукуматдин Председательдин заместитель Шарип Шарипов и фермервилер майишатдин фидавал я. "Фермерди икъван къадар хурурьн майишатдин продукция гъасилун - им еке къалах. Производство ашкъиламишина къанзавайди я. Эгер виликдай хуси къумекчи майишат патал са гектардин чил чара ийизвайтла, гила адан къадар 3 гектардив ага-къайдайвал артухарнава. Къвед лагъайдини, хизанрин къумекчи майишатриз къумек гунин къалах гъакъикъатда сифте яз Дағъустанда башла-миш хъана, и кардикай гъульгъунылай улкв-един маса субъектини чешне къачуна. Чиновники иллаки хизандин бизнесдиз жезмай къван газа къумекар гун лазим я. Хурурьн майишатдин продукция гъасилдай мумкин-вилер газа ава".

Ачух эфирдин иштиракчийри Махачкъала ше-гъерда михъивилер хунын барадай авай гъалариз са жуъреда хъайтланы та-всир ийидайвал, тайнара тавунвай чкайрал зирибиль гадарунай жерме авунин къайда кардик кутас хунизд талукъ сувал гана. И сувалдиз жаваб яз Махачкъаладин мэрдин вез-ифаир тамамарзавайди тир Мегъамед Сүлейманова и барадай законда къалурнавай вири серенжемар къабулдайдахъ инанми-шарна.

Дагъустандин Кыил Рамазан Абдулатипова къейд авурвал, ше-гъеррани хувера михъивилер хунын жигъетдай авай гъалдиз талукъ месэла республикадин Хатасувилер Советдат веревирдна. "Гъакъикъатдани хей-лин карханаяр, идарай авай гъалди хатасуз-вал ва сагъламвал патал къурхулувал арадал гъизва. Гъавилия Хатасувилер Советди асуул везифаир, гъа гъисабдай республика-дин Роспотребнадзордин вилик ақвазнавай везифаир тайнара, и жигъетдай гъалар б 6 ваңран муддатда хъсанвилих дидай де-гишарунин тапшуругъ гана".

Хулерин чайра дише-гълийрин зегъмет-дикай рахадай члавуз Дағъустандин Кыили къейдна:

"Итимрилай тафаватлу яз дише-гълияр гъамиша къалахдик квайди я. Абуру къалахални зегъмет чүгвазва, къвалени къалахзара, абуру экунахъни фад къарагъзана. Дише-гълийри суткада къиял-къилди къалахзара. Чи умумурда авай виридалайни пакди дише-гъели я. Дише-гълияр саламатдиз хъухъ".

Ачух эфирдин нетижайр къур Дағъустан-дин Кыил Рамазан Абдулатипова раҳунар итижлубур, герекбур хъайди къейдна: "Чеб гъялун патал чна гъар юкъуз къалахзазай агъзурларди месэлайрикай са гурурьшдин вахтунда рахадай жедач. Къе кар бажармишиз алакъай команды: кыиле Хизри Шихсаидов авай депутатрикай ибарат Халкъдин Собра-ние; кыиле Абдусамад Гъамидов авай Гъукумат; активвал къалурзай хейлин мини-страр, бес къадар хъсандин къалахзазай муниципальный тешкилатрин къилер ава. Им жанлу команда я", - лагъана Рамазан Абду-латипова.

Эхирдай республикадин Кыили, республика-дин агъалийрихъ элкъвена, икъ лагъана: "Играими дустар! За фикривайвал, Россиядин Федерациидин Президентдин политика, республикадин политика гъар са хурурь, гъар са ватандашдив ага-къарун патал республика-ди вири муниципальный органни вири крат ийидай. Виридалайни къилинди ихтибарвал я. Инсанри ихтибар ийизвай члавуз къалахдай ашкъини къведа, эгер ихтибарзавачтла, къул-лугърл ийидай са затын авач. Чна - гъам жергедин рабочиди, гъам заводдин дирек-торди, гъам администрациядин къили, гъам республикадин Кыили - намусладака, гъакъиса-гъиледи къалахзазай лазим я. Икъ хъайла, чун хушбахт, саламат жеда, вучиз лагъайтла чун санал жеда, чи сад тир Ватанди цүк ақыудда. Къуй гъакъ хурай, Аллагъди гурай чаз!".

Ялова ше-гъердин делегация мугъманвиле

1 ◀

асиррин) тестикъарзана. Им Россияяди авай хашпайран вири-далайни къадим девирдин ибадат-хана я. Ам 737-йисуз эцигнай. Дербентта Россияяди виридалайни къульнеди тир мискинни ава. Виш йис вилик, Умар-халифадир вири-далайни къадим девирдин синауга 1614-йисуз Дербент ше-гъерда эцигнай.

Дербент Россияяди виридалай къибле патан ше-гъер я. Ина арабарни, персери, түркверни, монголарни хъана. Шаръ патаз талукъ тир дуныядин тарих Дербент галачиз фикрирд гъиз жедач. Ина дуст-виллин, хъсан къуншишилини, сада-садаз гъуьрмет авунин гъалар арада атана.

Къейд ийиз къанзава хъи, Дербент ше-гъер неинки са руьгъдин ре-къяя, гъакъ агъвалувилерин рекъяяни дуныядин тарих Дербент галачиз фикрирд гъиз жедач. Ина дуст-виллин, хъсан къуншишилини, сада-садаз гъуьрмет авунин гъалар арада атана. Къейд ийиз къанзава хъи, Дербент ше-гъер неинки са руьгъдин ре-къяя, гъакъ агъвалувилерин рекъяяни дуныядин тарих Дербент галачиз фикрирд гъиз жедач. Ина дуст-виллин, хъсан къуншишилини, сада-садаз гъуьрмет авунин гъалар арада атана.

Имам Музамудиновича Дер-бентта туристрин криз хуш къве-дай ва абуризни бубайрин ве-сийриз вафалу хъун - ибури Дербент-да авай къайдаяр тирди лугъуналди И. Яралиева вичин субъеттаки акаль-тарна.

Вефа Салманани Ялова ше-гъердай субъеттаки акаль-тарна. Имам Шамилазни шаир Расул Гъамзатов - эцигнава. Идалайни гъейри, цуд ийсалай газа я, Яловани Махачкъала стха-шегъерар яз. Алай йисан ноябрдиз лагъайтла, Яловани Хасавюртди сад-садан гъа-вурда гъатунин, санал къалахзазай меморандумдал къулах чүгунва, - лагъана В. Салманана.

Гурурьшдин эхирдай И. Яралиевани В. Салманана сада-садаз къи-метту савкъатар

Баркалладин таж къазанмишнавайбур Са жув патал въ, вири инсанар патал

1 ◀

шумуд дагъустанви ава, чебни гъар жув-редин мумкинвилерни авайбур, амма абур гъик хана хайи ватандиз ахъкъатна, чин сечкичийрихъ галаз гульрушиш хъана аквада. Мамед Абасов лагъайтла, гъар ваца хуввеза, "Сад тир Россия" партиядин Д. Медведеван общественный региональный приемныйда агъалияр къабулзва, абуруз алакъайд къумекар гузва, республикадин журналистирихъ галаз гульрушиш жезва, къиле тухузтай ва гележеддин крарикай субъетарзева. Ам, вичин вири мумкинвилерни менфит къачуна, Дагъустан Республикасиз ва чи агъалийриз, карчирлиз виле ақьадай къумекар гуз алахъзева.

Ихтиян къанажагълувилин, инсанвилин, зегъметдал рикл хъунин ерияр адак ва адан стхайрик, вахарни буш чадал акатнач. Бинеда чехи буба Абасан, дах Мегъараман ва диде Балахалуман тербиядин, тухумдин, халкъдин милли ва чешнелу адетрин, общество патал зегъметчугунин, яшамиш хъунин чешмеяр авай.

Ери-бине Ивигрилай тир чехи буба Абас 1930-йисара хъуре тешкилай артелдин къиле ақьавзай. Гульгульайлай адал Агъа Стальян хуруну Кирован тъварунхъ галал колхоздин правленидин председателин везифаир ихтибарна. Ахта ада, кар алакъайд ва намуслу тешкилатчи, председатель яз Къулан Стальян колхоздин къалахарни пайгардик кутуна. Ватандин Чехи дяве башламиш жедалди вилик ам рагъметдин фена.

Даҳдайкай магърум хайи жаван Мегъараман хиве хизан хунийн муракаб везифа гъатна. Къасумхуърел школада къелни ийиз, ада вичиз трактористилин пешени чирна. Буйнакъдин хуруну майишатдин техникум къутягъай гада Къасумхуърьун МТС-да механиквиле къабулна. Гульгульин йисара вичин везифаирив мукъуфиди, гъакъисагъильеди эгечизавай Мегъарам Абасова МТС-дин мастерскойнин заведующийвиле, РТС-дин инженервиле, парткомдин секретарвиле, "Сельхозтехникадин" техникадин рекъяр къуллугъдай станциядин начальниквиле къалахана.

Балахалум дидедини Агъа Стальян колхозда тапшумишай чуылдин вири къалахар авуна, дяведин йисара Хасавюртдин патарив душмандин танкариз акси къанавар эгъюнунин карда иштиракна, "Касумкентский" совхозда къад йисуз къалах давамарна. Гъа са вахтунда вад хизни пуд рушаз ульмуърдин реъъел лайхху инсанар яз экъечдай мумкинвални гана. Къе неинки Абасоврин хизанри, багърии, гъакъи вири Республикаси ва абур чидай къван вирида Мегъараманни Балахалуман веледрал, бажарагъту, жумарт, халкъиз, Ватандиз вафалу инсанрал, дамахъзана.

Лугун лазим яхъи, Абасоврин хизандин векилрикай зун сифтени-сифте Махачъкала шегъерьда яшамиш жезвай Жамиля Гъафизовадихъ галаз таниш хъанай. Зи яр-дуст Гъафизов Халилан ульмуърдин юлдаш тир ада вичи къалахай Махачъкладин ракъун рекъин отделенидин, республикадин госархивдин коллективира кар чир хъуналди, къуллугъдин везифаир (къилин бухгалтер) гъакъисагъильеди тамамаруналди, юлдашрихъ галаз гъамиша хуш рафттарвал хъуналди еке гъурумет къазанмишна. Адак за очеркни къхъенай. Ада заз куредли Красноярска яшамиш жезвай ва лезгийриз хас тирвал, михъивиледи, итимиледи яшамиш жезвай, зегъметчугзвай, къалахда рикл шадардай агалкъунар къазанмишзаявай

вичин стхайрикайни ихтилатнай. Диде-бубади чиз гайи тербиядин гъакъиндей ада икл лагъанай: "Даҳди ва дидеди чаз гъамиша инсанвал вине къунин, са жув патал въ, вири инсанар патал къалахун лазим я лугуз тикрардай. Чна гилани абурун наисигъатриз вафалувал къалурзва".

Мегъарам дах пуд йис идалай вилик рагъметдин фена, Балахалум дидеди веледрин (8 аял, 16 хтул ва 18 птул) бахтлу ульмуърдал къару яз шадвалзва. Иллаки рухвайяр Разиман, Мамедан, Муслиман агалкъунрал, обществода, Россиядин Федерациидин майданда намуслу зегъметдалди къачунив дереҗайрал.

Мамед Абасов къе государствоин, общественный зурба деятелдиз элкъенва. Россиядин Федерациидин Государственный Думадин депутатди Дагъустан Республика экономикадин, яшайшдин, культурадин рекъяр вилик фин патал еке къалах тухузва. Гъам Москвада, гъам Красноярска, гъам Дагъустанда ва гъам Кеферпатан Кавказдин Федеральный округда. Икл тирди адад гъар йикъан крарай аквазва.

Ингъе ноябрдин сифте къилера М. Абасова "Сад тир Россия" партиядин Председатель Д. Медведеван общественный региональный приемныйда Рутул райондин векилар къабулна. Райондин муниципальный тешкилатдин къил Давуд Сулеймановахъ галаз, РД-дин Халкъдин Собранидин депутаттар Сейфуллагъ Исакъован ва Фикрет Ражабован иштираквални аваз, дагълух район яшайшдин, экономикадин, культурадин рекъяр вилик тухунин месэлэяр веревирдна. Вилиди фидай хейлил мумкинвилер аватлани, агъалияр яшайшдин лап къулайсуз шартлара яшамиш жезва. Госдумадин депутатди рутулийриз газдин линия тухунин, электролинияр ремонт авунин, сергъячийрихъ галаз арадал къvezvay бязи месэлэяр гъялунин карда къумек гудайди хиве куна. И юкъуз ада Республикадин са шумуд агъалидин дердияр түкүрдай серенжемарни къабулна.

Идалай вилик М. Абасов Республикадин журналистирихъ галаз гульрушиш хъана. Идахъ вичин себебарни авай. Лезги халкъдин векил РФ-дин Госдумадин информациидин политикадин Комитетдин хъфенвай. Икъван гагъда и Комитетда Кавказдин Республикарай, областрай хъяновай са депутатни авайди тушир. Идахъ галаз алакъалу яз депутатди прессадин векилриз лагъана:

- Гила чахъ улькведин информациянин политикадиз таъсирдай мумкинвал жеда. Тахъайтла, эхиримжи цуд-цувад йисуз СМИ-ри Дагъустандикай ва Кеферпатан Кавказдин маса регионрикай рахадиллани анжак татугай малуматар жаъурзайва абур раижзай. Са раҳунни алач, чина вири края журналисти къалурзай төъберда писавайди туш. Гъелбетда, гъялна къланзай месэлэяр, нукъсанар, тахсиркарвилерни ава, амма абур мадни чагурна къалурун дуъз туш. Месэлэяр гъялдай рекъерикай ихтилат авун лазим я. Центральный изданийра Дагъустандин хъсан крарикай къхъенвай материалалар ақъудун патал за квэз залай алакъайдай къумекар гуда.

Алатай йисан эхирдай М. Абасов Сулейман-Стальский райондин сечкичийрихъ галаз гульрушиш хъана, абуру улькведин гъукумдин организ къхъенвай арзайрин гъакъиндей веревирдер авуна. И карда "Сулейман-Стальский район" МО-дин къил Нариман Абдулмуталибова, РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Гъамидуллағы Мегъамедова ва маса ксари-

ни иштиракна. М. Абасова цувад касдин дердийрихъ яб акална. Абуру са бязи хурера школайрин, аялрин бахчайрин дарматар эцигунин, газдин, электроэнергиядин линияр тухунин, агъалияр датлана газдалди, электроэнергиядади, хъвадай, дигидай цепди таъминарунин, лап къеви азарлуриз маса ульквейриз тухудай квотаяр къачунин месэлэяр къарагъарна. Бязи дердияр гъа чадал гъялна, амайбур ульмуърдиз кечирмишдай рекъер-хульер жаъурун патал алахъдайдакай лагъана.

Са акъван ваҳт алатнавач, РФ-дин Государственный Думада Дагъустан Республикадин йикъар къиле фенай. Адан сергъятра аваз Рамазан Абдулатипов къиле авай Дагъустандин делегация Госдумадин миллэтрин рекъяр ва федеративный къурулущдин, чадин самоуправленидин рекъяр комитетрин членрихъ галаз гульрушиш хъана ва лап важибу месэлэяр веревирдна. Гъа ина региона милли политикадин стратегия ульмуърдиз бажармишунин, республикада миллэтрин арада авай алакъайрин ва властдин гележеддин стратегиядин гъакъиндей вичин фикирар Мамед Абасовани лагъанай.

Гъеле вичикай Госдумадин депутат жедалди Мамед Абасова Къиблепатан Дагъустан экономикадин, яшайшдин рекъяр вилик тухунин мурад аваз важибу кам къачуна. Дербент шегъерда "Къиблепатан Дагъустан" тъвар алаз бизнесменрин Ассоциация тешкилна ва вичин адан правленидин къиле ақьавзана. Идаради сифте кар ачуҳзай, бизнесдад машъгул жез къланзай ксариз герек документар гъазуриз, гъукумдин идарайрихъ, банкарихъ галаз къалахдай шартлар тешкилиз, сифтегъан финансар, кредитар, субсидияр къачуз къумек гузва. Бажарагъту карчидин, тешкилатчидин, рельбердин, депутатдин къайгъуяр, адавай къумек къланзай инсанар, идааяр, майшштар, вичин хивез къачузай везифаир югъ-къандав газаф жезватлани, ада къулхъди чугзвазвач, усалдан къалурзавач, вич экуб мурадрихъ тухузай шивдик мадни зарб кутазва.

Журналистирихъ галаз хъайи нутбидин гульрущда М. Абасовавай ульмуърдин рекъяр къиле, Красноярскдиз гъикл ақътайди ятла, гъадакайни хабар къунай. Депутатди къурелди гайи жавабди вири тухарнай.

- Красноярскдиз чаз рехъ ачуҳайди чехи стх Разим я. Москвадин инженервиллинни эцигунрин институт къутягъай ам гъаниз фенай. 1989-йисуз ада яшайшдин монолитный къвалер эцигунин технология кардик кутуна. Зани 1987-йисуз Москвадин инженервиллинни эцигунрин институт акъалтларнай, амма хайи ватанди эцигунрин бизнесдади къук гъидай мумкинвал хъанач. 2003-йисуз зунин стхадин патав фена. За Разим Мегъарамовичан фирмада материально-технический къурулущдин месэлэяр гъялунилай къалах башламишна. Югъди-ийфи чугзвазвай зегъметди вижевай нетижаян гана...

Эхъ, рикл шадардай нетижаяр. Алатай йисара ада «Монолитхолдинг» ОО-дин директоррин Советдин председателдин везифаир тамамарна. Исятда ам федеральный эцигунрин компания "Монолитвест" ОО-дин директор, "Дагъларин улькве - Дагъустан" организацийдин председатель, Лезгийрин милли федеральный къултурадин автономиядин советдин член я. Алатай йисан 2-декабрдиз чи баркаллу хчин яхъцурни цуд ийис тамам хъана. Юбилейдин мярекатар Красноярск шегъерда къиле тухвана. Мубарақрай, къуй чи депутатдихъ республика, лезги халкъ абад, авунин карда мадни зурба агалкъунар хъурай!

Инсанвилин капиталдиз - артух фикир

Абдулафис ИСМАИЛОВ

Къасумхуърел Къиблепатан территориальный округда РД-дин Къилин патай тамам ихтиярар ганвай векил Мусафенди Велимуродован рельбервилек кваз семинар - совещание къиле фена. Ам Республика вилик тухунин каралай "Инсанвилин капитал" проект Сулейман-Стальский районда къилиз ақъудуниз талукъарнавайдитир. Семинардин къилахда Сулейман-Стальский райондин къил Нариман Абдулмуталибова, РД-дин образовандин ва илимдин министридин заместитель Гъажимурад Алиева, Къиблепатан Дагъустандин шегъеринни районрин муниципалитетрин къилерин каралай проектар ульмуърдиз кечирмишунин патахъай жаваб гузвой заместителери, культурадин, образовандин управленийрин начальники, центральный больницайрин къилин духтурри ва жавабдар къуллугърал алай маса касари иштиракна.

Совещание ачухай Сулейман-Стальский райондин къил Нариман АБДУЛМУТАЛИБОВА гаф Мусафенди ВЕЛИМУРАДОВАЗ гана. Ада и серенжем кар алай проектар къилиз ақъудунин барадай Сулейман-Стальский районда къватлнавай хъсан тежриба веревирд авунин, гъакъини арадал къвездай месэлэяр гъялунин рекъер жаъурунин мурадралди къиле тухузайди къейдна.

Совещанидал Сулейман-Стальский райондин культурадин управленийдин начальник Майрудин БАБАХАНОВА "Инсанвилин капитал" проект къилиз ақъудунин барадай райондин культурадин идарайри тухузай къалахдиз талукъ доклад авуна. Ада къейд авурвал, райондин Культурадин дворецдин бинедаллас Россиядин халкъарин адеддин культурадин Ибадуллағ Тагырован тъварунхъ галай центр тешкилнава. Ана Россиядин халкъарин сеняткарвилерин шейэринг, милли парталарин выставкаяр кардик ква, гъахътин центрарий райондин мад къве хъуре тешкилунин къалах гъиле къунва.

- Райондин культурадин идарайри Республикада ва адад сергъятилай яръярани къиле тухузай культурадин серенжемра активнидаказ иштиракзана, - къейдна М. Бабаханова. Алай йисуз 14 кас манидарап ва яратмишдай коллективар международный ва Республикадин фестивалрани конкурса гъалиб хъана, призрин чакайриз лайххула.

Хуърерин школайра къелзай вялрик культурадин ивирад дуъздаказ къабулунин гъиссер кутунин мурадралди районда "Культура - хуърерин ялриз" тъвар ганвай яръгал вахтуналди тир программа къилиз ақъудзава. Бажарагът авай яратмишдай коллективар ва манидарап майдандиз ақъудзава, абуруз лазим тир къумекар гузва.

- Чи халкъдин культурадин ирсинин памятникар хунийн барадайни еке къалах тухузва, - лагъана гульгульайлай М. Бабаханова.

"Савадлу Дагъустан" подпроект къилиз ақъудунин жигъетдай къабулзай серенжемриз талукъ доклад райондин образовандин управленийдин начальник Жабраил АСЛАНОВА авуна. Ада къелзай бурук дидед чалаз да литературадиз рикливай майилвад авунин гъиссер кутазвайди къейдна да Герайханов хуърун умуми образовандин 2-нумрадин юкъван школадин лезги чаланни литературадин муаллим, Вирироссиядин "Йисан муллым" конкурсдин гъалибчи Шамсудин МАГЪАМДАРОВАН къалахдин тежрибадикай субъеттена.

Докладчи къейд авурвал, аялрин яратмишунин бажарагъ ачуҳунин мураддади районда гъар йисуз дидед чалай олимпиадаир къиле тухузва. Аиран гъалиб хъайибуру республикадин ихтиян жуъредин

Кишин редактордин гаф

Нетижаяр январдиз къада

Къведай йисуз Ватандин Чехи дяведа Чехи Гъалибвал къазаншишайдалай инихъ 70 йис тамам жезва. И баркалту юбилей и къил, а къил авачир чи улкведин вири халкъари лап вини дөрежада къейдн ийид. Амма суварин шадвилер ийидайлани, а дяведин магърумвилер, бажагъат чи рикелай алата.

Еке завалар чи къилел Советрин Союз тергайлани атанай. Халкъ акъван юхсул хънай хъи, чаз, журналистриз, жуван хайи Ватандиз командривайриз физ утандыш жезвай. Мугъманар лайихлудаказ къабулун еке пар хънай а чавуз. Вичел лезги халкъдин тъвар эхцигнавай республикадин газетдин тиражни 1928-йисуз сифте яз лезги чалалди Ахцегъя акудай "Цийи дуныя" газетдин тираждилай артух хънанир. Ам гътта 5 агъзур экзэмплярдив агакъничир.

Эхнай чна, "Лезги газетдин" журналисти, эхнай санлай вири лезги халкъдини. Дурум ганай вири магърумвилериз. Ахпа яваши-явашид газетдин тираж 12-13 агъзур экзэмплярдив агакъничир. Халкъдин патай усал, ерисуз газет акудзава лагъана, чи япарихъ садрани наразивилин гафарин ван галукъяди туш. Тарифдин гафар авай чарапин сан гъвчелиди хъана лугъузни жедач. Багъри газетдиз бахшнавай шириарни редакциядиз тъмил ракъурзавач.

Ингье, мад чна, журналисти, багъри халкъдин къумекдиз эверзава. Кишин редактор тир за арадал атанвай четинвилерикай са шумуд нумрада хабар ганай. Аллагъадиз шукур, и сеферда четинвилер, халкъдин гъвал-агъвал пис хънинъ галаз алакъалубур туш. Абур анжак "Россиядин почтадин" чи республикада авай федеральный управлениди "Лезги газет" агакъарунин къиметтар, чипиз адет хънавайвал, гъар йисуз хъиз, гилани хжакунинъ галаз алакъалубур я.

"Лезги газетдин" тираж къведай йисуз агъуз аватун мумкин тирди аннамишай чна и сеферда, са журединни регъульвал тавуна, халкъдал къил чугун важибу яз гъисабна. 25-ноябрдиз, зун къиле аваз, журналистрин са десте (Нариман Ибрахимов, Мердали Жалилов, Шагъабудин Шабатов чи багъри районриз рекье гътна. И царап къхидайла, за а кам къачунал лап риклин сидкъидай шадвални авуна, вучиз лагъайтла чун илифай вири чайра хъсандин къабулна. Районрин, идрайрин сагъиби "Лезги газет" къхинал чипи къе-тлен гъзчивализавайдахъин чун иннамишарна.

Дербентда чахъ галаз райондин кишин сад лагъай заместитель, чи лезги хва **ХАСБУЛАТОВ Али Султалиевич**, Сулейман-Стальский райондаин къил **АБДУЛГУТАЛИБОВ Нариман Шамсудинович**, Къургъа райадминистрациядин къил **ГъАМИДОВ Сеферберг Гъамидович**, Мегъарамдухъре райадминистрациядин къил **МУРАДАЛИЕВ Гъабибуллаев Жалилович**, Докъузлара районда райадминистрациядин къил **АЛИСКЕРОВ Абдурағым Мирзеканович**, Ахцегъя райадминистрациядин къил **ГъАНИЕВ Мегъамедрауф Гъадиевич** гурушиш хъана.

Къургаъя чаз хъуре авай къве юкъван школадин муаллимрихъ, гъакъ рабойльницадин пешекаррихъ галаз гурушиши жедай мумкинвал гана. Ариз райадминистрациядин кишин заместитель **ИСАЕВА Эльмира Багъадиновнадихъ** ва информацийдини печатдин управленидин къиле авай **БУДАЕВ Абдулкъадир Абдулаеви-чахъ** галаз илифна. Вири муаллимрни медработники, "Лезги газет" къхидай къимет хжак хънаватани, ам къхинивай къил къакъуд тийдайдахъ чун иннамишарна. Къепиррин хъуре чун чгадин депутатри къвалер, бахча-бустанар, никълер хусиятидиз элкъурунин важибу месэлай яр гъялзавай гурушидиз аватна. Инани "Лезги газет" къхинин карда къумекдайдахъ чун абуру иннамишарна.

Гъелбетда, "Лезги газет" къхидай къимет къвердавай хжак хъуни чи ватанэгълияр са къадар пертнава. Заз абуру са кардин гъавурда акуна къланзана. Чна чи газетдин къимет садрани хжайди туш. Ам, члуд йис идалай виллик хъиз, гилани гъар садаз 180 манатдай теклифэза. Къвердавай багъя жезвайди ам агакъарунай "Россиядин почтадин" чи республикада авай федеральный управлениди къачувай гъакъи я.

Гила абуру ам 594 манатдив агакъарнава. Нарашивал къалурайла, чаз абуру ихътин жаваб гузва: "Са конвертдин къимет 20 манат хънава, чна лагъайтла, 24 чин авай тъбар са "Лезги газет" гъар са подписчицид 12 манат къачуз агакъарзава". Базардин шартларал элячънавай алай вахтунда чавайни абурухъ галаз гъүжетар ииз жезвач, вучиз лагъайтла идалай ужудзаказ подпистка тешкини авуна, "Лезги газет" къелдайбурув агакъаруник садан къиль кутазвач.

Чидач гъхътин алхишар ийидатла, сифте чубарук тир **АЛИМОВ Максиман**. Дағыстандин халкъдин шаир Хурургъ Татьиран и баркаллу хчи, Лезгистандин писателрин Союздин председателди, алай йисан къвед лагъай паюна 170 "Лезги газет" ва гъакъванни "Дағыстандин правда", редакцийрайвай ужуз къиметрай къачуз, типографиядай вичи хутахиз, Ахцегъя районда къелдайбурув агакъарзава. Къелдайбурувай вичи анжак 200 манат къачузва. "Лезги газет" ва "Дағыстандин правда" къведай йис патал ужуз къиметдай подпистка ийизвайдахъни ада чун иннамишарна.

- Зун шаир я, журналист я, - лагъана ада, - заз газетарни журналар къинин жигъетдай хайи халкъдал, квел, милли журналистрал, гъхътил алатла аквазва. За жуван хушуналди къиль кутуна и гзаф муракаб кардик. Асул гъисабдай, къувиридан тъл къезиларн патал. Закай къев халис къумекчи жеда. Зун мажбурай, гилани мажбуразавай са касни авач. Райондин къвалахиз хтанвай за гъелелиг садрани мажиби къачунвач. Ятъани за жуван ажувал къалурда. Къведай йисан сад лагъай пай патал акудай "Лезги газетдин" 26 нумра за редакциядиз, ам къвидай гъар са касди хъиз, 90 манат гана маса къачуда. Гъа 26 нумра гъар садавни 250 манатдай подпистка авуна агакъарда. Къведай йисан къвед лагъай паюнани тъя и къайдада и къвалах за давамарда. Газетар типографиядай чайрал хидай маҳсус автотранспортдин къайгъуни за чугунва.

Лагъана къланда, алай йисан къвед лагъай паюна гъиле къур и важибу къвалал. Алисов Максима са журединни рехнейриз рехъ гун тавуна къилиз акудзава. Чаз адан гележегдин камар мадни бегъерлубур хъана къланзана. Гъелбетда, и кар ам патал са акъван регъятди тежерди чаз чизва. Вични ада "Лезги газет", "Дағыстандин правда" са Ахцегъя районда въя, Сулейман-Стальский, Мегъарамдухъурун, Докъузлара районрин бязи идараира, организацира, хуэрани подпистка авунин къвалах гъиле къунвайла.

Алисов Максиман алахъунри, хиве къян, "Россиядин почтадин" чи республикада авай федеральный управленидин къиле авайбурсу са журедин къалабулух кутунва. Аний заз и управленидин начальницид заместитель Хасбулатова Ангелина Петровнади "Къуне ана чун глачиз подписткар тешкилизава, им гъик жедай кар я?" лугъудай суалар гунуни и кардин гъакъиндай шагъидвалзава. Гъилиз ара датлана къевзай къазанжийрин къадар тъмил хъана, гъелбетда, садазни кълан жедач.

Гъар са чи ватанэгълидивай жибиндай мерд-виледи акудна, 774 манат гана багъри газет къхиз жезвайтла, чна къе почтадин управлениди-дай наразивилер къалурдачир. Алисов Максима чавай гъа почтарин федеральный управленидиниз чна 90 манатдай маса гузвой зур йисан газетар ваз гудач лугъуз жедач. Вични и базардин шартларал гъятнавай девирда. Чаз и гъакъи-къят са почтарин федеральный управленидин къиле авайбурсу аннамишна къланзана. Гъакъи чайрал алай почтарин отделенийрин, почтамтрин вири къуллугъчиярни нарази хъана къланзава. Газет къхизвайбурун къуллугъда намуслудзаказ, гъеरатлудаказ чун вири акувазитла, санлай лезги халкъни чалай рази яз амукуда.

Чаз къланзайди "Лезги газет" жезмай къван газафбуру къхин ва ам абуру къелни авун я. И мурдадалди чна "Лезги газетдин" сайти ачухнава. Чипиз хуш авайбурувай а сайти ачухнава, айани "Лезги газетда" чапзавай материалар къелиз жеда. Вични чеб дуныядин гъи пигле аваз хъайитлани - Москвадани, Лондондани, Париждани... Гъелбетда, лезги члал чизвайбурувай, лезги чалал къхиз - квадариз алакъизвайбурувай.

Халкъдихъ мисал ава "Цицибар зулуз гъисаб хъийида" лугъудай. Зазни инал и веревирдерин нетижаяр чна алуқъадай 2015-йисан январдин ваца къан хъийида лугъуз къланзана.

Общество

Ватанпересдин мецелай

Лезги жемятдиз ялвар

Исламудин ГъУСЕЙНОВ

Им садрани къведра туш чи лезги хва, газетдин кишин редактор Агъари-за Саидов хайи халкъдихъ газл, арада маса кас авачиз, умудар кваз, газетдин чинрилай, жемятдихъ элъве-на, ялвар ииз рахазвайди. Вуч къланзава къилин редактордиз?

"Лезги газетдин" тираж артухарун, лезги члал, чи мили мединият хуун ва виликиди тухун. Им лезги-лил асул шартл я эхир. Дуъз я, девирра са гзаф вахтара авамрини лутури агъавалзава, абуруз икрамзавай бурни тъмил туш. Кътб, газет, журнал къелзавач. Гъурмет-хатур, хъсан крар къвхъзава...

Дуъзни я, чи халкъдин чехи пай и журеда дегиш хънавач. Анжак бязи вахтара авай татугай гъалари инсанриз газет къвидай мумкинвал гузвач жеди. Ятъани алахъна, къуын кутуна, къумекна къланда. Зун инал асул гъисабдай "Лезги газетдин" (неинки гъядан) къисметдикай рахазва. Бязибуру лугъуда хъи, бес "Лезги газет" къядар итижлу туш. Я стхяяр, газет, сад лагъайди, квасайрин клуб туш эхир. Ада квасаяр патал, эхъ, са затни чапзавач. Печатдин бязи маса изданийра, телевиденидин передачайра. Интернетда хътина здебесуз затлариз чи газетда рехъ ганач, я гунни иидач. Лагъана къланда: Аллагъадиз шукур, чун а "дережайри" агакъар тавунвай.

Газетда къелдай хътина хъсан затлар авач, ам итижлу туш лугъудайбуруз талукъ яз. Месела, за, чи газетдай атлана, зи архивра више-ралди маналу, метлеблу, жуваз бенгимиш хъайи хъсан материалар хузваз. Гъагъ-гъагъ абуру мад ва мад сеферда къелни хъийизва. Яраб зун савадсуз лезгийрикай ятла?.. Тикъетар ядайбуруз чир хъун патал къилди са шумуд макъаладикай рахан. Сифтени сифте Майрудин Бабаханован еке къве макъала къачун. Къурикленни алама жеди: "Рангутлат ва я лезгийрин къацу гафарган" (2013-йисан 14 ва 21-мартдин нумрайра); "Лезги члал гъайванрин ва къушарин тъварар" (2013-йисан 10 ва 17-октябрдин нумрайра). 17 йис я за университетдат къвалахиз. Лугъузай гафунин къадир авайди я заз: вал-лагъ, и материалар, чипин лазимвал, хийирлувал фикирда къурла, бязи докторвиллин диссертацийрайлайнин вине ава - гъам биологиядай, фило-софиядай, гъамни педагогикадай... Абурукай садан менфят къачун тавуна, гъакъи газетрин чинрал аламу-къун гъайиф тушни?!

Мадни. Килиг, гъикъван менфятту материал аватла 2012-йисуз Нариман Ибрахимова "Чи багъри ерияр" рубрикадик кваз къхъенвай "Бубайрин ватан" очерка - сагъ са кътб, вични хъсан ери авай кътб!

Гъажибуру Рустамов халкъдиз машгъур кас я, Ярагъ Мегъамедан мергъяматлувиллин фондунин председатель. И пара жумарт, инсаннепрес касди садрани вичиз такур, Бакуда вичин къваливай-къавай авур са

урус, бомж къве йисуз вичин къвале хъвена, фу, партал гана, лазим чкайриз гзаф къхъинар авуна, документарни къйдадиз хкана, рекье хтуна. (Ш.Шабатов, "ЛГ" "Риклин эмирдалди", 2013-йисан 12-декабрь). Ихътин, Гъажибуру Рустамов хътин, инсанар амачиртила, бес Чили гъикъи эхдай, ам вичин гигинилай алатдачирни?

Ш.Шабатова мад гъа Гъажибуру Рустамовакай макъала къхъена: "Датлана халкъдин къайгъура" (2012-йисан 6-сентябрь). Ина пара месэлэяр ава. Чун садал акъвазин. Гъажибуру бадиз вичин хтул сагъардай, дуъз диагноз эцигдай хъсан духтур къланзай. Эхирни ам Москвада фена. Румянцева азаз лугъузва: "Аялдин клараба авай мефт дегишина къланзана. Чавай Москвада гъелелиг и къвалах ииз жезвач. Дуънъяда ахътина анжак къуд духтур ава - пуд итальянвияр, садни - лезги". Къурледи, академикиди Италияди къвалахзай лезгидиз зенгна, ам Гъажибури бадихъ галаз танишарна. Са гафуналди, аялдин крар түкъвена, сагъ хъхъана. Хтулди Москвада финансовый академияда къланзана. Лезги духтур Газиев Жавид Хачмаз райондин Ясауба хъвяй, дахдин бине - Ахцегъай, дидени Мирграгъай я. Са кепек пулни къачунач касди сагъар хъувуна.

Я стхяя, я мирес - "Лезги газет" виле тақвазвайди! Ваз Гъажибуру, гъялла та вишил Газиев Жавид Газиевни гъич герек татурай. Амма и ксар зурба инсанар я эхир, пайъамбардиз ухшар дере-жада авай. Абуруз, юкъ агуузна, икрамна къланда вирида. Чаз абура ви ихътина маса ксарни, крарни чирза-вайди, раијазвайди гъа "Лезги газет" тушни бес?

Иннамиш хъхъ, гъурметлубур, ихътина макъалаяр чи газетдин чинриз вишилди ава. Баркалла абуру къхъе журналистириз. Яргъал ийсара газетдин редакцияда къвалахзай гъар сада гъахътина жавагъири газаф ава, абурукай виридакай рахадай мумкинвал, лазимвални авач.

"Лезги газетдик" квачир тахсирар кутаз алахъмир, ана къелдай затлар гзаф ава. Алада вахтунда чи газетдин, гъакъи

Лезги жемятдиз ялвар

5 ◀

гъатзавайбуруз багъани я жеди (774 манат). Амма эрекъдихъ вад виш агъзур манат ва мадни газаф гуз хъвазвайбуз тъмил авани? Амма газетдикай гыч хабарни авач.

Эгер чи газетдин тираж екеди хъйтитла, газетар районриз хутхадай маршруткаяр гвай пуд кас жа гъурун - завай. Хемис, жумя йикъара абуру газетар вири районрин централриз ва чехи хуверизи ага къарда, почтадиз ва я киосклиз вахкуда. Ихтиин къалахрикай газетдин редакцияда, бухгалтерияда рапана къанда. Четинвал авачиз, са месэлени гъялиг жедайди туш. Кланза вайди къун кутун, къумек гун я.

Ихтиин са месэлдикайни рапаз къанза: "Шарвили" эпос арадал ххун, суваризи элкъурун. Адакай къхъе вирибурун тъварар къаз хъун мумкин туш. Эпос машгъур, бажарагълу къве къуччагъди - Забит Ризвановани Байрам Салимова къайдадиз гъна, майдандиз акъудна. Забитан хва Ризвана ам урус чалаз таржума авуна. Лугъун лазим я хъи, гъикъван хъсандиз къхъе ктаб хъйтитлани, адан къисмет асуул гън сайдай къацал аламукъун я. Амма "Шарвили"! И эпосди, адан сувари Лезгистан, Гъажи Давудан ватан вири улкъведиз, дульнъядиз машъурна. Эхиримжи суварик иштиракай аварви дуухтур, профессор Мегъамед Абдулхабирова ажеб хъсандиз лагъаначи: "Шарвили" эпосдин сувар Парижда, Лондонда, вири Европолада къалпурна къанда! Дульнъядадахътин 30-дахъ агакъна эпосар ава лукуда. Амма гъар яйсан сувариз элкъвенвайди, заз чиз, анжак чи халкъдин "Шарвили" эпос я.

Эхъ, ктаб, адан игит, къацалай эвиччина, чи вири халкъдин умъурдиз гъахъун, адакай жанлу Сувар хъун, лезгийрин къиль мадни виниз ххакъун - им, гъелбетда, сифтени сифте гъуруметлу Яралиев Имам Музамдиновичан гъунар я.

Заз ялтахвал, къуру тарифар авун садрани чир хъайиди туш. "Шарвили" эпос халкъарин сувариз элкъурун патал, гъеле рестубликадин прокурор яз, Имам Яралиев зегъметтар тешпигъ авачибур, меценатилин чехи чешме я. Алъвадрал музейни ада вичин харжийрихъ эцигналда.

Чахъ Сулейман Керимов, Асанбуба Нуудурбеков, Мамед Абасов, чи лезги студентриз къумек гузай Сулейман-Стальский райондин администрациява масабур ава. Са къадар къумекар ганва, гузва ксари. Баркалла! Мадни гана къанда. Девлетлу ксари, халкъдиз къулгъуна къанзайв органри чи районон виликди тухун патал, чи газет, чал, милли культура хүн патал газаф крат авун лазим я. Беликъда емишрин база, районра консерви ярдай заводар ва маса агъалияр къалахдалди таъминардай карханаяр эцигун буржийрикай я.

Бес ихтиин месэлайрикай, "Шарвили" эпосдикай, адан суварикай, тешкилатчийрикай, ийизвай къалахрикай, дульнъядин гъар са пипле авай зурба лезгийрикай къхъена рапижазвайди, чаз виризаз чирзазвайди "Лезги газет" тушни, я жемяттар?! Ам стопал алачиз, кел тийиз, къарай гъикъ къведа.

Газетар, журналар къхъинин карда гъавурдик кутунин, пропагандадин къалахдихъни еке метлеб ава.

Редакциядин работникри катунар-калтугунар ийизвачиртла, авай тираждин са пайни тахъун мумкин тир. Газет къыздайла, месела, Каспийска Дұым-дуң манат мемлекетдин, "Дагдизель" заводри, 5-СМУ-ди, Теплосети, электросети, Горэлениходи, карчир тир Мирзехан Алиханова, Расим Исмаилова, Фарғад Дуғуашева ва масабуро къумекар гузва. Абдулмуталибов Улушана шеърдин администрациядин къилин сад лагъай заместителвиле газаф яйсара къвалихна. Адани чи газетдиз, Лезги театрдиз еке къумекар гана. "Лезгистан" энциклопедиядикай ихтилат фейила, касди 10 агъзур манат акъудна, столдал эцигнай.

Килиг садра чахъ гъикъван чиновникар, министерстворинни ведомствоирин, районрин, хуверин регъберар, ГУП-рин, МУП-рин къилер, абурун заместителар, управленийрин къилер, абурун замар, отделрин чехибур, судъяр, прокурорар, приставар, полициядин работникар, армиядин офицерар, вири держайрин депутатар (ва икмад) аватла. Ибуру вирида къун кутуртла, газетдин тираж 10-15 агъзурдалай алатда.

Муаллимри, иллаки, Велибеков Рамазана, Рамазанов Абдулашима, Ашурагъаев Абдула (гъалал тахъуй, дуст кас, ваз грант тагайбуруз) ва ихтиин масабуро (чахъ абуру акъван газаф ачвачтани, гирт къитин туш) иллаки еке къвалихна тухвани къанда. Гъар са школада хъсандиз къелзайв 10-15 аялдиз хъйтитлани пулсуз газет къхъйтла, газаф хъсан кар жеда.

Са бязибуру лугъун мумкин я, им вуч кас я чаз икъван акъулар, теклифар, "тарсар" гузай, рекъер къалурзайв Исламудин Гъуслейнов? Жергедин са муаллим. Ктабар, газетар къелзайв, театрдиз финал рикл алайди.

Риккайв лагъайтла, чи тухумда меценатар тъмил хъайиди туш. Са Верди буба ва ада эцигай муль къалурун тъмил яни? Килиг: "ЛГ", 2013-йисан 1-августдин нумра. Четин шартлара ахътин муль гила эцигнайтла, миллиард манатдилай газаф пул харждай (инал за чуныхъзайв пайни гъисаба къазва). Зидиде-бубани винидихъ къалурнавай Рустамов Гъажибадиз ушшар инсанар тир. Дяведин вахтунда ва адапай гъуѓуњини абуру чун, чин веледар квачиз 5-10 кас мадни къиникин къэрмажхай акъуднай. Гъахътин 5-10 инсан хъуряй мад хъгъайтлани зи будади халкъдиз вичин умъурда авур гъуѓуњет-кумек санлай абурун виридан жафадилай газаф я. Гъил-къвай хайди изи бубадин патав къведай (адакай халис жерягъ хъянвай - Бакуда хъай яйсара Мискискарин хъуряй тир Юсуфавай чир хъана). Харат, къванцин устлар, гъузгъуря атлудайди, тъзвай сас-свах акъуддайди - маса рекъерайни устад тир зи буба. Вичин къвалелай пара къумек ада халкъдиз гана.

Закни гъахътин хесетар ква. Месела, Лезги театр ва зун. Са кепекни жуваз хийир авачиз, саки 10 яис я за адас жувалай алакъдай къумекар гуз. Ам зи театр я. Газаф бур гилани бегъем чалахъ жезвач. Гъакъ хъайила, заз са тъмил ихтияр ава халкъдиз гъарайдай: 2015-йис патал газет къвиз тади къачу, гъуѓуњетлубур! Амайди са 20-25 югъя!

Госдумадин депутатрихъ галаз гъуруш

Къагъриман ИБРАГЫМОВ

Сад лагъай декабрдиз Дербентта РФ-дин Государстводин Думадин депутат, милләтрин краин реекъяй комитетдин председатель Гъажимет САФАРАЛИЕВ шеърдин муаллимрихъ галаз гъурушмиш хъана.

Мярекатда Дербент шеърдин къиль Имам ЯРАЛИЕВА, РФ-дин Государстводин Думадин депутат Мегъамед ГъАЖИЕВА, Дагъустан Республикадин Халкъдин Собранидин депутат Назим АПАЕВА, Дербент шеърдин депутатин собранидин председатель Мавсум РАГИМОВА, политолог Абдул-Насир ДИБИРОВА иштиракна.

Имам Яралиева малумарайлал, "Сад тир Россия" политический партиядин депутати Россиядин агъалияр къабулунин патахъай къарап къабулунава. Муаллимрихъ галаз гъуруш акъаптларайла, Гъажимет Сафаралиева агъалияр къабулуда.

Вичин рахунра Гъ. Сафаралиева къейд авурвал, ихтиин гъурушар тухунхъе еке метлеб ава. Ада муаллимрихъ галаз образованидиз талукъ бязи месэләяр веревирдна.

Ада гъакъ Россиядин Федерациядин бюджетда социальный вири позицияр хвенивайди ва гила улкъедин бюджет харжавай тегъердад Госдумадин гъуруштадайдакай лагъана.

Гъ. Сафаралиев тариҳдин, урус чаланни литературадин сад тир ктабар акъудунин месэләдали акъвазна, гъикъ лагъайтла 2016-йисалай школа акъалтларзайвбую тариҳдин предметдайни мажбури сад тир экзамен вахкуда.

Ахъла гъурушталай нахим Апаева къватл хъянвайбуруз 2015-йисуз Дагъустан Республикадин бюджет алай яйсандава гекъигайла 5 млн манатдин тъмил хъянвайди, гъакъ ятлани бюджетдин хиле къвалихазавайбурун мажибар хажакъун гъузлезешвайди лагъана.

Вичин нубатдай И. Яралиева 2015-йисан Республикадин бюджетдик алаваяр кухтадайла аник 15-нумрадин школа эцигна акъалтларун патал 120 млн манат кутунвайди, идалай гъейри,

шеърдин Буйнакский къунчеда авай поликлиникадин дарамат цийи къилелай тукъурур хъийиз 60 млн, хамунинни венерологический диспансердин дарамат ремонт ийиз 15 млн манат акъайнавайди малумарна.

Ада 900 млн манат серфна къанзайв ДСК авай райондай федеральный Ростов-Баку рекъиз экъечидай рехъни тукъурун из гъазурвилер аквадай проект авайди ва къведай яйсуз гъа пулунин са пай ахъизвайди, Дербентдин 2000 яисан юбилейдин серенжемар тухуниз 460 млн манат ахъайнавайди, Нарын-къеледин кефертатнни къилелатан цлар цийи къилелай тукъурур хъийизни финансар чара авунвайди лагъана.

Ахъла сад-садан гъуѓуњналаз трибуналдихъ шеърдин мектебдин муаллимар тир: Эльмира Гъуслейнова, Руслан Агъаев, Оксана Халирова, Лидия Мирзаханова, Индира Къафланова, Карина Мнацакян, Назира Альмедова, Любовь Рустамова, Тейниханум Алиева эвиччина. Абуру урус чалан, литературадин тариҳдин ктабрин журналистар-журналистар, къарап къабулунавайбурун мажибар хажакъун гъузлезешвайди лагъана.

Рахунрилай гъуѓуњиниз Имам Яралиева муаллимриин вири суалриз жавабар гана. Абуру къилдин ксарин хусиятдиз элкъенвай аялрин бахчайрин дараматтар вахчунин Аваниндин ва Аэропортдин микрорай-

онра чиркин ятарин (канализация) турбаяр тухуниз, Горькийдин тъварунхъ галай къунче реконструкция авуниз (и къунче шеърдин юбилейдиз талукъ яз къилдин ксарин инвестицийради тукъурур хъийидай фикир ава), муаллимриин мажибар хажуниз, 11-нумрадин школа администрациядин къилин шефвилек кухтуниз, аялрин бахчайрин тербиячийри ва муаллимри 13-мажиб къачуниз, къуѓнене къвалерий инсанар цийибизуруз къучаруниз, олимпийский комплекс эцигуниз, "Нарын-къала" стадиондада азаддиз ва пулсуз финиз талукъбур тир.

Ахъла анал Гъажимет Сафаралиева милләтрин арада исляъвал ва дуствал мяъкемарун нике-реконструкция авунвайди лагъана.

Гуруштдин нетижаяр къунчади, Гъ. Сафаралиева къейдна хъи, Дербентдин муаллимаръамиша аялриз дерин чирвилер гуналди тафаватлу хъайиди я. Уш жезвайди ам я хъи, Россиядин газаф школайра муаллимрихъ галаз тухвай гъуѓуњешвилер иллаки Дербентдин муаллимри ктабрин ери хъсанар хъувуниз талукъ яз газаф теклифар гана.

Гуруштдин нетижаяр къунчади я. Уш жезвайди ам я хъи, Россиядин газаф школайра муаллимрихъ галаз тухвай гъуѓуњешвилер иллаки Дербентдин муаллимри ктабрин ери хъсанар хъувуниз талукъ яз газаф теклифар гана.

Инсанвилин капиталдиз - артух фикир

4 ◀

мярекатрани къенкъивечи чкайр къазва. Школьники милли культурадал, халкъдин адетрал, адакай руғъедин, ахлакъдин ивирилл желб авунин мурадралди абуру Махачкъалдин ва Дербентдин музейизни театриз вахт-вахтунда тухузва. Районда "Гележегдин школа" проектдин серъятра авас муаллимриин пешекарвал хажакъунин программа къилиз акъудзава.

Жабраил Асланов и проект къилиз акъудунин манижал вузбай себебрални акъвазна. Къилди къачуртла, 2010-йисуз Эминхууре эцигиз башламиш 440 касдиз чкайр жедай юкъван школадин дарамат эцигунин къалахар бес къадарда финансамишавач. Пуд яйсан къене чара авурди ан-

жак 33,8 миллион манат я. Эцигунар акъалтларун патал мад 233 миллион манатдин таъкъатар герек къевзва.

Райондин ЦРБ-дин къилин дуухтур Максим ХАНБАЛАЕВА "Сагълам Дагъустан" подпроект къилиз акъудунин тежрибадикай лагъана. РД-дин образованидин ва илимдин министрдин заместитель Гъажимурат АЛИЕВА чирвилер гунин къвалихъда информационный технологияр ишлемешин месэләдиз къетлен фикир гана.

Совещанидал агъалияр кар-кеспидик кутунин, спорт ва физический культура виллик тухунин, же-гъилриз руғъедин, ахлакъдин тербия гунин месэләярни веревирдна.

Семинардин - совещанидин нетижаяр В. Велимурадова ва Н. Абдулмуталибова къуна.

Ватандин Игитрин югъ Къудкъад йисан тарих

Хийир ЭМИРОВ

Ватан хүн вада къуллугъ авун - им гъар садан буржи я. Ватанпересвал - им хайи улькведиз багъривал, вафалувал къалурун, адан итижар патал къуллугъ авун вада герек атайтла, чанни къурбанд авун я. Лугъун лазим я хыи, гъа и важибул вада лайхлу буржид вафалу рухвяяр, рушар чи улькведа, гъа гысабдай яз Дагъустандани, гафхана вада гилани авазва. И кар абуру Ватандин Чехи дяведин лап къизгын женгерани, фашистрик къушунри чукъурай, кайи, барбат! авур хуэрер, шегъерар, карханаяр, майишшатар къивачел ахъалдардайлани, пятилеткайрин планар къилиз акъуддайлани, интернационалистилин буржи тамамардайлани, 1999-йисуз Дагъларин улькведал ярахламиш хъанвай бандитрин дестейри вегъельланы, Россиядин армиядин жергэри, ислэгъ зегъметдани успатзава. Куррелди лагъайтла, ватанпересвал дагъустанийрин ивидик квай ери я. Дагъларин улькведен тариҳда чи буйрай вада къенин неслири и кар Ватан къеве гъятай гъар уламда тестикъарзана. Ик! тирвияй Дагъустандин чилелай чи зурба улькве фашистрик чапхунчийрикай хүз фей 58 къегъал Советтин Союздин Игитвилин тъварцлиз лайхлу хъана.

Советтин Союздин Игит! Государстводин вилик къилдин ксарин лайхлувилири, гъунарлу куриз, дамахдай хътин вада тафаватлувиилин вини дережадиз килигна Игитвилин тъвар гунин гъакъиндай къарар СССР-дин ЦИК-ди 1934-йисан 16-апрелдиз акъудай. Гъа и 1934-йисан 29-июлдиз акъудай къарардалди СССР-дин ЦИК-ди Игитвилин тъвар гунин гъакъиндай положение тестикъарнай. 1939-йисан 1-августдин Указдалди вада гъа и 1939-йисан 16-октябрдиз адад хъувур аллавайралди СССР-дин Верховный Советти Игитвилин тъварцлиз лайхлу хъайбуруз гудай "Къизилдин медалдин" гъакъиндайне положение тестикъарнай.

Тариҳдин чинрай аквазайвал, сифте яз Игитвилин тъвар Чукотский гъулье хаталувиилик акатай "Челюскин" ледоколдин тежедай хътин гъалара къеве гътай экипаж къутармишай ирид летчицдиз: Михаил Водопьянова, Иван Доронина, Николай Каманина, Сигизмунд Леваневскийдиз, Анатолий Ляпидевскийдиз, Василий Молокова вада Маврикий Слепнева ганай. Дишегълийрикай сифте яз Игитвилин тъварцлиз летчицая Валентина Гризодубова, Полина Осипенко, Марина Араскова лайхлу хъана.

Вини дережадин и тъвар къачурбур иллаки Ватандин Чехи дяведин йисара гафхана. Фашистрик жаллатрихъ галаз къиле фей къати вада инсафсуз женгера Ватандин вилик къалурай зурба викъегъвилерай 11600 кас Игит хъиз къейдна. Къуд сеферда Советтин Союздин Игитвилин тъварцлиз машъур полководец Георгий Жуков вада КПСС-дин ЦК-дин Генеральный Секретарь Леонид Брежнев, пуд сефердмаршал Семен Буденный, дирибаш летчикар Иван Кожедуб вада Александр Покрышкин лайхлу хъана. Дагъустанви Амет-Хан Султанакай къве сеферда Игит хъана. Ватандин Игитрин жергеда лезги халъдин векилар Валентин Эмиров, Эсед Салигъов, Араз Алиев, Гъасрет Алиев, Мирзе Велиев, Абас Исрафилов хъунал чна дамахзана.

Дяведилай гутъүнин йисара Советтин Союздин Игитвилин тъвар 1400 касдиз гана. Советтин Союздин Игитвилин тъвар къачур эхиримжи къегъал гъульерин капитан Анатолий Солодков я. Илимдин лап къиметлу ахтармишунар къиле тухун паталам 120 метрдин деринвиллиз гъульулын къайи ятариз эвичнай вада вилик эзигнавай тапшуругъ тамамарда.

Россиядин Федерациин къилин награда тир Россиядин Игитвилин тъвар 1992-йисан 20-мартдиз къабулай закондин бинедаллаз гузва. Россиядин баркаллу и тъварцлиз сифте яз космонавт Сергей Крикалев лайхлу хъана. Дагъустанийрин арадани Россиядин Игитвилин тъвар къачунвай 25 кас ава, гъа гысабдай яз чи ватанэгъли, пограничник Радим Халиковни.

Ватан патал игитвилер къалурай вада чанар къурбан авур са Игитни чи рикелай аллатда. Ватандин Игитрин Юкъуз улькведен вада гъак! Республикаидин школайра, вузра Игитрин умъурдиз, абуру рикел хүннүз талкуъарнавай тарсар, мярекатар тухузва. Им акъалтзавай неслириз ватанпересвилин тербия гунин лап хъсан чешне я.

Чехи Гъаливилин 70 йис Крап - риклер, тъварар - мецерал...

Шагъабудин ШАБАТОВ

Инсанар хъиз, абурун фикирарни гъар жуьрединбур жеда, амма чи Ватандал фашистрик Германияд хабарсуз вегъйла, советрин вири халкъарин фикирар, мурадар сад хъанай: абурун рикле душман жезмай къван фад куклварунин къаст авай.

Чехи Гъаливилик, улькведен вири миллетри хъиз, лезги халкъдини вичин лайхлу пай кутуна. Итимар, гъыле яракъ къуна, фронтдиз фена. Далупатан къалахрал абуру дишегълийрини яш тахънвай жаванри, яшлубуро эвэзна.

Лезги дишегълияр намусдалди, вафалувиледи гъамиша тафавату хъайди я, абуруз гъыхыгин макъамра чеб ёйк тухвана къандатла, хъсандиз чида.

Им са 20 йис идалай вилик хъайи кар тир.

Заз редакциядай Мустафа Набиевакай макъала хъинин тапшуругъ ганай. Бязибуру луѓузын хъана, адакай бажарагълу инсанри къиенва, вуна вуч къын хъийда? Гъак! ятгани, зарайни адакай маналу макъала хъяна къелдайбурул агакъариз хъана. Заз а вахтунда Мустафа халуди Ханбикедикай, адан виклергъ веледрикай, умъурдин юлдашдикай ихтилатар авунай. Гъа вахтунда а дишегълидикай макъала хъин зи рикле гъятна. Гъа ик!, зун Докъузпара райондин Усугчай хъуре яшамиш жезвай партиядин, дяведин вада зегъметдин ветеран **Ханбике ЭМИРСУЛТАНОВАДИН** патав фена. А вахтунда адан яшар 75-дав агакънавай. За тъвар къуна эверайла, къвалий къелеч якъарин, юкъван буйдин, чина берекатдин нур авай, жендек тикдаз къуна, халис аскердин жуъреда къекъзвэй риклиз чими дишегъли эвичнай.

- Ша, илиф, чан хва, - лагъана ада, гъылин ишарадалди къвализ рехъ къалурна. Зун айвандик хаж хъана. Столдал "Дагъустандин правда", "Красная звезда", "Лезги газет", "Дагъустандин жегъилар" газетар вада гаф журналар ала. "Къе хтанвайбур я, гъелелиг къелиз агакънава" лагъана, Ханбике халади, столдихъ ацукун теклифна. Зун "Лезги газетдин" хуси корреспондент тирди чир хъайила, ам зи гардана гъятна: "Я чан дидедин, заз вун фадлай чизва" лагъана. Хвшаш-беш къалин хъана.

- Чан дидедин, и йикъара къу юлдаш - зи рухвяяр тир Наримана, Шихмурада, Тажидина вада руш Халумагъади зун гаф шадарна, чеб Аллагъади шадаррай (гъа и йикъара абуруз къудазни "РД-дин къультурадин лайхлу работника" лагъай гъурметдин тъварар ганвай), чипхъ мадни зурба агалькъунар хъурай. Завай дамах тавуна акъвазиз жедач, за тебрикден чарни къиенай, а чар газетдани чап авура, зек мадни лувар акат хъувунай, алхишарзана къвалин иесиди.

Столдал алай газетрин патав 1993-йисуз Волгоград шегъерда чапнавай

"Память Сталинграда" ктабдин пуд том гва. Зун абуруз килигиз акурди, Ханбике халади ухът аладарна, ктаб къачуна, съульбетна. "Ибур келзава за, чан хва. Заз ак! жезва хъи, гуя зун а чаван 20 йиса авай руш я. Чаз мекъини, гишинни хъана. Амма чалай, пакадин ийкъаъ инанмиш яз, вири четинвиле-риз дурум гуз алакъана. Къе риклиз жезвай къван тъварилер, чаз гъа чавузни

Ам, чан хва, зи буба Эмирсултан тир. 1929-йисуз ам таалабна хканай, ада 1936-йисалди Самур дереда газа бургъяр яна. Ам геолого-разведкадин начальник тир. Чи буба 1953-йисуз кимел фейила, Сталин къена лагъай ван галукуйла, хуруун кимел кечмиш хънай.

Ханбикеди Сталинградда, Ленинградда свялистка яз къуллугъана. Стинградда адад залан хер хъана, гъылин туплар галатна.

- Са сеферда, - рикле хизва ада, - чи рушар театрдиз фида лугъуз, күччедал акъвазнавай. Им Ленинград гъалъадай акъатнавай йикъар тир. Шегъерди нефес къачуз башлаши хъувунвай. Күччедайгъуз чи аскеррин са десте къвезва. Патав агакъайла аскеррин жергедай сад эвичнай, залди атана, зи гардана гътана. "Вуна ина вуч ийизвайди я, я Ханбике?" - лагъана ада заз. Килигайтла, ам зи хурунви Эмирсултан тир. Ада, зи къульнер вичин гужлу гъилералди чукъвена, лагъана: "Са жизви ви пайни акатначирил, чавай душмандиз рум гуз жедачир. Чун Норвегиадиз физва, зун хъведа. Гъелегли сагърай!"

Зун серсер, тежер къван шадни хъана, абуруз къулхъай килигиз амукъна...

Ханбике халадин бубадин тъвар алай умъурдин юлдаш Эмирсултанакай "Ленинграддин цларин патав" ктабда къиенва, генерал Орловахъ галаз янавай адад шикилни ава. Дяведилай гутъүнин йисара абуру гъам республикада, гъамни районда акъалтзавай жегъилар тербиямишун патал газа къвалахар авуна. Абурухъ са рушни са гада хъана. Ханбике халадин рикле хулрал газа алай, абуруни бадедал гъамиша дамах ийдай.

Ханбике халадин хурудал Яру Гъетрен, Ватандин дяведин сад лагъай дережадин орденар вада газа къадар медалар алай. Адаз са шумуд сеферда Верховный Советдин гъурметодин грамотаяр, "Дагъустандин лайхлу муаллим" лагъай тъвар гана. Адакай "Ахъцегъирин сегъерар", "Сталинграддин цларив", "Зи рикле авай" ктабра вада газа журналра, газетра къиенва.

Абурун тухум къегъалвилериз халкънавайбурукай я. Ханбикедин вахан гада Сократ Гъажиеван Афганистанда, разведчик яз, къегъалвилер къалурна, ийт хъиз телефон хъана. Адан женгерин рекъикай Гъ. Арипован "Сократан игитвал" ктабда къиенва.

И мукъара КТВ-дай Лезгистандикай, адан гүзэлвилериз, баркаллу инсанрикай гъвечи документальный фильм къалурзай. Аныз заз Ханбике хала пограничникрин вилик, абурун присяга къабулзай юкъуз, абурун диде-бубайрин иштираквални аваз гъиклүткемдиз раганатла, гъихътин акулар ганатла акуна. Ахътин ксарикай, заз чиз, гъикъван кхъейтлани, шит жедач. Дүнъя я хътина инсанрал акъвазнава лагъайтла, зун яълмиш туш. Ахътинар крар риклер, тъварар мецерал хъунал чи гъар са касдин эвлиимжи буржи я.

Ханбике Эмирсултанова

Диндин тешкилатрин Конгрессдал

Ислягъвилихъ эвер гузва

Рамазан Жафаров

Мегъамед ИБРАГИМОВ

2-декабрдиз Махачкъаладиз Кеферпатан Кавказдин диндин рөгъберрин II Конгрессда иштиракун патал Кавказдин республикайрин муфтийрилай, абурун заместителролай гъейри, Кеферпатан Кавказдин мусурманин Координационный советдин, Крымдин мусурманин духовный управленийрин председателар, Симферополь шефъердин кыилин имам, Татарстан Республикадин ва Ставропольский крайдин муфтияр, мергъяматлувилин фонддарин, общественный тешкилатрин, Исламдин вузрин векилар мугъман хъянвай. Дагъларин улькведа "Ислягъвал ва дурумлугъалар хънин карда Исламдин тешкилатрин роль" темадай Конгресс тешкилнавайбурун жергеда РД-дин намусдин азадвилин, диндин тешкилатрихъ галаз алакъа хъдай Комитет ва Дагъустандин мусурманин духовный управленини авай.

Конгресс Катарда пак Къуръан келдайбурун арада кылы феи виридунын конкурсда гъалиб хъйни жегъил хафиз Билял Абдулхаликовна Къуръандин аятар келнуналай гатлунна. Мярекат тухувайди тир Махачкъаладин кыилин мискиндик имам **Мегъамедрасул-гъажи СААДУЕВА** мугъманар тебрикун патал гаф РД-дин муфтий **Агъмад-гъажи АБДУЛЛАЕВА** гана.

- Исламди Дагъустандин, гъакъни Кеферпатан Кавказдин умъуртла, ана къейднавай:

"Кеферпатан Кавказдин диндин рөгъберрин II Конгрессдин гъуруметту шитиракчияр! Дагъустандин мугъманнерес чилел квэз риклини сидкыидай хвашикалой лугъузва. Конгрессдин макъсадчи регионрин арада гележегздани къунишилини, стхавилини рафтаришлилар мадни мягъкемарунин месэлэяр веревирд авундай ибарат я.

Ихътин гурушири вири дуныядыа ислягъвал, гъахъвал хънин жигъетдай авай фикирар садзава... За Конгрессдин шитиракчийриз РД-дин руководстводи чи улькведен вири халкъар сад авунин мураддалди кылы тухувай сиякатдин тереф хънин эвер гузва. Къенин юкъуз кар алай месэлэяр гъялун патал жегъил жаванар экстремистилин идеологиядикай хънин, руғъдинни инсанпересвилин тербиядиз къетиен фикир гана кланзана. Са шумуд асир я РД-ди ва Исламдин алемий диндин жигъетдай амадагүлини алакъаяр, стхавал мягъкемариз. Зи фикирдади, Конгрессдин гъарса шитиракчидин мурад халкъ баҳтлуди, багъри ерияр аваданлубур, алакътавай несилрин векилар акъуллубур, чехи улькведен халис ватанпересар яз тербияламиши хънин я. Амма и мурадив тек са государственный гъукумди чалишманилил авуналди алакъач, и кардик диндин ва общественный тешкилатрини къуын кутун чарасуз я.

Къүй квехъ чандин сагъламвал, чи виридан Ватанда - Россияда ислягъвали агъавал авун патал кылы тухувай къвалахда мадни чехи агалкъунар хъурай".

Гульбюнлай Р.Жафарова Исламдиз акси яз къецепатай къвэвай хаталу къуватриз дурум гун патал гъукумдини диндин тешкилатри умуми терефдихъ элкъвена къвалахунил газа крат аслу тирди лагъана.

Ахпа Конгрессдал коммерциядинди тушир культура, илим ва образование вилик тухуз къумекзавай мергъяматлувилин фондунин директордин заместитель **Али (Вячеслав) ПОЛОСИНАН** рахунрихъ яб акална. Ада чи улькведа Россиядин Исламдин академия арадал гъундик съубъетна.

- И теклиф къве йис идалай вилик Махачкъалада диндин международный сад лагъай форум кыле физвай вахтунда **Али Мугъульдин АЛЬ-КАРАДАГИДИ** ганай, - рикел ххана ада. - Алай вахтунда экстремистилин жуъреба-жуъре тешкилатар пайда жезва. Абуру кылы тухувай сиякатдин инсанрийвай дүз къимет гуз хүн патал Исламдин алими гъазурнавай дүмдүз фетва хүн лазим я. Ихътин

Агъмад-гъажи Абдуллаев

заяв сиякатдин итижрихъ, криминалдихъни бизнесдихъ галаз алакъалу къецепатан идеологиядин таъсирдикай хеччилизни къумекда.

Гульбюнлай ада Комитетди гъазурнавай "Россиядин регионда ислягъвал ва дурумлугъалар хүнни месэлэяр" и месэла гъялун четин акъвазда. И теклиф къилиз акъудун патал чна РД-дин Президентдивай, Москвадин мэр С.Собянинавай, чи республикайрин къилеривай къумек гун тлалабзава", - лагъана М.Абумуслимова.

Конгрессдин иштиракчийрин фикир сад тир: улькведа ислягъвал хүнни

серенжемар муфтийри ва диндин рөгъберри маса месэлайризи къимет гун патал къабулна кланда. И жильтедай кылы тухувай къвалах нетижалуди хънин патал, зи фикирдади, Россиядин Исламдин академия тешкилүн гъиле къуна кланда. Ихътин вуз арадал гъунин месэла Вириоссиядин конференциядал гъялун лазим я, - лагъана А.Полосина.

Россияда Исламдин академия арадал гъундик РД-дин намусдин азадвилин, диндин тешкилатрихъ галаз алакъа хъдай Комитетдин кыилин эксперт **Мегъамед АБУ-МУСЛИМОВАН** вичин фикирар раижна:

- Академия арадал гъунин месэладихъ государстведин хатасузвал заминламишдай къуватин ава, - къейдна ада. - Исламдин илимиз талукъ академияди Россиядин вири региона Исламдин образовандин вири дережаяр са терефдихъ элкъуруна вилик тухудай мумкинвал гуда. Гъа са вахтунда ада Россиядин милли хатасузвилел гъукум-

нихъ пуд кам" лугъудай проектдал иштиракчийрин фикир желбна. Аны аквазайвал, Москвада мискин ва академия эцигун патал имам Шамилан тъвариныхъ галай фондунин ихтиярда (зарезервированный) авай чилин мулкни ава. Академия эцигунин тереф Чечен Республикадин сад лагъай Президент, Россиядин Игит Агъмад-гъажи Къадыровани хенай, гъятаам Сайдимуғаммад-гъажи АБУ-БАКАРОВАН тъваришихъ ягъунни теклифнай...

"Чи хиве Москвада Владимирский пруд лугъудай чадин къвалив гвай парк аваданламишунин къвалахар туналди, мискин ва академия эцигун патал 67 сотын чил чара ийизвайди тестикъарзай документови ава. Са пуд гъафте идалай вилик зун Москвадиз фенвай. А чилел гъелегил затни эцигнавач, гуя аж яхни, а мулкни чун гүзетзава. Чна и проект гъа чилин мулкарал умъурдиз кечирмишун теклифзава. Улькведен региондин месэлэяр

и месэла гъялун четин акъвазда. И теклиф къилиз акъудун патал чна РД-дин Президентдивай, Москвадин мэр С.Собянинавай, чи республикайрин къилеривай къумек гун тлалабзава", - лагъана М.Абумуслимова.

Конгрессдал гъакъни РД-дин Къилин советник **Деньга ХАЛИДОВ**, РД-дин Халъдин Собранидин Председателдин заместитель **Сейфуллагъ ИСАКЬОВ**, улькведен региондин муфтияр, диндин, общественный тешкилатрин векилар рабана. Абуру рахунрай малум хъайвал, чуру ниятар авай экстремистилин дестейри, Исламдикай даях къаз, къалл сиякат тухувай девирда ихътин мярекатар тешкилундукъ еке метлеб ава. Ахътин дестеяр себеб яз къенин юкъуз Исламдихъай вири дуныядыа вил къязава. Гъакъикъатда лагъайтла, Исламди ислягъвалихъ эвер гузва. И фикир мягъкемизд тестикиарун патал диндин образовандин месэлайриз къетиен фикир гана кланзава: гъам жегъилрин, гъамни чехи не-силрин векилрин арада.

Форумдал гъакъни Рамазандин варз алуқзавай ва күтэй жезвай вахт дүм-дүз тайнарун патал Кеферпатан Кавказ патал маҳсус комиссия тешкилунин месэлэяр региондин гъукум галачиз

“Ачух бюджет”

Жасмина САИДОВА

И мукъвара Махачкъаладин Р. Гъамзатован тіварунихъ галай библиотекадин чехи залда “элкъвей стол” кыиле фена. Ам общественный финансар идара авунин “Ачух бюджет” портал кардик кутуниз ва адахъ авай гележегдиз талукъарнавай. Мярекатда республикадин жуъреба-жуъре министерстворин ва идараин, общественный тешкилатрин векилри иширакна.

“РД-дин финансарин министерство гъеле 2013-йисуз тешкилавай общественный финансар идара авунин “Ачух бюджет” интернет-портал (portal.minfinrd.ru) бюджетдин ачухвал артухарунин важибу алат я лагъайтла жеда”, - малумарна мярекат ачухай финансарин министрдин сад лагъай заместитель Антонина ИДРИСОВАДИ. Ихтиин сайт арадал гъунин макъсад, ада гъисабавайвал, Дагъустан Республикадин финансарин къурулушдин, государствовин властдин органрин ва идараин квалах алцифди ва агъалийравай ахтармишиз жедайди авун таъминарун я.

А.Идрисовади рикъел хайвал, портал республика вилик тухунин кар алай “Государство нетижалудаказ идара авун” проектдин сергъята аваз тешкилнай. 2014-йисуз “Ачух бюджет” сайт авайдалай къулайди ва тамамди авунин, ина чапзавай делилрин къадар ва ери хажакунин квалахар тухванба. Икъл, “Ачух бюджет” сайттади республикадин ва муниципальный бюджеттар тамамаруниз талукъ, гъакъни нормативный ва күмекдин малуматар жағыда.

“Бюджет агъалияр патал ачухди хъун лазим я. Порталда республикадин бюджет пландик кутуниз ва тамамаруниз, РД-дин Кыилин тапшургъяр, гъа жергедай яз “майдин” указар къилиз ақудзавай жуъредиз талукъ делилар ава. И сайтдикай неинки финансарин рекъяй пешекарривай, гъакъни адетдин агъалийравай регъятдаказ менфят къацу жезва”, - лагъана министрдин заместителди.

Сайт гъихтиң паярикай ибарат ятла ва ада гъи къайдада квалахзватла, гъадакай кватл хъанвайбуруз РД-дин Минфиндин информациядин технологийрин ва программированидин отделдин начальник Александр Карапаца лагъана.

Ада хабар гайвал, графический ва текстерин чехи пай делилар порталда гъакъыкын вахтунин къайдада акъатзава, яни абуз РД-дин финансарин министерстводин делилрин базада тунхъ галас сад хъиз сайтдини акъатзава.

Порталда республикадин ва кватлнавай бюджеттар тамамарзавай къайда, налоголай къvezvay къазанжийрин къадар ва къурулуш, гъар жуъре хилериз бюджетдай ийизвай харжияр, государствовин буржунин къурулуш ва къадар къалурзувай онлайн-графикар ава.

Сайтда гъакъни Дагъустан Республикадин интерактивный карта ава. Икъл, и ва я маса шегъердин, райондин бюджетдай ийизвай харжийриз, къазанжийриз талукъ делилар ахтармишиз кланзватла, ам картадал жағурана ва адал курсор эзигна къанда, са герендилий делилар ачух жеда.

Чехи мад са пай кар алай программайриз талукъди я. Ина Дагъустан Республикадин государственный программаяр гъазурин ва умъурдиз күнчурмушунин нормативно-правовой актар, госпрограммайриз важибу редакцияр, и программаяр къилиз ақудзавай жуъредикай баянар галай малуматар ава. И пай ақұрдай делилар Дагъустан Республикадин экономикадин ва территорияр вилик тухунин министерстводи агақъарзава.

“Ачух бюджет” сайтда общественный приемныйни ава, ина рикъик квай месэладикай хабар къаз, РД-дин Минфиндин гъар гъи хайитлани къулугъичиди гerek суал гуз жеда.

Сайтда, агъалийри веревирд авун патал республикадин инвестицийрин программадин проект, 2015-йис ва 2016-2017-йисарин пландик квай дөвир патал РД-дин бюджеттин проектар ава.

Инлай кулухъ сайтда мадни гзаф нормативно-правовой актариз чека гун, бюджетдин жерекатриз талукъ яз пешекаррин баянар, макъалаяр чек авун фикирда ава. Гъакъни делилар агъвардай технический маса мүмкіннелерни ишлемишда. Идалайни гъейри, Карапаца хабар гайвал, “Агъалияр патал бюджет” тівар алай электронный ктаб гъазурдайвал я. Ина адетдин агъалияр патал гъавурда гъятдай жуъреда 2015-йисуз республикадин бюджетдикай сұйбытетда.

“Егер күп патай теклифар аватла, хабар це, гъик лагъайтла, чи пландик порталда авай информация агъалияр патал жезмай къван асанти, сайт ишлемишунин квалах къулайди авун ква”, - алава хъувана ада.

Цийи йисан вилик савкъатрин выставка

Дагъви ШЕРИФ

Дагъустан Республикада ингье күндләгъай сеферда “Россиядин къизил къашарин алем” выставка тешилзава. Ам 12-16-декабрдиз, адептинал, республикадин Милли библиотекада къиле фида.

Дагъларин улькве патал им, гъельбетда, душушудин мярекат туш. Гъикл хъи, гъеле къадим девирра гзаф дагъвияр заргарар яз машгъур хъанай. Исятдани улькведа, дуньядя машгъур заргарар Дағъустанда тымил авач. Махачкъаладин кыилин күчейра къекъедайлани аквазаивал, анрин къве патани савкъатрин, заргаррин гъилин-туплун шейэрин түквенар санбар ава. Муъкуп патахъай, чи халкъариз гүзелвиилин, гүрчегвиилин чин къетен дад, къайдаяр хас я. И кар муъкуд сеферда Махачкъалада къиле фрей выставкадин иширакчирины къатланай.

Къизилринни маса безекрин выставка ци къвед лагъай сеферда къиле фида. И мукъвара выставкадин тешкилатчияр “Дагъустандин правда” газетдин редакцияда журналистирих галаз гүрүшими хъана ва Дагъларин улькве патал Цийи йисан вилик чехи сувариз элкъуль лазим тир мярекатдикай сұйбытетна.

Гүрүшуда республикадин выставкайрин маркетингдин “Дагестан – ЭКСПО» центрадин директор Мегъамед Саруғланова, РД-дин промышленностдин ва алишверишин министерстводин отделдин начальник Гъамзат Гъазимегъамедова, багъя шейэрин еридал гүзчиваидай Прикаспийский госинспекциядин кыилин контролёр Шамил Абдуллаева иширакна.

Выставкадин тешкилатчи “Дагестан-ЭКСПО” я. Адас и карда Дағъустан Республикадин Кыилин ва Гъукуматдин администрацияди, РД-дин министерствори, Махачкъаладин администрацияди, Россиядин заргаррин Гильдияди, Россиядин багъя шейэрин еридал гүзчиваидай палатади ва багъя шейэрин еридал гүзчиваидай Прикаспийский госинспекцияди күмек гузва.

Мегъамед Саруғланова къейдайвал, алай йисуз выставкадиз, санлай къаучурла, гъа виликан иширакчирик къведа. Амма и мярекатда сад-къве сеферда иширакай бурни ци мад къведайвал я.

- Выставкадал заргаррин гъилин, искусствоин лап вини дөрежадин затлар, багъя къванер, савкъаттар ва гзаф маса шейэр жеда. Этег къиметрикай рахайтла, иширакчириз виликан выставкайрал акурвал, санлай къаучурла, чи агъалийравай лап багъя шейэр маса къацу жезвач. Икъл, абуру юкъван къиметрин ва

абурулай ужуз шейэр гъида. Гъа са вахтунда чин авторвилин шейэр газ къведай карханяр, кылдин карчирини ава. Чи түквенра авай шейэр чкадал гузайдалай багъазина саки къаучун тийидайди абуру анамишнава. Гъавиляй къиметар чкадинбурулай ужуз жеда, - къейд на М. Саруғланова.

халкъдин устларрин шейэр” номинацияда чин авторвилин шейэр газ къведай карханяр, кылдин карчирини ава. Чи түквенра авай шейэр чкадал гузайдалай багъазина саки къаучун тийидайди абуру анамишнава. Гъавиляй къиметар чкадинбурулай ужуз жеда, - къейд на М. Саруғланова.

- Ци выставка къвед лагъай сеферда къиле тухуни субутзавайвал, инсанри чи республикадиз ихтибарзава. Эгер сад лагъай сеферда иширакчириз Дағъустандиз

Министерстводин векилди лагъайвал, девир дегиши хъанва, къе цийи-цийи шейэр майдандиз акъатзава, агъалийри гъар жуъре цийивилерикай менфят къачузва. Иниз килигна, чини вахтунихъ галаз камкамуна аваз вилик фин патал алай девирдив кур къайдайралди шейэр түккүрзава. Гъа са вахтунда Дағъустандин сеняктарвилер арадал хүн патални квалах тухузва.

Журналистрих галаз багъя шейэрин еридал гүзчиваидай Прикаспийский госинспекциядин векил гүрүшими хъунни, ани пешекары выставкадин тарифе сеферда иширакунни душушудин кар туш.

Шамил Абдуллаева къейдайвал, егер и ва я маса карчидивай багъя шейэр къаучудайла агъалийрихъ адан еридин гъакъиндей суалар аваз хайитла, госинспекциядин векил гүрүшими хъунни, ани пешекары выставкадин тарифе сеферда иширакунни душушудин кар туш.

Шамил Абдуллаева къейдайвал, егер и ва я маса карчидивай багъя шейэр къаучудайла агъалийрихъ адан еридин гъакъиндей суалар аваз хайитла, госинспекциядин векил гүрүшими хъунни, ани пешекары выставкадин тарифе сеферда иширакунни душушудин кар туш.

Цийи йисан вилик савкъатрин выставка

“Сад тир Россиядин” ДРО-дин форум ЖКХ: государстводихъ къе мумкинвал авач

Шикт ячайтай - Э. ИСМАИЛОВ

Жасмина САИДОВА

“ЖКХ - цийи жуьредин ери: региондин къетленвилер, исятда авай гъал ваге жехедин мумкинвилер”. Ихтиин къил алаз алатай гъафтедин эхирдил республика-дин меркезда “Сад тир Россия” партия-дин Дағыустандын региондин отделениди тешкилнавай форум кылие фена.

Форумдин къвалахда РД-дин Халкы-дин Собранидин Председателдин сад лагъай заместитель Юрий Левицкийди, РД-дин эцигунрин, архитектуралдин вагайшишдин къвалеринни коммуналный майишатдин министр Муса Мусаева, РД-дин Государстводин яшайишдин къвалерин инспекциядин кыилин инспектор Али Жабраилова, партиядын федеральный “Управдом” проектдин регионда авай координатор, РД-дин Халкыдин Собранидин депутат Нариман Асварова, гъакини республикадин шегъеринни районрин администрацийин къилери, маса къулгүчийри иштиракна.

Чехи ва муракаб хел

Мярекат ачухай Юрий ЛЕВИЦКИЙДИ яшайишдин къвалеринни коммуналный майишатдин (ЖКХ) месэлэяр “Сад тир Россия” партияды иллаки вагиблубур яз гысадбазайдакай ваге месэлэяр Челябин-скда кылие фейи партиядын съезддин сергъятра авазни гөгөншдаказ веревирд авурдакай лагъана.

Республикадин яшайишдин къвалеринни коммуналный комплекс - им Дағыустандын агъалийриз яшайиш патал вагиблу къуллугъяр таъминарзаявай экономикадин чехи ва муракаб хел я.

Республикадин ЖКХ-дин хиле 12 агъзурдалай артух пешекарри зөгьмет чүгвазва, и хиле къуллугъярзай карханайрин вагиблутарин къадар 500-далай гзаф я. ЖКХ-дин хилен асул капиталдиз 2013-ийсуз серф авур инвестицийин къадар (вири бюджеттин гысадбай) санлай къачурла тахминан 3 млрд манатдиз барабар хъана.

Дағыустан Республика ЖКХ-дин хел иллаки татугай гъалда авай регионрикай сад я. Ина агъалийриз агакъарзаявай коммуналный къуллугъярин ери агъузди, сервис - зайифди, инфраструктура - лап күргүнди, аварияр хүннин хаталувал винизди, гзаф квартирайрикай ибарат тир къвалер идара авунин ваге чылдай гъалда авай къвалерай агъалийр масанриз күчарунин къалахар четин гъалда авайбур я лагъайтла жеда. И месэлэяр гъялдай рекверикай ваге жигъетдай партияды гузвой теклифрикай Нариман АСВАРОВА лагъана.

Күмек гана къланда

“Чна цийи къайдада къалахиз эгчилдай вахт алуңнава”, - лагъана депутатди.

Кылди къачуртла, Нариман Асварова гъисабазайвал, шегъерин гзаф мөртебайрин къвалер идара ийизвай карханайрин къалах нетижалуди хүн патал, абуруз агъалийри күмек гун лазим я. Гыкти къалах кылые тухун лазим ята, гъадакай “Сад тир Россия” партиядын федеральный “Управдом” проектда лагъана. Мисал яз, проектди вилек эцигзаявай месэлэйрик акатзана:

- ЖКХ-дин къурулушда икъардин бинадалаз жезвай алакъаяр къайдада твазвай нормативно-правовой актарик дегишивилер ваге алаваяр күхтуналди Россиядин Федерациядин федеральный законодательство хъсанарин;

- гзаф мөртебайрин къвалера яшамиш жезвай агъалийри ихтиин къвалер идара авунин къадар жеб авун, яшайишдин къвалерин иесийрин товариществояр (ТСЖ) тешкилин;

- къвалерин иесийрин интересар хүн патал ТСЖ-яр ассоциацийриз къватлал хүннин гъерекат теклифин ваге кадар тереф хүн;

- ЖКХ-дин къуллугъяр агъалийри гузвой гъакъидихъ галаз алакъалу месэлэяр гүнгүнья тван;

- гзаф мөртебайрин къвалер идара ийизвай къуллугъярчырин пешекарвал хажунин, абуруз лазим тир чирвилер гүннин система тешкилин.

Республикадин вилек акъвазнавай хци мад са месэлдик - акатай чайрал тешкилизав зирзибидин хъуртарикий рахадайла Н. Асварова малумарайлал, Дағыустанда алай вахтунда 300 гектардилай артух чилер хъуртарикий я зирзибиль къватлазав полигонри күннава. И карди төбиат, кылди къачуртла, чилин къланай физвай ятар, чил ваге набататрин алем чиркинарун гъизва. Республика къеви зирзибиль гъялдай завод тахун себеб яз, арадал къвездай амукайрин анжак 3 процент тъялзана.

“Республикадин агъалийр пластикидин гадарзаяв къван къалар къабулиз гъазур тушиз хъяиди къе чаз субут жезва”, - лагъана ада. Депутатди лагъайвал, партияды республикадин шегъерейрин къерхар чакчакад (тайнин мензил арада аваз) зирзибидин контейнерар эцигун теклифзана.

Республикадин коммуналный сетар авай гъалдикай Муса МУСАЕВ рахана. Ада хабар гайивал, къенин юкъуз республикадин ЖКХ-дин къурулушдин 70-75 процент лап күргүнне хъана, и кар себеб яз 40 процент энергия рекъера кважаца. Идалайни гъейри, эхиримжи яисара ресурсрин системадиг ихтияр авачиз, яни чинеба экчай дүшүшүшарни гзаф жезва, иллаки - цийиз эцигзаявай къвалер. Идана сажерге четин месэлэяр арадал гъизва.

“Чи гысадбалди, ЖКХ-дин къурулуш тамамдакас гүнгүнья хутун патал тахминан 90 миллиард манат лазим я. Ихтиин тақытар муниципалитетихъ авач. Гъанис

килигна, чна ЖКХ-дин хел вилек тухунин “Серенжемир картада” къапурнавай къва-лахар алакъада аваз ваге вахтунда ульмур-диз күчүрмишун лазим я”, - лагъана ми-нистри.

“Күн гъавурда гъат: государстводихъ къенин юкъуз къватл хъянвай месэлэяр гъялдай мумкинвал авач, гъаниз килигна ЖКХ-дин месэлэяр гъялунин кардал вире жеб хүн лазим я. Гъелеги чи агъалийр къерхада, яргъал акъвазна килигзана. Вирида арзаяр ийизвай: экв агакъазвач, газ агакъазвач, экверин симера авай напряжение лап агъузди я лугъуз. Амма гъич са душуш къванни авани республикада и къуллугъяр агакъарун лазим тир кархана-яр-таъминчияр суддив вугай? Ваъ. Вучиз лагъайтла къенин юкъуз чи жемят гзаф эхдайди ваге савадсузди хъянва”, - алава хъувуна ада ваге агъалийриз са нел ятгани вил алаз акъваз тавуниз, чеб яшамиш жезвай къвалерин месэлэяр гъялунин карда активнодакас иштиракуниз эвер гана.

“Эхиримжи са яисни зуран вахтунда РД-дин Госжилинспекциядиз агъалийрилай 3 агъзурдалай артух арзаяр атанва, - лагъана гүльгүнлай рапах Али ЖАБРА-ИЛОВА. - Абуру вирида яшайишдинни коммуналный къуллугъяр къайдадик тахунилай наразивалзана”.

Ада хабар гайивал, къенин юкъуз республикада яшайишдин къвалер идара ийидай 86 компанияр кардик вага. Алуңзаявай яисуз абуру вирида лицензияр къачун патал Госжилинспекциядиз имтигъанар чарасуз вахкун лазим жеда.

Цийи закондикай

Адан бинедаллаз, Россиядин яшайишдин къвалер идара ийизвай вире карханайри 2015-ийисан 1-январдилай 1-майдалди къалах давамардай ихтияр гузвой лицензияр къачун лазим я. Лицензия къачун патал маҳсус имтигъанар вахкуда.

Лицензиядад ам къуватда жедай вахт къалурдач, яни им гъамишалугъди жеда. И гъерекатдал гүзчиле абуру лицензийрин федеральный реестр, гъакини ихтиин лицензияр чипвай вахчунвай компанийрин сиягын түкүрдэ. Иккяйр са агъалидив вичиз лазим компанийдин лицензиян гвани-гвачни ахтармийшид жеда. Лицензия гудалдай гъа компаниядин тарихни ахтармийшид. Эгер вилек къай яисан вахтунда компанийдин административный къайда къве сеферда чурнатла, ихтиндаз къалах давамардай ихтияр гудач, я таххайтла, идара ийизвай къвалерин агъалийрик ихтиярдади, гъалатлар түкүрдэ хъийдай мумкинвал гуда.

Закондад амал тавуна къалах давамардай компанийр 300 агъзур манатдилай 500 агъзур манатдив агакъал жерме ийидай, я таххайтла 3 яисан вахтунда къалах давамардай ихтияр гудач, я таххайтла, идара ийизвай къвалерин агъалийрик ихтиярдади, гъалатлар түкүрдэ хъийдай мумкинвал гуда.

Закондад амал тавуна къалах давамардай компанийр 300 агъзур манатдилай 500 агъзур манатдив агакъал жерме ийидай, я таххайтла 3 яисан вахтунда къалах давамардай ихтияр гудач, я таххайтла, идара ийизвай къвалерин агъалийрик ихтиярдади, гъалатлар түкүрдэ хъийдай мумкинвал гуда.

Форумдал Махачкъаладин, Дербентдин ваге Кызылардин администрацийин къуллугъярчырин рахана. Гъарда чипин муниципалитета авай гъалдикай сүгъбеттана ваге теклиф гуда. Форумдин нетижайрин бинедаллаз къаарар къабултана. Ана РД-дин Гъукуматдиз, чакдин самоуправленидин органыр из “Сад тир Россия” партиядын Дағыустандын региондин отделенидиз ганвай теклиф къилди-къилди къа-лурнава.

Бегъерар къватл хъувунва

чи корр.

Республикада зулун магъсулар цунин къва-лах давам жезва.

Дағыустан Республикадин хъурнуун майишатдин ваге сүрсөтдин министрдин пресс-къуллугъди хабар гузвойвал, алай яисан 27-ноябрдин делилралди, санлай къачурла, республикадин 81 073 гектар чилера техилдин тумар цанва, им аллатай яисан гъа и вахтунда цайи къадардив гекъигайла 1554 гектардин артух ваге цун фикирда къунвай къадардин 95 процент тешкилзавай делил я.

Министрводай хабар гузвойвал, республикада алафар гъазурин къва-лах тамам хъанва. Майишат 1413365 тонн векъи алафар къватлана, 2013-ийисан делилрив гекъигайла, им 10995 тонндин артух къадар я. Кылди къачурла, 1291642 тонн векъер, 31618 тонн сенаж, 90105 тонн самар, 13670 тонн сипос гъазурнава. Виридалайни газа алафар Кызылардин, Хасавюртдин, Бабаюртдин, Тарумовский, Буйнакский ваге Цумада районна ава.

Республикада прунздин, гъажибугъдайрин ваге ракынин цукверин бегъерар вахчуна кульгъяна. Иккяйр 13 156 гектардай (са гектардай 43,3 центнер) къватлана, санлай къачурла, бегъердин къадар 59 607 тонндин бара-бар хъанва, им аллатай яисан къадардилай 20083 тонндин артух рекъем я.

Гъажибугъдай 19482 гектардай къватлана, бегъерлувал са гектардай 42,2 центнердиз бара-бар я, санлай къачур къадарди 82147 тонн тешкилзава. Ракынин цуквер и яисуз 9586 тонн къватлана (са гектардай 12 центнер).

Прунз гъасилунин карда виридалайни еке нетижайри Кызылардин райондыхъ хъанва.

Республикада гъакин майвайрин, картуфрин ваге емишрин бегъерар вахчунин къва-лах акъалттарнава. Майвайяр 36028 гектарда цанва, бегъерлувал са гектардай 362,3 центнердиз, санлай къачур къадар лъяйтла 1305299 тонндин бара-бар я. Республикада алай яисуз 370361 тонн картуфрони, 104 904 тонн емишарни къватлана.

РД-дин Минсельхозпроддин делилралди, алай яисуз Дағыустандын ульзумчир 13 агъзурни 400 тонн ципцилар къватлана. Эхиримжи 14 яисан вахтунда республикада гъасилзавай ципцилар къадар 2,4 сеферда артух хъанва. Иккяйр 2000-ийисуз ракынин кагърабайрин бегъер анжак 58 агъзур тонндин бара-бар тир.

Завод кардик кухтада

Къагъиман ИБРАГИМОВ

И иккяра Дербент райондин къилин везифа-яр вахчунадиг таамамарзаявай Ягия Гъажиева райондин администрацияда хъурнуун майишатдин карханайрин руководителрихъ галас совещание тухвана.

Анал агъадий галай месэлдийриз килигна: “Чилин налог къватлун ваге мажибрин жигъетдай алай буржар терг авун”, “Зулун къулер цана ақалттарнан серенжемар”.

Сад лагъай месэладай анал доклад авур райондин хъурнуун майишатдин управленидин начальник Шохрат Бабаевади газа карханаяр чилин налог къватлана вахкунай гүльгүнна амайди къайдна.

Адан гафарай малум хъайвал, районда авай хъурнуун майишатдин вире 22 карханадикай анжак “Татляр”, “Зидъян”, “Митагъы”, “Шейхляр” ваге “Камак” агрофирмайри налогиз талукъ яз чипин мажбурнамаяр таамамарнава.

Къвед лагъай месэладай анал хъурнуун майишатдин управленидин начальникдин сад лагъай заместителдин везифа-яр вахчунадиг таамамарзаян Зиявидин Гъажиалаев рахана.

Анал гъакин “Зидъян” карханадин директор Фазил Гъажиальмединов рахана. Ягия Гъажиева совещание ақалттарнавай гафуна вичи Дағыустан Республикадин Кыил Рамазан Абдулатиповавай Геджууда чехирин завод къа-вач алхъалдар хъувун талабнавайди лагъана.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 8 декабря

ТВ ДАГЕСТАН
РОССИЯ

8:05-8:08 Местное время Вести Дагестан
8:36-8:41 Местное время Вести Дагестан
11:35 Местное время Вести Дагестан
14:30 Местное время Вести Дагестан
17:10 Местное время Вести Дагестан
18:35 Парус надежды
18:55 «Акценты». Аналитическая программа Ильмана Алипулатова (Комментарии к Посланию Президента РФ В Путину)
19:30 Реклама
19:35 Местное время Вести Дагестан
РГВК

07.00 Время новостей Дагестана. Итоги
07.30 Мультифильм
07.45 Тарарам
08.10 X/f «Новые похождения Швейка»
09.40 Д/c «Севастопольские рассказы» Оборона Севастополя
10.40 X/f «Тени забытых предков»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/f «Город выходит в море»
13.10 «Служка Родине»
13.30 «Все грани»
14.00 В/f «Барият Мурадов»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/c «Зашитник»
15.45 Ф/k «Поэт Асият Кумратова»
16.30 Время новостей Дагестана
17.00 «Красота 05.ru» в прямом эфире
17.35 Д/f «Мир природы»
18.45 Передача на табасаранском языке «Мил»

19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкалы
20.20 «На виду» Зинаида Савельева
21.00 Д/f «Он придумал танец»
21.45 «Кунакская»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкалы
23.20 Спорт на канале
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Т/c «Воскрешая мертвых»
01.50 X/f «Под знаком Козерога»
03.50 Т/c «Защитник»
04.35 Д/f «Мир природы»
05.25 X/f «Девушка с характером»

ПЕРВЫЙ

5.00 «Доброе утро»
9.00 Новости.
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» (12+).
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.20 Т/c «Соблазн». (16+).
14.25 «Время покажет».
15.00 Новости.

15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 Новости.
18.45 «Давай поженимся!»
19.50 «Пусть говорят с Андреем Малаховым».

21.00 «Время».
21.30 Т/c «Худящая натура».

23.30 «Вечерний Ургант».

3.00 «Познер». (16+).

1.00 Новости.

1.15 Т/c «Вегас». (16+).

2.50 «Мужское/Женское».

(16+).

3.00 Новости.

3.05 «Мужское/Женское».

3.50 «В наше время». (12+).

4.35 «Контрольная закупка»

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России». (12+).

9.00 «Диалог со смертью. Переговорщики». (12+).

9.55 «О самом главном». (12+).

11.00 «Вести». (12+).

11.35 «Местное время. Вести - Москва». (12+).

11.55 Т/c «Тайны следствия».

12.55 «Особый случай». (12+).

14.00 «Вести». (12+).

14.30 «Местное время. Вести - Москва». (12+).

14.55 «Суд присяжных». (16+).

14.50 «Вести. Дежурная часть». (12+).

15.00 Новости.

21.30 Т/c «Худящая натура». (16+).

15.00 Т/c «Сердце звезды». (12+).
16.00 Т/c «Пока станица спит». (12+).
17.00 «Вести». (12+).
17.10 «Местное время. Вести - Москва». (12+).
17.30 Т/c «По горячим следам». (12+).

18.30 «Прямой эфир». (12+).

19.35 «Местное время. Вести - Москва». (12+).

20.00 «Вести». (12+).

20.50 «Спокойной ночи, маляши!»

21.00 Т/c «Красивая жизнь». (12+).

23.50 Д/f «Национальная сокровищница России». (12+).

1.00 Т/c «Улицы разбитых фонарей». (16+).

3.35 «Диалог со смертью. Переговорщики». (12+).

4.25 «Комната смеха». (12+).

6.00 «Настроение».

8.10 X/f «Инспектор уголовного розыска».

9.50 X/f «Будни уголовного розыска». (12+).

11.30 «События».

11.50 «Постскриптум».

12.50 «В центре событий».

13.55 «Линия защиты».

14.30 «События».

14.50 «Город новостей».

15.15 «Городское собрание». (12+).

16.05 Детектив «Чисто английское убийство». (Великобритания). (12+).

17.30 «События».

17.55 Детектив «Чисто английское убийство». (Великобритания). (12+).

18.20 «Право голоса». (16+).

19.30 «Город новостей».

19.45 Т/c «Департамент».

21.45 «Петровка, 38». (16+).

22.00 «События».

22.30 «Курсом доллара». Спецрепортаж. (16+).

23.05 «Без обмана». «Чем красят еду?» (16+).

0.00 «События. 25-й час».

0.30 «Футбольный центр».

1.00 «Мозговой штурм. Что знают младенцы?» (12+).

1.30 «Петровка, 38». (16+).

1.45 X/f «Черное платье».

3.15 X/f «Матрос сошел на берег». (12+).

4.25 Д/f «Волны-убийцы».

5.05 Д/f «Блюз лемура». (Великобритания). (12+).

13.00 «Сегодня».

14.00 «Сегодня».

14.50 «Город новостей».

15.15 «Без обмана». «Чем красят еду?» (16+).

16.00 Детектив «Чисто английское убийство» (Великобритания). (12+).

17.30 «События».

17.55 Детектив «Чисто английское убийство» (Великобритания). (12+).

18.30 «Право голоса». (16+).

19.30 Т/c «Воронины». (16+).

19.45 Т/c «Молодежка». (12+).

20.00 Т/c «Последний из Магикян». (12+).

21.00 Т/c «Молодежка». (12+).

22.00 «События».

22.30 «Курсом доллара». Спецрепортаж. (16+).

23.05 «Без обмана». «Чем красят еду?» (16+).

0.00 «События. 25-й час».

0.30 «Стихия». (12+).

1.00 «Петровка, 38». (16+).

1.15 X/f «Пираты XX века».

2.35 «Тайны нашего кино». «Пираты XX века». (12+).

3.05 X/f «Курьер».

4.30 Д/f «Диеты и политика». «Пираты XX века». (12+).

5.10 Д/f «Суд присяжных». (12+).

СТС

6.00 М/f «Осторожно, обезьяны!», «Как обезьяны обедали», «Обезьянки в опере».

6.35 М/c «Смешарики».

6.40 M/c «Миа и я». (6+).

7.10 M/c «Пингвиненок Пороро».

7.30 M/c «Клуб Винкс - школа волшебниц». (12+).

8.00 6 кадров. (16+).

8.30 T/c «Воронины». (16+).

9.00 T/c «Воронины». (16+).

9.30 T/c «Молодежка». (12+).

10.30 Шоу «Уральских пельменей». Год в сапогах.

12.00 Шоу «Уральских пельменей». Красота спасет миръ. (16+).

13.30 T/c «Воронины». (16+).

14.00 6 кадров. (16+).

14.10 T/c «Всё будет хорошо!». (16+).

16.00 T/c «Восьмидесятые». (12+).

17.00 T/c «Воронины». (16+).

18.30 T/c «Воронины». (16+).

19.00 T/c «Воронины». (16+).

20.00 T/c «Воронины». (16+).

22.15 «На 10 лет моложе». (16+).

23.00 «Новости 24». Итоговый выпуск. (16+).

23.30 «Смотреть всем!». (16+).

0.00 X/f «Мисс Конгениальность». (США). (16+).

21.00 X/f «Вангелия». (12+).

23.05 Д/f «Знать будущее. Жизнь после Ванги».

0.00 «Одна за всех». (16+).

0.30 Мелодрама «Одинокая женщина с ребенком».

2.50 D/c «Звездные истории». (16+).

4.50 «Домашняя кухня». (16+)

6.00 «Джейми у себя дома». (16+).

6.00 М/f.

9.30-12.30 D/f «Загадки истории. Серьи». (12+).

13.30 D/f «Городские легенды. Метеобукан. Зашифрованный прогноз». (12+).

среда, 10 декабря

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

- 8:05-8:08 Местное время Вести Дагестан
 8:36-8:41 Местное время Вести Дагестан
 11:35 Местное время Вести Дагестан
 14:30 Местное время Вести Дагестан
 17:10 Местное время Вести Дагестан
 18:30 Реклама
 18:35 Брейн-ринг
 19:05 Форум журналистов Северного Кавказа. Круглый стол
 19:30 Реклама
 19:35 Местное время Вести Дагестан
 РГВК

07.00 Время новостей Дагестана

07.15 Передача на лакском языке «Абрьца ва альгу»

07.55 Мультифильм

08.30 Время новостей Дагестана

08.45 Д/с «Греция глазами гурмана с Нардой»

09.25 Х/ф «Красная Шапочка»

12.00 Д/ф «Исчезающие культуры Дагестана. Цахуры»

12.30 Время новостей Дагестана

12.55 «Бизнес Дагестана»

13.30 «Окторон»

14.00 «Правовое поле»

14.30 Время новостей Дагестана

14.50 Т/с «Защитник»

15.45 Д/ф «Кумиры навек»

16.30 Время новостей Дагестана

16.50 Х/ф «На темной стороне луны» 1 с.

18.10 Передача на чеченском языке «Вайнах»

18.45 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»

19.30 Время новостей Дагестана

20.00 Время новостей. Махачкала

20.20 «На виду» Юсуубек Шахназаров

21.05 «Час размышлений»

21.35 «Природа и общество»

22.00 «Все грани»

22.30 Время новостей Дагестана

23.00 Время новостей. Махачкала

23.20 «Аутодафе»

00.30 Время новостей Дагестана

18:30 Реклама

18:35 Брейн-ринг

19:05 Форум журналистов Северного Кавказа. Круглый стол

19:30 Реклама

19:35 Местное время Вести Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана

09.00 «Новости»

09.15 «Контрольная закупка»

09.45 «Жить здорово!» (12+)

10.55 «Модный приговор»

12.00 «Новости»

12.20 Т/с «Уходящая натура» (16+)

14.25 «Время покажет»

15.00 «Новости»

15.15 «Время покажет»

16.00 «Мужское/Женское»

17.00 «Наедине со всеми» (16+)

17.00 «Мужское/Женское»</div

ПЯТНИЦА, 12 декабря

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

8:05-8:08 Местное время Вести Дагестан

8:36-8:41 Местное время Вести Дагестан

11:35 Местное время Вести Дагестан

14:30 Местное время Вести Дагестан

17:10 Местное время Вести Дагестан

18:30 Реклама

18:35 Мир Вашему дому

18:55 Дагестан спортивный

19:10 К Дню Конституции РФ

19:30 Реклама

19:35 Местное время Вести Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана

07.15 Передача на аварском языке «Гладанги гамалги заманги»

08.00 Обзор газеты «Хаскикъят»

08.10 Мультифильм

08.30 Время новостей Дагестана

08.50 Д/с «Греция лазами гурмана с Нардой»

09.25 X/ф «Триумфальная арка»

11.50 «Память поколений»

Ветеран Великой Отечественной войны Курмагомед Зиявидинов

12.30 Время новостей Дагестана

12.55 Д/ф «Дербент»

13.10 «Агросектор»

13.40 «Колеса»

14.30 Время новостей Дагестана

14.50 Т/с «Защитник»

15.50 Д/ф «Из глубины веков» Шамильский район

16.10 Мультифильм

16.30 Время новостей Дагестана

16.50 X/ф «Кубачинская свадьба»

17.40 «Год культуры на РГВК» Султан Юшаев

18.20 «Наши дети»

18.45 Передача на кумыкском языке «Заманлыр гете, халькъ гетмес»

19.30 Время новостей Дагестана

20.00 Время новостей. Махачкала

20.20 Специальный репортаж

20.30 «Здоровье» в прямом эфире

21.25 «Педагогическое сопровождение»

22.00 «Все грани»

22.30 Время новостей Дагестана

23.00 Время новостей. Махачкала

23.20 «Город молодых»

00.30 Время новостей Дагестана

01.00 Т/с «Воскрешая мертвых»

01.50 Д/ф «Операция «Антитеррор»

02.15 X/ф «Дождись темноты»

04.00 Т/с «Защитник»

04.50 «Педагогическое сопровождение»

05.15 X/ф «Дело было в Пенькове»

ПЕРВЫЙ

5.00 «Доброе утро».

9.00 Новости.

9.15 «Контрольная закупка».

9.45 «Жить здорово!» (12+).

10.55 «Модный приговор».

12.00 Новости.

12.20 Т/с «Уходящая натура» (16+).

14.25 «Время покажет».

15.00 Новости.

15.15 «Время покажет».

16.00 «Мужское/Женское».

17.00 «Жди меня».

18.00 Новости.

18.45 «Человек и закон с Алексеем Пимановым» (16+).

19.50 Телегра «Поле чудес» (16+).

21.00 «Время».

21.35 «Голос» (12+).

23.50 «Вечерний Ургант».

0.45 Д/ф «Как Чарли Чаплин стал бродягой».

2.00 X/ф «Большой каньон».

4.15 «Мужское/Женское».

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России» (12+).

8.55 «Мусульмане» (12+).

9.10 «1944. Битва за Крым».

10.05 «О самом главном».

11.00 «Вести» (12+).

11.35 «Местное время. Вести - Москва» (12+).

11.55 Т/с «Тайны следствия».

12.55 «Особый случай».

14.00 «Вести» (12+).

14.30 «Местное время. Вести - Москва» (12+).

14.50 «Вести. Дежурная часть» (12+).

22.00 «Все грани»

22.30 Время новостей Дагестана

23.00 Время новостей. Махачкала

23.20 «Город молодых»

00.30 Время новостей Дагестана

01.00 Т/с «Воскрешая мертвых»

01.50 Д/ф «Операция «Антитеррор»

02.15 X/ф «Дождись темноты»

04.00 Т/с «Защитник»

04.50 «Педагогическое сопровождение»

05.15 X/ф «Дело было в Пенькове»

05.20 «Следствие».

05.30 X/ф «Обратный путь».

20.00 Т/с «Поле чудес» (12+).

21.00 «Петросян-шоу» (12+).

21.30 Т/с «По горячим следам» (12+).

18.30 «Прямой эфир» (12+).

19.35 «Местное время. Вести - Москва» (12+).

20.00 Т/с «Следствие» (12+).

21.00 «Вести» (12+).

21.30 Т/с «Следствие» (12+).

18.00 «Все грани»

22.00 «Следствие».

22.30 Т/с «Возвращение Мухтара» (16+).

14.25 «Время покажет».

15.00 Новости.

15.15 «Время покажет».

16.00 «Мужское/Женское».

17.00 «Жди меня».

18.00 Новости.

18.45 «Человек и закон с Алексеем Пимановым» (16+).

19.50 Телегра «Поле чудес» (16+).

21.00 «Время».

21.35 «Голос» (12+).

23.50 «Вечерний Ургант».

19.45 Т/с «Кодекс чести».

23.40 «Список Норкина».

0.35 «Основной закон» (12+).

1.40 «Дачный ответ».

2.45 Т/с «Один против всех».

4.40 Т/с «Супруги» (16+).

ТВЦ

6.00 «Настроение».

8.20 X/ф «Штрафной удар» (12+).

10.05 Д/ф «Табакова много не бывает!» (12+).

12.30 Т/с «Воронины» (16+).

14.00 6 кадров (16+).

14.10 Все будет хорошо!

16.00 Т/с «Восьмидесятые».

16.30 Шоу «Уральских пельменей». Гоа бобра не ищут! (16+).

18.30 Т/с «Воронины» (16+).

19.00 «Званный ужин» (16+).

20.00 «Документальный спецпроект». «Водовороты Вселенной» (16+).

21.00 «Документальный спецпроект». «Еда. Раскрепашенные материалы» (16+).

21.20 Т/с «Информационная программа 112» (16+).

23.50 Большой вопрос.

0.50 6 кадров (16+).

1.50 Животный смех.

3.50 6 кадров (16+).

4.15 М/ф «Стойкий оловянный солдатик», «Заколдованный мальчик».

16.00 Детектив «Чисто английское убийство» (Великобритания) (12+).

17.30 «События».

18.15 Детектив «Чисто английское убийство» (Великобритания) (12+).

19.30 «Город новостей».

19.45 X/ф «Женская логика 4» (12+).

21.45 «Петровка, 38» (16+).

22.00 «События».

22.30 Приют комедиантов. «Коллеги и партнеры» (12+).

0.25 X/ф «Немой» (16+).

3.25 «Петровка, 38» (16+).

3.40 Д/ф «Без вины виноватые» (16+).

9.35 «События».

10.00 «События».

10.35 X/ф «Формула счастья» (12+).

2.30 X/ф «Неоконченный урок» (12+).

4.00 «Планета собак» (12+).

4.30 «Комната смеха» (12+).

5.00 «Суд присяжных» (12+).

5.30 «Маршбросок» (12+).

5.55 X/ф «АББГдейка» (12+).

6.20 М/ф «Растрапленный воробей», «Заяц и еж», «Соломенный бычок».

7.00 X/ф «Зайчик».

8.50 «Православная энциклопедия» (6+).

9.20 X/ф «Остров скрещивания».

10.40 X/ф «Пер

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 14 декабря

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

10.20 Местное время.
Вести Дагестан.
События недели.
Информационно-
аналитическая
программа

РГВК

- 07.00** Время новостей Дагестана
07.15 Передача на лезгинском языке «Вахтар ван инсанар»
07.40 Мультифильмы
08.30 Время новостей Дагестана
08.50 X/f «Снегурочку вызывали?»
10.10 Тележурнал для детей «Хочу все знать»
10.25 Концерт «Музыкальный майдан»
12.00 «Разумный взгляд»
12.45 «Дело вкуса» Дагестан
13.10 «Наши дети»
13.35 «Красота 05. ru»
14.20 IV Международный фестиваль русских трупп республик Северного Кавказа и стран Черноморско-Каспийского регионов. Спектакль Тбилисского Государственного Академического театра им. А. С. Грибоедова «Холстомер. История лошади»
16.10 X/f «Гига, Ангел, Снежок и другие»
17.20 «Галерея вкусов»
18.05 «Тарарам»

18.30 Д/ф «Байкеры»

19.00 «Пища для размышлений» Кубачи

19.10 «Служба Родине»

19.30 Время новостей Дагестана. Итоги

20.00 «7 news»

20.10 Д/с «Севастопольские рассказы» Броненосец «Потемкин» и «мятежный» флот

21.10 «Аулы Дагестана» Кумух

21.50 «Алерия искусства»

22.30 Время новостей Дагестана. Итоги

23.00 Благотворительный концерт Заслуженной артистики РД Айшот Айсаевой

«Живи и дари жизнь другим»

02.00 Д/с «Севастопольские рассказы» Броненосец «Потемкин» и «мятежный» флот

02.45 X/f «Ромео и Джульетта»

05.00 «Аулы Дагестана» Кумух

05.30 X/f «Особенности национальной политики»

ПЕРВЫЙ

6.00 Новости.

6.10 X/f «Выкуп» (12+).

8.10 «Армейский магазин».

8.45 M/f.

8.55 «Здоровье» (12+).

10.00 Новости.

10.15 «Непутевые заметки».

10.35 «Пока все дома».

11.25 «Фазенда».

12.00 Новости.

12.15 «Теория заговора»

13.10 «Черно-белое» (16+).

14.15 X/f «Жестокий роман» (12+).

18.05 X/f «Тарарам»

17.00 Д/ф «Жестокий роман». «А напоследок я скажу...» (16+).

18.00 Новости.

18.20 «Большие гонки». Финал. (12+).

20.00 Толстой. Воскресенье.

21.00 Воскресное «Время».

22.30 Д/с «Нерассказанная история США» (16+).

23.45 X/f «Великое ограбление поезда» (16+).

1.30 X/f «Встреча в Кирюне» (16+).

3.15 «В наше время» (12+).

4.15 «Контрольная закупка».

ROSSIA 1

5.15 X/f «Слово для защиты» (12+).

7.20 «Вся Россия» (12+).

7.30 «Сам себе режиссер».

8.20 «Смехопанорама».

«Живи и дари жизнь другим»

02.00 Д/с «Севастопольские рассказы» Броненосец «Потемкин» и «мятежный» флот

02.45 X/f «Ромео и Джульетта»

05.00 «Аулы Дагестана» Кумух

05.30 X/f «Особенности национальной политики»

ПЕРВЫЙ

6.00 Новости.

6.10 X/f «Выкуп» (12+).

8.10 «Армейский магазин».

8.45 M/f.

8.55 «Здоровье» (12+).

10.00 Новости.

10.15 «Непутевые заметки».

10.35 «Пока все дома».

11.25 «Фазенда».

12.00 Новости.

12.15 «Теория заговора»

13.10 «Черно-белое» (16+).

14.15 X/f «Жестокий роман» (12+).

18.05 X/f «Тарарам»

18.00 Д/ф «Байкеры»

19.00 «Пища для размышлений» Кубачи

19.10 «Служба Родине»

19.30 Время новостей Дагестана. Итоги

20.00 «7 news»

20.10 Д/с «Севастопольские рассказы» Броненосец «Потемкин» и «мятежный» флот

21.10 X/f «Встреча в Кирюне» (16+).

3.15 «В наше время» (12+).

4.15 «Контрольная закупка».

ROSSIA 1

5.15 X/f «Слово для защиты» (12+).

7.20 «Вся Россия» (12+).

7.30 «Сам себе режиссер».

8.20 «Смехопанорама».

«Живи и дари жизнь другим»

02.00 Д/с «Севастопольские рассказы» Броненосец «Потемкин» и «мятежный» флот

02.45 X/f «Ромео и Джульетта»

05.00 «Аулы Дагестана» Кумух

05.30 X/f «Особенности национальной политики»

ПЕРВЫЙ

6.00 Новости.

6.10 X/f «Выкуп» (12+).

8.10 «Армейский магазин».

8.45 M/f.

8.55 «Здоровье» (12+).

10.00 Новости.

10.15 «Непутевые заметки».

10.35 «Пока все дома».

11.25 «Фазенда».

12.00 Новости.

12.15 «Теория заговора»

13.10 «Черно-белое» (16+).

14.15 X/f «Жестокий роман» (12+).

18.05 X/f «Тарарам»

18.00 Д/ф «Байкеры»

19.00 «Пища для размышлений» Кубачи

19.10 «Служба Родине»

19.30 Время новостей Дагестана. Итоги

20.00 «7 news»

20.10 Д/с «Севастопольские рассказы» Броненосец «Потемкин» и «мятежный» флот

21.10 X/f «Встреча в Кирюне» (16+).

3.15 «В наше время» (12+).

4.15 «Контрольная закупка».

ROSSIA 1

5.15 X/f «Слово для защиты» (12+).

7.20 «Вся Россия» (12+).

7.30 «Сам себе режиссер».

8.20 «Смехопанорама».

«Живи и дари жизнь другим»

02.00 Д/с «Севастопольские рассказы» Броненосец «Потемкин» и «мятежный» флот

02.45 X/f «Ромео и Джульетта»

05.00 «Аулы Дагестана» Кумух

05.30 X/f «Особенности национальной политики»

ПЕРВЫЙ

6.00 Новости.

6.10 X/f «Выкуп» (12+).

8.10 «Армейский магазин».

8.45 M/f.

8.55 «Здоровье» (12+).

10.00 Новости.

10.15 «Непутевые заметки».

10.35 «Пока все дома».

11.25 «Фазенда».

12.00 Новости.

12.15 «Теория заговора»

13.10 «Черно-белое» (16+).

14.15 X/f «Жестокий роман» (12+).

18.05 X/f «Тарарам»

18.00 Д/ф «Байкеры»

19.00 «Пища для размышлений» Кубачи

19.10 «Служба Родине»

19.30 Время новостей Дагестана. Итоги

20.00 «7 news»

20.10 Д/с «Севастопольские рассказы» Броненосец «Потемкин» и «мятежный» флот

21.10 X/f «Встреча в Кирюне» (16+).

3.15 «В наше время» (12+).

4.15 «Контрольная закупка».

ROSSIA 1

5.15 X/f «Слово для защиты» (12+).

7.20 «Вся Россия» (12+).

7.30 «Сам себе режиссер».

8.20 «Смехопанорама».

«Живи и дари жизнь другим»

02.00 Д/с «Севастопольские рассказы

Бубайрин адетриз вафалу яз

Къариб ГАРАГЬВИ

Төбияттал рикл алаз, эдебият хувзвай асул бубайрин адетрихъ галаз сих рафтартвал авай, лезги халкъдин макъамрин алатралди хайи халкъ, Самур дере гъейранар-заявай ансамблрикай сад “Шалбуз дагъ” я.

Дугъриданни, Шалбуз дагъдин хуралай, абукевсер булахрикай, гульчимендин яйлахрилай, пак шагъвардилай, илгъамдин лувар-раллас и ансамбл лезги хуърера-

Шалбуз дагъдин хурал алай, Шалбуз дагъдин авазар
Гъейран ая Самур дере, тахъурай квэз бедназар.

лезги къвалера пара къани, азиз, ба-
гъя мугъман яз гъзлемишава.

Бубайрин пакдиз хувзвай нағъ-
майралди-макъамралди, дидейри-
вахари тамамарзаяв маниралди,
алай аямдин жегъириз ван тахъай
авазралди “Шалбуз дагъ” ансамбл-
ди лезги халкъ шадарзава.

Ансамблдин къилин реъбер Катиб стхади язаяв зуэрнедин ван
хъайила, чи чехи бубайрин меҳъер-
рин адетар, меҳъеррин шемер, тла-

ратлар, хунчаяр, свас гъидайла ди-
шешълири ядай манияр “Перизада-
Севдугуъум”, рикл хкведа.

Дагъустандин халкъдин артист,
композитор Асеф Мегъмана къен-
вайвал:

Къуша зуэрнедин ван хъайила
япариш,

Акъл жеда заз, зун меҳъерик кеай
хъиз...

“Шалбуз дагъ” ансамблди къа-
лурзаяв концертрин, меҳъеррин

шагъид хъайи тамашачарин ва гъак
вири лезги халкъдин патай рикл
сидкъидай чухсағыл лугъуналди,
ансамблдин иштракчийриз, юар
садан тъвар къаз, шиирдин царап
багъишиз кланзана:

Катиб стхад, машгүр я вун
лезги халкъдин месерал,
Зуэрнедин сес чкүрзәвай
Шалбуз дагъдин синерал.

Эльза вахан назик ванци
гъейранзаева билбилар,
Гъазур я ам къу къуллугъуда,
шадар ийиз гъуѓуълар.

Тимур стхад гитарарад ван шад
нагъмадив ракада,
Ви авазрай чан алай хъиз,
Шалбуз дагълар аквада.

Адем стхад синтезатор,
гъар нагъмадин са шагъ я,
Гъар алатдив яхшүр чалап, зип
къазавай панагъ я.

Салман стхад, далдамдин ван
хъайи чавуз меҳъерик,
Гъар са жегъил къеврэгъ жеда,
звер киткида квачерик.

Акваз хъурай “Шалбуз дагъ”
межлисрикни меҳъерик.

Нумрадиз чар

Сагърай лугъузва

И икъара Лезгириин госмуздрамтеатрдин кол-
лектив Къиблепатан Сухокумск шегъердиз мугъ-
ман хъанвай. Ада ина яшамиши жезвай лезгийриз
“Варз алай ийфер” тамаша къалурна.

И кар чна къетлен вакъя, шад сувар хъиз къабул-
на. Гъикл хъи, эхиримжи саки 45-йисан дөвирда лезги
театр чаз акунеайди им сад лагъай сеферда я.

Сөгънедилат чи рикл ақван шадарай бажа-
рагълу артисттар тир Фаризат Зейналовадиз, Мия-
сат Мурадхановадиз, Назира Агъасиевадиз, Загъи-
дин Думаеваз, Агъахан Агъахановаз, Шийхабудин
Закарьяеваз - санлай вири колективдиз чна, су-
хокумскиири, рикл сидкъидай сагърай лугъузва.

Къуй чи Лезги театрдихъ мадни чехи агалкъу-
нар хъурай!

Къуй чи артистрин бажарагъди цукъ акъудрай!
Лагъана кланда, тамашачирин талябунади чи
сөгънедилат билбил Фаризата тамашадилай гъуѓуъ-
униз хейлин маниярни тамамарна. Мегер ихътин
сувар риклай алатдайди яни!

Са кар мадни. Сухокумскиири чи артистар
хъсандиз къаршиламишун патал хейлин гъазурви-
лер акунвай. Вахтундамаз саки вири билетар маса
гана, вирибур хабардар авуна.

Лезги чал течирбурни театрдиз атана. Ихъ-
тин күмекар гайи вирибуруз чна сагърай лугъузва.

Сухокумскидин лезгийрин тъварунихъай
Тутъуханум МИГЪРАЛИЕВА ва
Шакуфа МЕГЪТИХНОВА.

“Брейн-рингда” гъалиб хъайи Агъа Стаплрин-
Къазмайрин школадин команда

тири Назират Мегъамедова, Муминат Гъусейнова, Агъа
Стаплрин ва Нуыцуѓырин юкъван школайрин тарих-
дин тарсар гузвой муаллимар тир Азиз Агъамедов, Аб-
дулаким Рамазанов квай жюриди къимет гана.

Финализ пуд команда акъатна. Къизгъиндаказ
къиле фейи къуѓуна Агъа Стаплрин-Къазмайрин юкъ-
ван школадин командаи 1-чка къуна. 2 ва 3-чкайриз
Цийихуърун ва Раидин Османован тъварунихъай галай
Герейханован хуърун 1-нумрадин юкъван школайрин
командаяр лайиху хъана.

Тафатлу хъайи командаириз райондин образова-
нидин управленидин гъуѓметдин грамотаяр, къимет-
лу пишешар ва Алкъвадар Гъасан эфендиин “Асари
Дагъустан” ктабар гана.

“Зи хайи район”

Хазран Къасумов

Сулейман-Стальский райондин 85-йисан юбилей-
диз талукъарна И.Г.Тагирован тъварунихъ галай Куль-
турадин дворецда “Зи хайи район” лишандик кваз
“Брейн-ринг” интеллектуальный къуѓун къиле тухва-
на. Райондин образованидин управленидин информа-
циядинни методикадин центрди тешкинавай къуѓ-
уна школайрин 6 командади иштиракна.

Лагъана кланда, гъар са школади райондин тарих-
диз талукъарна, “Зи гъвечи ватан”, “Сулейман-Сталь-
ский райондин 85-йис”, “Райондин пак чкайя”, “Ху-
рун ва райондин дамах” ва маса къилер алаз стен-
дар, фотоальбомар гъазурнавай.

“Брейн-рингда” гузвой суаларни жуъреба-жуъре тир:
Къасумхуърун 17 вишин муть гъи ийсуз эцгайди я?
Райондиз Стапл Сулейманан тъвар мус гайди я? Рай-
онда сифте алимвилин тъвар къаҷур дишегъли вуж я?
Райондин сергъята “Меркі” къантлар гъи ваца ава?
Квэз райондин агъалийрикай СССР-дин Верховный
Советдин депутатар хъайи вужар чид?

Аяприн чирвилериз вичик РУО-дин начальницин
заместителар Къачабег Аминов, Ифриз Бабаева, ин-
формациядинни методикадин центрдин пешекарар

Къве къизилгъуль

Мегъамед ИБРАГЬИМОВ

Мирослана ва Етара МИР-
ЗАХАНОВАЯР. Итижу тъварар
алай и къве лезги руш хайи вахар
я. Абур Махачъкала шегъерда
яшамиш жезва. Гъвечи чавалай
хайи чалаз, бубайрин адетриз,
милли рульгъдин ивирриз гъуѓ-
метзаяв хизандя тербияламиш
жезвай рушариз лезги ва урус
чаларилай гъери инглис чални
фасағатдиз чида. Абурун гъар са
камунал къайгъудар диде, тежри-
баллу муаллим, филологиядин
илимрин кандидат Бике Мегъа-
медкеримовнади къетлендаказ

Мирослана

гъузчивал тухуза. Ада алай вахтунда ДГПУ-да зегъмет чу-
гавза. Уъмуърдин юлдаш Миргъамзе Мирзахановаҳ галаз са-
нал абуру рушарилай гъери, са хизни тербия гузва. Заз Ми-
росланадинни Етарадин агалкъунрикай къве гаф лугъуз къанзана.

ДГПУ-дин къецепа-
тан чаларин факультет
акъалтларай 2010-ийсуз
Мирослана республи-
кадин меркездин 37-
нумрадин гимназида
инглис чалан муал-
лим яз къвалахал ақ-
вазна. Рикл къаст авай
жегъилди гъа са вахтун-
да илимдал машгъул
хъунни къетлна. Аспи-
рантуратидик экечина, ин-
глис, урус ва лезги чла-
лар сад-садав гекъигу-
налди, абурун арада
авай мукъавилерни
чаравилер тайинара.
2013-ийсуз агалкъун-
ралди филологиядин
илимрин кандидат-
вилин диссертацияни
хвена.

Санлай къачурла,
М.Мирзаханова илимдин 18 макъаладин, “Страноведение США”
спецкурсдин автор я. Пешекарвилин устадвал хкажунин макъ-
саддалди ада методикадин цийи чешмеяр къелзава, алай аям-
дин технологийрин терефрикай къвалахда менфят къачузва. Адан
илимдин макъалаярни мукъвал-мукъвал Дагъустандин ва Мос-
квадин журналра чапзава.

Жегъил муаллимдин гъилик къелзавай аялрини неинки са
республикадин, гъакни улкведин дережада аваз къиле физвай
олимпиадайрани къвенкъевичи чкайя къазва. Мисал яз, 2013-ийсуз
Британиядин Векилханади инглис чалай Москвада тешкилай
“Инглис чал школада” олимпиадада къве аялди 2 ва сада 3-
чкайя къуна. 5-классдин ученик Расул Салаховакай “Пятероч-
ка” тъвар алай дистанционный олимпиададин гъаличи хъана.

Гимназиадин руководстводин патай са куърун девирда Ми-
росланади чехи гъуѓремет къазанмишна. Ада вич чирвилер, ала-
къунар, тежриба авай пешекар тирди крааралди тестикъарнава.

Мукъвара жегъиль муаллимди нубатдин агалкъун къазанмиш-
на. 15-16-ноябрдиз Махачъкалада шегъердин инглис чалан му-
аллимрин арада “Йисан муаллим-2015” лишандик кваз конкурс
къиле фена. Шад жедай кар ам я хъи, Миросланади ана къен-
къевичи чка къуна. Гъакъикъатдани, цүдралди муаллимри ишти-
ракай конкурса гъалиб хъун са ақван регъят кар туш. М.Мирз-
ахановади чирвилер гузвой аялрин арада адан гъвечи вах Ета-
рани ава. Ада 9-классда къелзава. Хци зигъин ва къетлен алакъу-
нар авай руша вири вадар аваз къелзава. Мадни башкъа, ада
муқвал-муқвал республика ва улкведин маса шегъерра
жуъреба-жуъре предметрай къиле физвай олимпиадайра иш-
тиракзава. Тек са 2013-ийсуз Етаради инглис чалай, литерату-
радай, географиядай, обществознанидай къиле фейи республи-
кадин олимпиадайра 1-3 чкайя къазанмишна, “Гележегдиз кам”
конкурса ам 3-чкадиз лайиху я. Чехи вахан хъиз, Етарадин
рикнин инглис чалал гзаф ала. Аллатай яйсуз ада инглис чалал
шириар къелунай республикадин конкурсда 3-чка мұттығъарна,
инглис чалал “Дагъустанда образованидин къурулуш вилик
тухун” проект гъазурна. Адаз жюриди еке къимет гана. Британия-
дин Векилханади инглис чалай Москвада тешкилай “Инглис
чал школада” олимпиадада лезги руша 2-чка къуна. Амма идал-
ди ада къелунин рекье къазанмишнавай агалкъунар сергъятла-
мисш жезвач.

Етарадиз музика ва литература иллаки хуш я. Ада республи-
кадин школьникрин арада музықадай тешкилай конкурсда
“Халкъдин вокал” номинациядай 2-чка къуна. Бажарагълы руш
устадвилелди пианинодал къуѓвазва, манияр лугъузва. Амма
адан къилин мурад, вичи хиве къурвал, юқиан школа къизилдин
медалдади күтъяльнан ва алуқадай парталприн хусуси марка ара-
дал гъун я. Къуй къизилгъуль цукъвер хътин вахарин гъар са мұ-
раддиз экүй дүнья акурай!

Лезги “Марк Твенан” межлис

Магъамед ИБРАГИМОВ

Алай йисан 27-ноябрьдиз Махачкъалада, Республика дин Р. Гъамзатован төвтарунихъ галай милли библиотекада машгүр сатирик ЖАМИДИН дидедиз хъайнадай къулухъ 80 йис тамам хъуниз талуқарнавай шириратдин межлис къиле фена.

Ана общественный деятель, Дагъларин улькведин шаирини писатели, алими и шириракуни гурунчидин важиблувилаки лугбузай. Мярекатда ДГУ-дин профессор Гъажи ГАШАРОВ, “Дагъустан-Азербайжан” душтилин обществодин председатель Абдулгъафар АГЬМЕДОВ, Дагъустандин халъдин писатель Абдуслим ИСМАИЛОВ, ДГМА-дин доцент, РД-дин здравоохраненидин къуллугчы Азедин ЭСЕТОВ, машгүр журналист Алик АБДУЛГАМИДОВ, ДГПУ-дин доцент Исламудин ГЪУСЕЙНОВ, А. Тахо-Годидин төвтарунихъ галай илимдинни ахтармишунрин институтдин къуллугчы, профессор Къурбан АКИМОВ, Жамидинан багърия, “Лезги газетдин” работник, къиле Докъузпера райондин образованидин управленидин начальник Гъвойибет ШАГЬВЕЛЕДОВ аваз Жамидинан хайи райондай атанвай делегация, лезги шаирар ва писателар... аквадай мумкинвал авай.

Мярекат алай йисуз чи арадай акъяттай Дагъустандин халъдин шаир Байрам Салимов, шаирар тир Шихзада Юсуфовани Ибрагим Гъусейнован, табасаран халъдин шаир Шамил Къазиеван экъу къама-

А.Исмаилов, Жамидинан руш Зарема ва стхя Январ Гъажимурадов

ги газетрани журнала къалахай Жамидинан чи мили литературадин тариҳда къетен гел тунвайдай са шакни алач.

Гъутгъульай шириратдин межлис шаир ва таржумачи Арбен Къардашан рахунри давамарна:

- Жамидин муаллим чи арадай акъятна ҷуд 80-ийиса Советрин Союздин литературоведри Чехи къимет гана, Дагъустандин литературада лагъайта, ам сад лагъай чкадал алай сатирик я...

Арбен Къардашан вичин рахунра Жамидинан неинки са яратмишунрин алемдикай, гъакни адан инсанвилин ерийрикай, жегъил шаиррих галаз хвейи алақайрикай субъетна, адан умъурдай хейлин легъзеярикел хана.

- За Жамидинакай “Сатира и юмор Жамидина” тъвар алай къилдин ктаб акъудна, - лагъана Гъаким Къурбана. - Ана зун шаирдин умъурдин ва яратмишунрин рекъерикай гегъеншдиз ра-

ван арада мяյкем дуствилин алақайр хъана. Гъа и кас себеб яз Жамидинан яратмишунлиз урус Чалалди Советрин Союздин литературадин къилахин журналрани газетра дуныя акуна, - ақалттарна вичин рахунар алимди.

Жамидинан умъурдикай ва яратмишунрин рекъикай чин фикирар Гъажи ГАШАРОВА, Азедин ЭСЕТОВА, Гъвойибет ШАГЬВЕЛЕДОВА, Мердали ЖАЛИЛОВА, Исламудин ГЪУСЕЙНОВА, Фетягъ КЪУРБАНОВА, Зульфукъар КъАФЛАНОВА, Абдулгъафар АГЬМЕДОВА, “Аслу тушир журналистин” обществоудин председатель Гъажи МИРЗАЕВА ва масабуру раижна.

ДГУ-дин филологиядин факультетдин студентри ва Махачкъала шегъердин 38-нумрадин юкъван школадин ученицидайри Жамидинан ширипар фасагъатдиз хуралай къелна. Ашуку ШЕМШИРА тамамарай авазри мярекат мадни гурлу авуна.

Шириратдин межлисдин эхирдай Жамидинан руш Заремади ва адан стхя Январ Гъажимурадова мярекат тешкилайбуруз, ана иштиракайбуруз риккин сидкъидай сагърай лагъана.

Жамидинан сатирадин амадагар

тар рикъел хунилай гатъунна. Шириратдин межлис ачуходайла, Абдуслим Исмаилова къейдна:

- Жамидин шаир-сатирик язвири СССР-дин иллаки 60-80-ийисара машгүр хъана. Датчана “Крокодил” журналдих галаз сих алакъа хузвай лезги шаирдиз вичин яратмишунар къелзайбурун сергъятар гегъеншардай мумкинвал хъана. Адан эсерар мукъват-мукъват литературадин газетрин чиризни акъятзай. Хейлин йисара Дагъустандин писательтин Союзда, лез-

ханва. Къейд ийин хъи, Жамидинан эсерар хци, критикадин мижеквай, инсанрин пис къилихарни ниятар русвагъязавай яракъар тиртлани, абур къелзайбуру хуздиз къабулзай. Вичин ширира ачуходиз рехнеяр винел акъудзава лагъана адан са душманни хъана. Жамидин неинки са шаир-сатирик, гъакни шаир-философии тир. И кар иллаки адан поэмаяр, веревирдериз ухшар авай ширирап къелайла тайин жезва. Жамидинанни уруссин шаир, таржумачи Андрей Внуко-

Чи руъъдин дестекар П.К. УСЛАР: “Къатлун авай, къастунал къеви куреви Къазанфар...”

Алаудин САИДОВ, Мегъарамдхуър

Дидейри руҳвияр, гъелбетда, чин миллетдин къадардиз ва вахтунис килиг тавуна хазва. Муъмин инсанлиз и кар тъбии, адеддин шартъ хъиз аквада. Амма тарихдиз вил веъътила, ибур девирдин истемишнар тирди ашкара жезва, яни гъар са девирди игит, баркаллу руҳвиярни рушар майдандиз акъудда.

Икк, месела, XVII лагъай асирида чи халък иранлуйрин зулумдиз акси экъечай береда ада регъбервал гудай къагъиман Гъажи Давуд майдандиз экъечна.

Гъутгъульай Къавкъаздин Албаниядин сергъятра пачагълугъвал тестикиарунин карда Фатали хандин агалкъунар тариҳда еке гел турбурукай хъана. Жуван халък душмандикай хъун, ам сад авун гъеле тамам тушириди Дагъустандин ва Чечнядин халкъарин руъъдин регъбер, алим-философ, бажаргъалу шаир Мегъамед Ярагъида тестикиарзана. Адан фикирдалди, чи халъкдиз диндин чирвилериҳ галаз санал светский образование гун, илим чирун герек я. Ада мусурман дуныяда, сифте яз, “инсандиз-азаддиз” малумарна.

18-асирдин 2-паюнлил башламишай девир чи тариҳда ашукуралдин шаирралди бегъерлуди хъана. Чин шириар, араб чалан графика-дикай менфят къачуна, турк ва лезги чалалди теснифай. И кар себеб яз шириратдин хейлин эсерар чи халъкдиз гегъенш къатарив акаънач.

Араб ва турк чаларауди кхъеэй эсерор чи халкъарин эдебият девлетлу авуниз къумек гана, гъатта къени кваз чи бязи зарияр са шумуд халъкди чинбур яз гъисабзана. Белки, абур тъахъулун я жеди, ачух бушлухра поэзиядин чалаз сергъятар жедач, ам азаддиз лув гузай картариз ухшар я.

Хай дидед чалалди эсерар теснифун герек хъайи ихътин девирда мамрачи Къазанфар Зульфукъарова лезги чалалди сифте яз 1871-ийисуз “Къуредин эвелимжи абжуз” (“Кюринская азбука”) тъвар алааз ктаб акъудна. Ана 49 гъарфуникай ибарат алфавит ганва, абурукай 7 ачух-бур я. Алфавитда 20 гъарфунин лишан урус чалай къачунвайбур тирди чир жезва. Ана гъакл вергилдадли (запятая), нукътадалди (точка) ва маса лишанрин къумекдалди сад авунвай сесерин знакар-гъарфар, цийи сесерин (ч-ч, у-у, к-к, к-к, а-эя [рацер], рекъер] знакар акъвазва. Ктабда гъакни къелун патал текстер, слогралди гафар, мусурманишин шартарни къелун наисигъатдин ихтилаттар, махар, илим-умуъмур чирдигъияр ва къхноралди зарб авунин таблицаяри ганва.

И макъаладиз ганвай къиле авай гафар П.К. Усларан “Чеченский язык” (1888-й, 4-чин) ктабда Къазанфарбекдин адрессиз лагъанвайбур я. Чна абур, Къазанфара теснифай алфавитдин къумекдалди кхъена, къуфикирдиз гъизва. Аник къилин Царцелай къизвай Чехи тъварфар квач (аджам): “*Датун авај, къастунал къеш къреше զազанфер...*”

Лезги чалан илимдин ва гъакл халъкдиз вичин тариҳда “Къуредин эвелимжи абжуз” еке мана авай сад лагъай къиметлу документ я. Автордикай, адан ктабдикай кхъенвай тек-тукъ макъалаяр Къазанфарбек Зульфукъарова тунвай зурба ирсинив эсиллагат къазвач. Ана тамам илимдин, зун яъалмиш туш, докторвилин къвалих ава (чешне яз, рагъметлу Максим Абдулбариевич Алипуплатова лезги 40 числительнидикай кхъена на илимдин кандидатвилин диссертация хвенай).

Алатай 2013-ийисуз Къ. Зульфукъарован 170 йис тамам хъана. Гъайиф хъи, адан умъурдин, чна винидих къейд авурвал, рекъикай ва яратмишункий малуматтар тимил ава. Гъатта за винидих тъвар къунвай ктабни кваз хейлин йисара чи муаллимринг гъилера хъанач.

И мукъвара чи ватанэгъли Низами Абдулгъамирова а ктабдин код, яни ам хузвай чка чирна (Библиотека ИИЯЛ им. Г. Цадасы, Даг.ФАН СССР44 (Даг.), к.99, 2-этаж, читальный зал, “Кюринский язык”)

Православный диндин халъари чин алфавит тукъльрай Кирилланни Мефодиян тъварар пирерин дережадиз акъуднава, абуруз икрамзана, илимдинни диндин идараира абурукай лекцийрин тамам курсар къелзана, абуруз памятникар эцизгава.

Хай халъкдиз къуллугъ авур, адан савад, меденият вилик тухуник еке пай кутур къегъал руҳвияр, абурун крат раижун чи буржин я. Гъавиляй за ағадихъ галай хътин месялттар къалурзана. Алими Къ. Зульфукъарован “Кюринская азбука” ктабдиз лайхлуп къимет гун. Мукъвал вахтара адан умъурдин рекъикай ва яратмишунрай илимдин конференция тухун, и кар паталди тешкилтувилин комитет арадал гъин. Мукъвал вахтара лезги чалан муаллимрив и ктабдин ксерокопияр агаъарин (чна умудзана, районрин образовандин управленийрин начальникрини и кардиз къумек гуда). Лезги чалан муаллимдин къвалихадин программайра, алава яз, Къ. Зульфукъарован талукъарнавай тарсар чара ийн.

Мегъарамдхуърън райондин Советский хурурън юкъван школадиз Къ. Зульфукъарован тъвар гунпатал хурурън жемятдиз, муаллимрив колективдиз месялт къалурин.

Машъур ватанэгълидикай, адан тарихдин метлеб авай ктабдикай гегъенш ихтилат авуни хайи чал, халък, ватан, адан тарих ва гележек мадни къланаруниз къумек гудайдахъ, ақалтзавай несилид чин бубайрал, абурун кратал дамахдайдахъ зун инанмиш я.

Ширин я бүн, жегсилвал...

Марсель Ислеманович РИЗАЕВ (Марсель испикви) Сулейман-Стальский райондин Шийи Испикрин хүрре 1984-йисуз дидедиз хана. Хуруун юкъван мектеб хъсан къиметралди акъалттарай жегильди 2001-2006-йисара Дагъустандин госуниверситетдин филологиядин факультетда чирвилер къачуна. Гъеле хуруун мектебда кел-заяв вахтарилай эгечина Марсела вич хайи чалал, литературадал, тариходал, медениятдал рикл алайды яз чирна. Га ик, 6-классада ада сифтеялан "Марф" ширик къхена, 9-классдилай адан ширир "Лезги газетдиз", гүльгүнлайн "Самур" журналдиз акъатиз хана. Университетда келдай иисар жегиль шаирдин яратмишунрин рекье мадни бегъерлубур хана, ада республикадин газетринни журналрин редакцийрихъ галаз сих алакъаяр хвена, яратмишдай интеллигенция дихъ галаз мукъувай таниш хана. "Анжи-спорт", "Прессинг", "Автомобили и недвижимость", "Молодежь Дагестана", "Махачкалинские известия" газета штатдик квачир корреспондент яз къалахна, "Лезги газетдиз" мукъвал-мукъвал гъам ширир, гъамни публицистикадин макъалаяр чапна. 2005-йисалай Марсель Ризаев РФ-дин журналистрин Союздин членни я.

Алай вахтунда жегиль шаирди Испикрин хуруун мектебда лезги чалални литературадин тарсар гузва, "Хажамжам" твар алай литературадин крукоудин рэгъберни я. Тарсаривай азад вахтунда райондин телевиденида (КТВ) лезги халкъдин медениятдиз, эдебиятдиз, тариходиз талукъарна лезги чалалди вич автор яз "Ачух сүльбет" твар алай передачаянри тешкилизавай. Агъадихъ чна шаирдин цийи эсеррикай гузва.

Марсель РИЗАЕВ

Азиз мектеб

Аялзамас гыл къуна зун гъайи къвал Къенин къузни физвач, валлагъ, рикелай. Мектебда за яргы камар гайи гъал Хиз рикел, къвезза накъвар вилелай.

Гаплан-гаплан чун, аялар, мектебда Муаллимди къватна десте-дестейриз. Хабардарна къиле физвай алемда Хайи чилин сүльбүрринни сирерин.

Сад-садалай гүрчег цуквер - аялар, Рұғы ацана, дидед гардан къужахдай. Кландач лутъуз за накъ ягъай аялар, Мектеб къуна чирвал гудай булахдай.

Къалурна чаз класс, парты, гъам стол, Танишарна муаллимди къелемдив. Ктаб келдай дустариз - им хайи къвал Тирдакайни чирвал гана гүрметдив.

Заз, диде хыз, кълан хъанай зи муаллим, Адан къамат, хъутиль рахун, назик ван. Зун паталди зегьмет чүгваз хупл даим, Гъайиф текъвеz, эцигдай хъи вичин чан.

Къелем къуна къхиз чирна вуна заз, Къунел къуна вуна чирна ягъиз саз, Недайдакай вуна халкъна ктаб чаз, Ваз чухсагъул, азиз мектеб, шукур ваз!

Фикирар

Къадим халкъдин еке тарих рикеваз, Дурумначи зи къелемди мад яръалди. Ватандикай пак фикирар къилеваз, Сагъ мефтлериз къира яна маргъалдин.

Гагъ за жуваз лугъудай, чун кесиб я, Бейкар я халкъ, дарда ава маҳлукъат. Недай-хъвадай суфрадал вирт са циб я, А девлетрин гынаватла варлу къят!?

Ваъзи дустар, ягъалиши зун пара, Къуз перек я халкъдиз пашман килигун? Гъам халкъ, гъам чал, хъайитла чун чаз чара, - Мажбур жеда къаттай епер гилигун!

Лезгистан

Лезгистан - вун лезги халкъдин дамах я, Тарихда геп квадар тийиз гъялзавай. Лезги чилни, лезги чални - даях я, Къуре, Самур, Къуба шегъер садздавай!

Дагъустандин Къиблепатан дагъвияр, Лекъер я чун Шалбуз дагъдин ценерин. Надир шаъдин къушунриз гай ивияр, Гъич гъавайда фидайди туш эллери!

Лезгистан - ватан я вун дидедин, Асул-дибдай виклеръ, руғъдиз къуватлу.

Рахаз жезмач, вил ахъагъиз, хъуэрэзни, Нафт - зи иви, руфунни кур са пич я.

Мукъва-къили, хуър-маил, дуст-ярап, Мугъман жезва Испикиз хупл пашман яз. Чулав пекер-шалар алай зи вахар, - Аллагъдивай талабзава дарман заз.

Гъа ик, ажал агатна зав, зи руғъдив, Эхиримжи нефесдизни гана худ. Бирдан секин къуру сивяй сүльбүрдив "Чан диде!" гаф акъатна, зун хана суст...

Жегильвал

Векин багъда цуквер жеда гъар жуыре, Атирдивди пиянардай инсанар. Гъар дагъвидиз, хран фу хыз, тъам шуыре, Ширина я вун, багъани я, жегильвал.

Акъул балугъ хъанвач гъеле, фад я ваз, Айиб мийир, хам-къарабни таза я. Ви хъутиль сес, рахунрини гузва наз, Шуърбетдилай ширина я вун, жегильвал.

Гүрчегни я винел патан акунар, Муъттубатдин дуст хъанва вун лап къеви. Шад гүльгүльди субутзава ви гъунар, - Вучиз къе вун къубан ятла, жегильвал.

Яш хуунивай физва жегиль умумурни, Амуъзайвайд веревирд я вакай заз. Югъ-къандавай гүжлу жезва фикир зи, Вун рикеваз, вал дамахиз, жегильвал.

Бубад хва

Шумуд сефер на ик лугъуз хъурай заз: - Бейкар я вун, вучиз кардал машъул туш? Худад патай са тимил баҳт гурай заз, Ахпа, буба, къалахдал зун жеда хуш.

- Эй, бубад хва, къундармаяр акъазар, Ви таяр я Урусатдиз физвайбур. Ваца къведра хквэз жеда кагъазар, Рухвайяр я къвализ девлет гъизвайбур.

- Чан буба, ваз и кардай за вуч лугъун, Къалахавач, дипломар зав гвач герек. Савадсузриз ана ялда гуж-къугъун, Дерт къалах яз зун патарал жеч зирек.

- Я чан бала, ви баҳт фирай къуй вилик, Зерре къванни квачни къастар ви риклик. Вахтар физва, бес мус хъурай хъвер сивик, Жечни вагай фейтила а Тюмендиз?

- Тюмень, буба, - ам чка я мишекъат, Мекъивили тади гуда беденди. Са жизвидлай къалах жеда гъерекат, Тагай хътин рум гуда зи жибинди.

- Чан бубадин, къалах жеда лап хъсан, Базарда на алверчывал авуртла. Вахтсуз гудай мажиб-затл туш им шазан, Гъилий-гъилиз къведай пул я, авуртла.

- Ваз вуч лугъун, бубад хва вун хъанач гъич, Кагъульвии ви къалахар вилик гъич. Ксудай къван девран, югъни хъана мич, Бубад къадир чир хъанач ваз, эй инсан!

Марф

Къукъумдин ван гътна секин япара, Цавун къуд пад чулав хъана циферив. Тамам йиф тир, халкъар авай ахвара, Цайлапанди кудна ахвар гъилерив.

Экъяй хъанвай чилел алай пурпур руг, Баябан тир цихъ къанин яз күччайра. Циферивай, цава къунвай яд хурук, Хъанач эхиз, къурна ириз гүнейра.

Садлагъана цавун аршдай тівалар хыз, Ириз-ириз гур стілар аватна.

Тикдагъларай цузвай къақъан къвалар хыз, Цихъ къаних тир чилелай руг алатна.

Марф хура тур цайлапандин эквери. Миччи ийфи девран ийкъав агудна. Яд фейивал амукъай шак гелери Чилеравай къар-палчухар ақъудна.

Марф! Вуч гүжлу я вахъ авай а къуватар? Вун дуньядал хийирни я, зиянни. Вахъ гъујет яз авач халкъдихъ такъатар, Заз сир туш, къланни я вун, такланни!

Гүзел гъуль

Гар къекъвезза гъульпун винел, килиг адаз, вуч гүрчег? На лугъуди ханум цукъ я къуль ийизвай демина.

Заз акварвал, акъазнава я лугъуз вич хупл керчек, Гъатта рахаз гъазур я вич, экъяй хъана вирина.

Ара-бир ам цавай къведа, адан лувар, лепеяр, Жувазни лап жеда хыи ак, вугузай хыз вичин гъил;

Туп-туп милиз хъуэрезва заз, гъил хажиз төпяяр, Гъайиф чүгвар дердер ава, вахъ цигел яз, гүзел гъуль!

"Гъай" лагъана гъайрана за, вилел накъвар атана, Арадавай мензилдизни гана тимил вилик рехъ.

Чалахъда къун акъач, дустар, ада, гъуль, датлана, Вич къvez хура къужахзавай, михъиз пелел алай гъекъ.

Пагъ! Перишан зи серин чиниз яна гъульпун вичин яд, Цак акъатна зи беденди, вилин накъвар михъирна.

Метлея яна гъульпун къерез, акуна за адан дад, Вуч мублагъ я ви гүрчегвал, шуърда инсан эхир на?!

Мадни жуваз аквазва; вуч дамах гватла аны фир Балуғърив, хупл сирнавазай, къульерзазай, назни гуз.

Заз чизвачир ачух жерди рикле къунвай зи шак - сир, Амма, ингъе, вилин хуъзвай, акварвал, зи куз язух.

Испикар

Са пад дагълар, са пад аран, Кландачни хупл чуъллар, тамар?! Тибатдиз бул тир макан Тушни вун зи хуър, Испикар!

Тариҳдиз на вегъей камар Ви къисметдай фенач патаз. Дявед сара гайи чанар, Игитвилед хъана яргъаз.

Пак устадрин абур, гъунар, Машгъур яз къе гъавада ава. Гүрчег, мяъкем хъенччин къапар, Музейрани харада ава.

Вуна гъайи бегъерар бул, Сергъятрайни акъатна. Москва, Баку, Тюмень, Кабул, - Испиквирал чун шад я!

Шад къабулиз, атай мугъман, Зирек я күн - гъар са велед. Къвале, чуълда - далдам, чагълан, Суфрадални - гъар са нямет.

Сулейманни Етим Эмин, Мугъман хъанай хупл чиз а кар. Берекат бул, акуль дерин, Яшамишрай күн, Испикар!

Вучиз субсидияр вахт-вахтунда гузач?

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Разивиледи къейдин, гъкуматди тимил пул (Дагъустанда аялар патал - 6677, пенсионерар патал - 5419 ва зегьметдиз къабил ксар патал - 7057 манат) гъилиз къvezvay кесиб ксариз яшайишдин къумек яз вацра-вацра коммунальный къуллугърин (экверин, кларап-цивин, газ кун хътин) харжийрай эвездин пулар-субсидияр хгуза.

И мукъвара Ахъзергъ райадминистрациян нубатдин совещанидал райондин субсидийрин отделдин къвалах веревирдна, адан начальник Гъасан Гъасанов гъащ-гъисабдин докладдай малум хъайивал, 2014-йисан 1-октябрдин делилралди, районда 1058 касди субсидияр къачузва. И рекъем гъамиши дегиш жезвайди я къван, месела, 2013-йисан декабрдиз игътияжу 1452 кас авай. Абур рази авун патал шад республикадин бюджетда къулурнавай 21 миллионни 411 агъзур манатдикай (адак б къуллугъидикай ибарат субсидийрин отдел хъунин харжийрин акатзана) 3 миллионы 600 агъзур манат къени кесибриз хгуз тахъана ама. 2014-йисуз лагъайта, РД-дин Минфинди бюджетдик Ахъзергъ районэгълийриз субсидияр гун патал вири 9 миллионни 796 агъзур манат пул кутунва. Гуя республикада финансрин гъакъиндай арадал атанвай залан гъалариз килигна, райондин субсидияр садлагъана 11 миллионни 615 агъзур манатдин тимиларнава! Къенин юкъуз ганвайди анжак 4 миллионни 180 агъзур манат я. Гъилевай ийсакай амай са вацран къене, бажаът, вири буржар хтана, кесиб жемятдив ахгакъариз жеда!

“Чи идара чеин месэлайрик гъакъ жемятдив къванцин цивин маса къачунай эвездин пулар ахгакъариз тахъунин акатзана. Дугъри я, инсанри чпиз серф тирвал, чкадал алверчиривай, гъакъ фена Белиждин складдай кларап-цивин маса къачузва. Гъа са вахтунда чавай РД-дин Гъкуматдин къаардадли анжак Махачъкалада “Дагестантоппромдин” мутьузыр-къул алай квантациар истемишава. Нетижада, шаз са пай районэгълийрийвай, гъакъван шикаятар авунатлани, кудайдан гъакъиндай эвездин пулар вахчуз хъанач. Гила Ахъзергъ райондин ООО “Ремонтник” карханадиз чаз цивин маса гудай ихтияр гуда лугъузва. Килигин, гъелелиг атанвай тапшуругъ, документ авач.

Ихтилат кватай чкадал лугъун, исядта Ахъзергърин саки са пай газламишна, инсанри тибии газ кувватлани, абонентрин счётар вахтунда ачух тавуники инсанривай кувват газдин гъакъи гуз ва эвездин пулар вахчуз жезвач. Ажеб тир гъа и месэлани вахтунда тартибда гъатнайта!”, - алова хъувуна райондин субсидийрин отделдин начальник Гъасан Гъасанова.

Кардик акатнава

З.САИДОВА

Сифте девирда, колхозар кардик кумайла, никлера къуль, мух цадай, техил агакъайла, гатуз абур къват! хъийидай. Колхоздин никлера къват! хъувур техилар складдиз хкидай, хуси никлера къват! хъувур техилар иесийри реъвериз тухуз, реъвеъз гъуър, сав ийидай.

А вахтара гъар са хуъре вичин реъвер авайди тир. Гила лагъайта, иллаки аялриз, реъвер вуч затл ятлани чизвач. Гъуър, къуль лагъайта, чна датлана пул гуз къачузва. Эхиримжи ийсара никлера техиларни цазмач, я реъверни амач. Сад-къве яйс идалай вилик реъвер кардик күхтур хуърерни ава, амма я реъвер цепди вая, токдалди элкъвезвайбур я. Амай хуърера хъиз, Клирийрин Кала пад лугъудай чкада бубайрин девирдилай инхъ цин реъвер авайди тир. Амма инани амай хуърера хъиз реъвериз фикир гун хъийин тийиз, абур къайдадикай хкатнавай. Са ийсалай артух хъиз и реъвер Цийи къилелай эхциг хъийиз гылые къунай. Гила эзиг хъувуна къутяньана. Инал пуд рабочийди ТИАИБОВ Завидина, ОСМАНОВ Ислама ва МИГЪРАЛИЕВ Аскера къвалахава.

Ина пуд реъвер ава. Къуль реъвейла сад, къвед ва пуд лагъай сортарин гъуърер жезва, ина тъажибугъаддин гъуърни реъвеъз жезва. Реъверин патав техил ва реъвей гъуър твадай склад, вилик еке къур ква. Ихътин, целди элкъвезвай реъвер, Къилепатан Дагъустанда мад хъун мумкин туш.

Чаз кхыизва Къалабулух акатзана

Абдулашим РАМАЗАНОВ

Макъаладин къиль акурла, бязибуру, аламат хъанвани, вуч къалабулух я лугъунни мумкин я. “Лезги газет” датлана кхыизвай, къелзавай, адап рикл алай инсанрик гъакъикъатда неинки къалабулух, гъам-хажалат акатзана.

Рагъметту Ражидин Идаятович Гъайдарова гъафтедин ийкъарикай вичиз хемис югъ иллаки багъя я, гъикл хъи, и юкъуз къеализ, рак ахъайна, азиз мугъман “Лезги газет” къевзва, лагъанай. Зазни гъакъя. 1960-йисалай газет кхыизвай, къелзавай, адакъ галаз алакъа хуъзвай как яз хъайила, масакла гъикл жеда къван?! Хиз райондин Цналрин хуъре багъри газет датлана кхыизвай ксар газа ава. Икъван члавалди, са четинавални ава-чиз, чал газетар жумъя юкъуз

агакъавай. Почта ххиз, вахт-вахтунда газетар кхыиз, абур яргъзлай рекъерай ххиз, пайиз, аялрин пособияр, субсидияр, экверин, газдин кепекар агакъариз, хейлин маса къвалахарни гъакъисагъиелди къилиз акъудиз, халкъдин къуллугъда Мегъамедэминов Жамалдин акъвазнавай. Халкъди азас куърелди Жора лугъузва. Жамалдин-Жора акурла, чак гъевес акатзана, - къейдзана хуърунвийри. Архитирин хуъруз, Хивдиз, четин рекъериизни, гъавайрин къупайсуз-вилеризни килиг тийиз, вичин бал-кланни гваз ам датлана и рекъера аквадай. Цлемуъжкуль ийсуз зеъмет чугуна. Са шумудра и цларарин авторди, Ш.Шабатова, Р.Велибеков адан четин зеъметдикай, чугаазвай жафайрикай “Лезги газетизни” къленай.

Къачузвай мажиб вацра 2200 манат... Члехи хизан галай и касди са шумудра почтарин гъаким-

риз арза авуна. Мукъвара зунни, “Лезги газетдин” штатдик квачир корреспондент я лагъана, Хивдиз фена, почтунин члехидахъ галаз хейлин ихтилатар авуна. Жорадиз къве кепек хъун патал чугаазвай зеъметар бад гъавая фена.

- Чавай са затлни жеда. Чи ихтиярда вуч ава, халу? - лагъана члехида. Члехибур гила Махачъкалада, Мегъарамдхуъре ава. Гъабурз арза ая, газетдиз къыхъ. Белки, кар арадал къвен.

Белки лугъуз, подпскадин вахт секиндиз акъваззавач, мукъвара күтлягъни жеда эхир. Жамалдинни къве къвач са чалатлда туна акъвазнава: - “За пулсуз, кеприхъ гъикъеван вахтунда къвалахда?” - лугъузва ада. Мад низ арза хъийидатла, чазни чизвач. Икъл амукъайтла, цлий ийсалай чун рикл алай газетрикай, журнаприкай магърум жеда.

Веревирд авуртла хъсан я

Ш.БАГЪИРОВ

Чи газетдин чинал гъар сеферда кхыизва: “Кве “Лезги газет” мус ахгакъзва, къхъих жуван фамилия, тъвар, хуър, район...”. Пара хъсон веревирд я. Чав, Докъузлара райондин Къурушрин хуърун же-мятдив “ЛГ” гъафтедин киш юкъуз ахгакъзва. Газетда чапзавай материалар къелайла, рикл тимил къван реъят жезва, къилин редактордилай башламишна редакцияда къвалахзавай мутьуъ ксарилай хъчечна кхыизвай материалар къелайла, республикада, улкъведа къиле физвай вакъирикай, дунъядин гъар са пипле къеъялви-леди къвалахзавай лезгийрикай

чир жезва. Мадни са къвалах къейд тавуна жеда. Къилин редактор Агъариза стхадини литотделдин редактор Мердали стхади кхыизвай материалар лап къетенбур я. Абурун макъалаяр къелайла, жуважуваз фикирни ийида, яраб и кса-риз и квайда кхыиз киччевачта, лугъуз.

Инсанлай-суз газетдин тираж тимил жезва. Фикир гайила, за жуваз веревирд авуна лугъузва: гъинава чи лезгийрин интеллигенция, гъинава чи вилик-къилик квай ксар, чи лезги районрин ва хуърерин къилер, вучиз чавай чи багъри газет къхинин патахъай къвалах тухуз жезвач. За газетдай мукъвара Гъепцегърин хуърунвий, агъсакъал Темирхан Темирханова

“Инсафсузвал яз аквазва” къил гана кхъенвай макъала къелна. Пара дуъз кхъенва касди! Бес чна газет кхъизвай 774 манатдикай 594 манат пул почтади вахчурла, амай 180 манат пулдихъ редакциядивай вуч хъийиз жеда. Им лагъай члал яхи, газетар, журнапар мад халкъди къелун герек амач. Бес и кардикай республикадин къилевайбуруз хабар авачни, вучиз ихътин къанунсузвилерин вилик пад къаз жезвач, вучиз рехъ гузва?

Эхирдай лугъуз къланзана, гъуърметлу лезги вахар, стхаяр, балаляр, багъя жеватлани, ша чна гъар са къвали, гъар са коллективиди, сад хъана, веревирд авуна, газет къхин!

Булахдин яд гъана

Эйзудин САЙДУМОВ

Дагъда авай Даркъушрин хуъруз “Къелегъ” тъвар алай чкадай 7 км мензилдай булахдин яд гъана санбар ийсар я. И булахдин яд гатун вахтунда бес тахъуниз килигна, “Рчаб кълама” авай “Фекъид булахъ” ва тъбиатдин “Къль булахъ”. Булахри хуър гъурчегарзана. Фекъид булахдини чи хуърел мешреб гъана.

рин авторди 1 км 200 м мензилдай гъана. Булах гъидайла Татархан хуърий тир тракторист Пашаев Се-рёждади, Киличев Айнудина ва дар-къушви Керимов Тимурани къумекар гана. Гила Даркъушрин хуъре 3 булах хъанва: “Къелегъ булахъ”, “Фекъид булахъ” ва тъбиатдин “Къль булахъ”.

Булахри хуър гъурчегарзана. Фекъид булахдини чи хуърел мешреб гъана.

Инал са шиширни къхин кутугнава.
“Рагар атлыз, къалурна гадайри зур,
Вун зем-земдив гъужетиз къе я гъазур,
Ви дад акваз къееда мугъманар агъзур,
Даркъушвириин сабур я Фекъид булахъ”.

Кар гана

Шагъ ШАГЬОВ

И мукъвара марихуана хуъзвай ва маса гузвай жегъилрин дестедиз Махачъкалдин Ленинский райондин судди тахсирлувилин приговор акъудна.

Тахсиркарвилин тешкиллу дестеди къайдадик кваз къвалахзавай. Виликамаз чпин арада везифаяр тайнарна, 2014-йисан сифте къилерай абуру наркотикар квай шейэр жагъурайдакай, ахпа тайнар тавунвай ксариз маса гайидакай хабар Наркоконтролдин пресс-къуллугъди гана.

18-мартидин ийфен цусадаз Махачъкалада А.Султанан тъварничъ галай куъчеда авай меҳъеррин “Элит” залдин вилик наркотицейскирии ахтармишун патал абурувай къадагъа тир шейэр маса къачуна. Икъл наркотикрал алверзавайбур УФСКН-дин векилриз, абур вужар ятла чин тийиз, 1500 манатдай спичкадин къалар авай къватида аваз 6,7 грамм марихуана гана.

Гъуъуынлай, абур къурла, шагъидизни акуна, садав мад гъакъван къадарда аваз наркотикар гвай.

Абуру чпин тахсир хиве къунач, тахсиркарвал судди тестикъарна ва гъарда аваз 8 ийсни ругуд вацран кар атлана.

Къумек гана

Правовой чирвилерин рекъяй къумекдай Вириrossиядин йикъян сергъятра аваз Мегъарамдхуърун райондин школа-интернатда аяярин чирвилер хажжунин мярекат къиле фена.

Иниз Мегъарамдхуърун райондин Жегъилрин парламентдин председатель Эдуард Балабегов, адвокат Сабир Абдурагъманов, райондин УСЗН-дин ва РД-дин юстициядин министрстводин векилар илифнавай.

Абуру диде-бубадивай къакъатнавай, умурдирин четин шартлара гъатнавай жаванриз пулсуздаказ юридический месяктар къалурна.

Мярекатдин эхирдай школа-интернатдин векилри юридический рекъяй аялриз чпин чирвилер хажжунин карда къумекар гайи пешекарриз саърай лагъана.

Р.ГЬУСЕЙНОВ:

“Жуван сагъламвал

вахтунда ахтармиша”

Дагъви ШЕРИФ

Ахцегъ района больнициадин цийи дарамат эцигиз са шумуд юис я. Вири и вахтунда агъалияр, гъелбетда, кульгъне больнициада къабулзава. Амма ана шартлар авани? Хъсан, алай аямдин истемишунрив къадай хътин я шартлар, я техника авач, и кар больнициадиз фейи гъар са касди къатлуда.

И мукъвара за Ахцегъ райондин центральный больнициадин къилин духтур **Рагъман ГЬУСЕЙНОВАХЪ** галаз района здравоохраненидин гъалдикай, хулерин сагъламвалин идараиркай ва центральный больнициадикай, гъакин маса съубъетар авуна.

Рагъман Гъусейнов, санлай къачурла, райондин здравоохраненидин гъалдилай разтири, амма эда къалах генани хъсандин виллик тухвани къланзавайди къейдна.

- Четинвилер аватлани, къалах пландик квайвал къиле тухузва. Гъар са духтурди вичин везифаяр къилиз акудиз чалишишвалзава. Эгер районда медицинадин къуллугъяр авунин шартларикай рахаз хъйтла, са ахтити тарифдай гъалар авач. Больнициадин цийи дараматтар яваш-яваш эцигизава, авай кульгънебур ремонт тавуна санбар вахт я. Гатфарихъ Ахцегъ райондин къил Дагъустан Республикадин здравоохраненидин министрдикъ галаз гъурьшиш хъсанай. Осман Магъмудовича больнициадин бязы отделениир ремонт авун пландик кутуна. Министерстводай пешекарар атана, герек шагъадатнамаяр түлкүрна, амма гъелелиг чна гъам авай дараматтар дълз хъувун, гъам цийибур эцигина күвтэгъун гъурьзетава. Эгер медицинадин къуллугъяр авунин, диспансеризациядин месслайрикай рахайтла, бязы терефрай нетижаяр шазанбурулай 2014-йисуз хъсанбур хъсанва. Райондин медколлективди агъалийриз медицинадин къумек гунин хъсан шартларал мукъвал тир вахтунда элечидайдак умудар кутава.

■ Чадин къетленвилрив килигна, районда гъи азарар гзаф гъалтзава?

- Хъвадай циз килигна, щитовидный же-лезадин азарар, кариечи чакайра гзаф гъалтзавайди я, амма эхиримжи вахтара сахарный диабетди, онкологиядин азарри къил хажжава.

■ Райондин гзаф агъалийриз республикадин, гъатта маса регионрин шеърривиз физ, чин сагъламвал ахтармишава, гъар жуьре серенжемар къабулзава. И кар квехъ га-

лаз алакъалу я? Чкадал хъсан пешекарар алачни, тахъайтла?..

- Алай вахтунда гъар са агъалидиз вичиз къани больнициада къани духтур хъяна, сагъламвалихъ гелкъведай ихтияр ава къван... хусуси клиникарни санбар хъсанва. Гъаниз килигна, бязибур тежкирбалу, машгъур духтурин патав физва, я туштла, районда авачир техникадин къумекдади къайтлани сагъламвал ахтармишава. Мисал яз, компьютердин томографиядал ахтармишун патал Махачкъаладиз, маса шегъерриз физва. Ихтин бязи техника чахъ, гъелбетда, авач, вучиз лагъайтла абур виш агъурдайлай гзаф агъалияр яшамиш жезвай чакайрин больнициадир гузвойди я. Амма, маса махсус техника чахъ ава. И мукъвара УЗИ-дин, эндроскопический ва маса цийи аппаратар ганва. Къунши районара авачир аппаратал ахтармишун патал гъанрай чиниз къевзайвайбури ава.

■ Гъа цийи техникадал къалахдай махсус пешекарар авани ва районда гъихътин духтурар бес жезвач?

- Санлай къачурла, а техникадал къалахиз чизвай, махсус чирвилер авай пешекар ава. Эгер бес тежезвай кадрийрикай рахайтла, им республикадин гзаф районар патал кар алай месэяя. Мисал яз, алай вахтунда чаз реамотолог, эпидемиолог, онколог къланзана. Районда медицинадин 19 идара ава. Хулерин бязы амбулаторийи, фельдшерин пунктарри четин тъалара къалахзава, пешекарар бес тежезвай чакайра ава. Анра медицинадин идараир, гзаф вахтара, түлкүрнавай

къвалера ава. Исятда лап четин гъалда Хинерин хъур ава. Анин духтур вахтундади къалахал тахъуниз килигна, хуруръх Тельман Исламов (терапевт) ва Аслан Магъмудов (хирург) галкъурнава. Министерстводи и мукъвара аниз сарарин духтурни ракъурун лазим я. Районда къалахдай пешекарар герек атаяла, чна министерстводиз арза ийизва. Анин кадрийрин отделда гъам къалах къланзавай духтурин, гъам къалахдай ксар къланзавай медицинадин идараирин делилар ава. Мад са кар къейд ийиз къланзава, гзаф хулерин медицинадин идараирхъ лицензияр авач.

■ Лицензиядикай съульбет кватаила, шаз зун Луткунрин амбулаториядиз фенвай. Анин къилин духтурди чпихъ агъалийриз рапар ягъун патал лицензия авачирди хиве къунай.

- И месэла чна алай вахтунда гъялзава. Ана яд градай махсус тадараク чур хъанвай. Дуъз хъийда ва мукъвал тир вахтунда Луткунрин амбулаторияда кудай яд жеда.

■ И мукъвара райондин больнициадин реанимациядин в интенсивный терапиядин отделениидиз фейила, ана санитариядин гъалар пайгардик квачир...

- Ихтин дуьшушшар жезва. Чун абур арадай акудиз алахъзава. Гъелбетда, ахтити гъалар сифте нубатда заз таклан я. Санитариядин гъалар больнициадин сергъятрани хъсан тушир. Зирзибилар вегъидай контейнерар ацузай, амма абур вахт-вахтунда гадарзачир. Гила чна зирзибилар вегъидай контейнерар болнициадив яргъаз къакъуднава ва жугъуна тунва. Больнициадин сергъятра санитариядин гъалариз къецц гузвой мад са месэла патав гвай клам я. Чадин агъалийриз аниз зирзибилар гадарзава ва иеси авачир кицлер къватл жезва. И месэладин гъакъиндай чахъ ЖКХ-дикъ галаз къулнавай икърар ава, амма абуру эхиримжи вахтара адал са артух амалзавач.

■ Газетдин чинлай агъалийрихъ элкъвена вуч лугъуз жеда?

- Им вири агъалийрихъ элкъвена раҳадай хъсан мумкинвал я. Чна датана гъам аялрин, гъам чөхебурун диспансеризация, гъар 2014-йисуз аялрин ва чөхебурун вакцинация ийизва, ахтармишун тешкилзава. Районда профилактика къланзавай агъалийриз къилдин дестеяр ава. Заз вири агъалийрихъ чандин мегъем сагъламвал хъсан патал, пакадал төвъена, вахт-вахтунда гъар сада жуван сагъламвал ахтармиша.

Сад лагъай форум

Дагъви ШЕРИФ

Дагъустан Республикадин Общественный палатадин делилоради, Дагъларин ульквела къве агъзурдалай гзаф общественный гъар жуъре гъерекатар, тешкилатар ава. Абурун арада вичин везифаяр гъакъисагъивиледи къилиз акъудзайвай тешкилатрикай сад Дагъустандин региональный общественный "Етимар авачир Дагъустан" тъерекат я. Къиле еке тежриба авай педагог Райсат ОСМАНОВА акъвазнавай и гъерекатдин коллективи迪 Dагъустанда авай етимрин ихтияр хуънин, абуруз гъар жуъре къумекар гунин жигъетдай гъакъицатдан чехи къалах къиле тухуза.

И мукъвара гъерекатди Махачкъалада аялар къюмвилиз, хавализ, рушвилиз къабулнавайбурун республикадин сад лагъай форум къиле тухвани.

Аялар къабулнавай диде-бубаляр патал и мярекат руть кутадай ва къумек гудайди хъана. Форум тешкилиз Дагъустандин Общественный палатади, республикадин зегъметдин ва яшайшдин жигъетдай виллик тухунин министр Малик Баглиева, "Анжи" таксидин регъбер Рамазан Ашуриллаева, "Ваше дело" медиахолдингдин регъбер Ди-нара Аджаматовади, "Бизнес-образование" центради, Бабаорт райондин администрацииди, "Радуга" типографияди, "Мегаполис - М" агентство, "Проффи" агенстводи ва масабуру къумекар гана.

Мярекат Дагъустандин Общественный палатадин председателдин заместитель Алюсет Азизханова ачуна ва къилени тухвани. Ада вичин рахунра форумдин метлебдикай, "Етимар авачир Дагъустан" тешкилатдин къалахдикай лаъна.

Гуъгуънлай Райсат Османовади аял вахтунда аялар къюмвилиз, хавализ, рушвилиз къабулнавайбуру, тыйкъабур душурдай ташкиматди абуруз гузвой къезилвилерин иесивал ийизватла, гъадакъяр лагъана. Мярекатдал саки вири министерствойрин ва ведомстворин векиларни алай. Райсат Османовади абуруз гъардаз талуъ арзаярни авуна ва къумекун, масадан етимиликай менфят къачуна, жуваз эменин къватлазавайбурун виллик пад къуниз эверна. Ада ихтин дуьшушшар талуъ мисаларни гъана.

Трибуналихъай Интизар Мамутаева, министерствойринни ведомстворин векилар, Чечнядай, Краснодардай атанвай мугъманар ва масабурни рахана.

Мярекатдин эхирдай гаф бязи диде-бубайриз гана ва аялар къюмвилиз къабулнавайбуруз, форумдин спонсориз пишешар гана.

Пешекаррин къитвал гъиссазава

Шагъ ШАГЬОВ

Дагъустандин здравоохраненидин министерстводин пресс-къуллугъди хабар гузайвал, республикадин здравоохраненидин къурулушда медицинадин 33904 къуллугъчи къалахзава, абурукай 9656 - духтурар, 23727 медицинадин юкъван персонал, 521 маса пешекарар я. Республикада 39,4 процент духтурин ва 24 процент юкъван медперсонадин къитвал ава.

Пешекарри къейдзавайвал анестезиолог-реаниматологрин, фтизиатторин, рентгенологрин, жаванрин кабинетрин духтурин, аллерголог-иммунологрин, травматологрин, нейрохирургин, эндоскипистрин, аялрин онкологрин, аялрин эндокринологрин, аялрин психиатрин, наркологрин, психотерапевтрин, патологоанатомрин, диетологрин, лаборантрин, генетикрин, профпатологрин, эпидемиологрин къитвал ава.

Республикада анестезиопринг-реаниматологрин, патанатомрин, медицинадин тади къумекдин, рентгенологрин, фтизиатрин, психиатрин пешейр кадрийрикай къитвал виридалай икеди я.

Бабаорт, Буйнакский, Гуниб, Къизилпорт, Леваша, Мегъарамдухуруны, Табасаран районра ва Буйнакск, Къизляр, Къизилпорт, Южно-Сухокумск шегъерра здравоохраненидин хиле къалахдай пешекаррин къитвал виридалай икеди я. Махачкъалада духтурар саки бес жезва.

Здравоохраненидин министерстводин пресс-къуллугъди хабар гайвал, 2014-йисан къильд вацран вахтунда Дагъустанда 500-дадай гзаф духтурар хурурън чакайра къалахзава. Алатай 2014-йисуз 473 духтурдиз къалах ганай. Республикадин герек пешекарар гъазурин патал РД-дин здравоохраненидин министерстводин кадрийрин отделди пешекарвал хождай курсариз сифте нубатда хулерин больнициарин пешекарар ракъурнава.

Къитвал арадай акудун патал вуздилай гуъгуънз къачувай пешекарвилин образовандин (интернатура, ординатура) махсус программадай, икъраррин бинедаллаз къалахзава.

"Земский доктор" программадикай рахайтла, пешекарри къейдзавайвал, 2013-ийсалай и программадай къалахдай пешекарвилин чакадай ташкиматди абуруз гузвой къезилвилерин иесивал ийизватла, гъадакъяр лагъана. Мярекатдал саки вири министерствойрин ва ведомстворин векиларни алай. Райсат Османовади абуруз гъардаз талуъ арзаярни авуна ва къумекун, масадан етимиликай менфят къачуна, жуваз эменин къватлазавайбурун виллик пад къуниз эверна. Ада ихтин дуьшушшар талуъ мисаларни гъана.

Трибуналихъай Интизар Мамутаева, министерствойринни ведомстворин векилар, Чечнядай, Краснодардай атанвай мугъманар ва масабурни рахана.

Республикадин конкурс “Женнет дидейрин квачерик ква”

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Алатай испен юкъуз Махачълалда, Дуствилин квале Пайгъамбардин (с.а.в.) гъядис тир “Женнет дидейрин квачерик ква” лишандик кваз тешкилдик республикадин сад лагъай конкурсын нетижаяр куын из талукъарнавай шадвилин мярекат кылы фена. Ана Дагъустандин са жерге министерствойринни ведомствоирин, общественный тешкиллатрин, ДУМД-дин векилри, газаф аялар авай дидейри ва масабуру иштирака.

РИКЕЛ ХКИН: конкурсдиз материалар алай йисан 20-сентябрьдилай 20-ноябрдади къабулзаявай. Ана яшарин са шумуд катогориядай тир (10-16, 17-25, 26-50) йисан ва адаптациян изширақдай мумкинвал авай. Конкурсдик агадыхъ галай номинацияр квай: сочинение (эссе, проза, поэзия), милли чаларал дидедик манияр тамамарун, газаф аялар авай дидейрикай сүбъетар, дидедикай гъакъысы гъадисар, дидедикай нашидар тамамарун.

Къейд авун лазим яхы, конкурсын кылини тешкилатчи дишегълийрин “Муслиммат” твар алай общественный тешкилат тир, ДУМД-дин векилри ва РД-дин Гъукуматдини күмекар гана. Конкурсдин макъсад хизандин ивирап ва адептар хунал маштугъул общественный тешкилатрин квалиахъ хъсанарун, дидевилин ва хизандин къиметлувал квадартавунай веревирдер ийиз тун, обществода хизандин роль жажун, дидейрин къайтыу чуғуниз фикир гун ва икмад тир.

Конкурсдин нетижаяр куын из талукъарнавай мярекат лап итижлудаказ, халис сувар хъиз, тешкилнавайдакай лугъун тавуна жедач. Ам башламишдалди сегънедал еке экрандилай конкурсын тешкилатчи “Муслиммат” обществодин квалиахъ фильм къалурна, жуъреба - жуъре чаларал дидедикай нашидар тамамарна, Махачълалдин “Сафинат” твар алай аялрин бахчада тербия ва чирвилер къачузтай бицекрин са дестеди дидейриз башнавай шириар келуналди кваз хъянвайбурун гульгульлар мадни хажна. Гульгульлай дидей-

риз сувар тебрик авун патал сегънедал нашидар келунай кылы феий конкурса гъаливал къазанышай Наби Бутаев экъечина. Ада тамамарай “Дидедин рик” ва адайлай гульгульнини са шумуда тамамарай нашидар кваз хъянвайбуру лап хушдаказ къабулна.

Мярекатдал гаф Дагъустандин муфтийдин заместитель Абдулгъамад Гъажиеваз гана.

- Са ни ятланы лугъунни мумкин я, исламда дидедин югъ сувар яз авач, аялрин югъ къейдзаявач. Дугъриданни, исламда дидедин югъ авач. Вучиз? Вучиз лагъайта чи

сувар тебрик авунихъ галаз алакъалу келимаяр агакъарна, Рамазан Гъажимуродовича Дағъустандын вичин квалахъдин рехъни республикадин Дидейрин сад лагъай форум кылы тухунилай башламишдала фикир желбна.

- Гележег дидейрин гъиле ава” лишандик кваз тешкилай а форум са гъихътин ятланы эвер гун хъиз тир. Республикадин гъалдикай хабар авай касдин эвер гун. Акъ я хы, и эвер гунин ван атана. Мумкин кар туш, дидедиз вичин хци вуч ийизватла, ам гынин физватла, адан рикле вуч аватла чир тахъун. Чи буржи

Вири дидейрилай башламиш жезва!

Дашлемир ШЕРИФАЛИЕВ

АХЦЕГЪ райондин администрация, райондин “Ял ягъунин центр”, райондин дишегълийрин Совет ва РУО тешкилатчыяр яз, 27-ноябрдиз Ахцегърин Культурадин квалие суварин къайдада безетмишнавай залда “Вири дидедилай башламиш жезва!” лишандик кваз Дидейрин йикъяз талукъарнавай гурлу межлес-концерт кылы фена.

Кваз хъянвайбуру тебрик авуналди, ам Ахцегъ РДК-дин директор Абдулкерим РАГЫМОВАНИ Насият ИБРАГЫМОВАДИ ачухна. “Солнышко” аялрин баҳчадин бицекри “Диде” мани лугъуз куыл авурдалай куулук абуру сегънедиз райондминистрациядин кылини күмекчи Шемсидин АРУХОВАЗНИ дишегълийрин Советдин председатель Ханум ФЕТУПЛАЕВАДИЗ теклифна. Чипин ва райондин руководстводин патай дидейриз сувар мубарак авуналди абуру парга аялар авай са жерге дидейриз (Гульнара Гъабибовадиз, Тамара САФАРАЛИЕВАДИЗ, Марита ИДРИСОВАДИЗ...) аялар дүздаказ тербияламишунин зөгъметдай, хизандин лап хъсан адептар хунын лайххувилерай ва суварин йикъян шадлухдай гульметдин грамотаярни къиметлу пишкешар гана.

Программадин сергъята аваз сегънедиз залдавайбурун гульгульлар шадар авун патал сад-садан гульгульналаз музыкадин нумраяр газа аялрин “Солнышко”, “Гъечай космонавт” аялрин баҳчайрин, музыкадин ва искуствойрин школайрин, райондин умуми чирвилерин школайрин дестеярни музыкадин рекъяй баҳарагъ авай аялар ва, гъелбетда, РДК-дин гъевескар артистар (Фикрет Баширов, Юнус Урдуханов, Таира Муспахова...) экъечина. Къве сятни зура давам хъайи межлес рикел аламукъдайди ва залдавайбурув гъакъыкъатдани хъсандин ял ягъиз вугай итижлуди хвана.

Дидейрин йикъян сувар ноябрдин эхирда “Вири дидейрилай башламиш жезва!”, “Женнет дидейрин квачерик ква!” лишандик кваз гъакъл райондин вири хуъерин тешкилатрани библиотекайра къейдна.

Дидейрин югъ къейдна

ЧИ КОРР.

Мегъарамдхурун районда Дидейрин йикъяз талукъарнавай шад мярекат кылы фена. Ам тешкилатчыяр Мегъарамдхурун райондминистрация ва маса талукъи идарайт тир. И шад мярекатдиз чипих газа аялар авай дидейриз, набут аялар тербияламишнавай хизандин векилпиз теклифнавай. Мярекат ачухнади райондин культурадин отделдин кылы авай Эседуллагъ СЕЛИМОВА къейд авурвал, Дидейрин югъ къетен сувар яз чи умурдиз тъяхнава.

Шад мярекатда РД-дин Общественный палатадин член хъайи Светлана Гъамзатовадини изширакна. Ада вичин тебрикдин раҳунра алай вахтунда республикадин властдин органы дидейрин гъакъындай ийизвай къайгъударвилекай лагъана. Дидейрин тварцыхъ хейлин чими келимаяр мярекатдал экъечина рахай маса юлдашнин лагъана.

Дидейриз тебрикис бахчайра тербия къачузай аяларни атавай. Абуру шириар келене ва манияр тамамарна. Гъелбетда, дидейриз талукъарнавай шад мярекат рикел аламукъдайди хъана.

динда дидедиз гъар юкъуз гульмет авун истемишзава, гъар са югъ дидеяр патал сувар яз гъисбазава. Пайгъамбардин (с.а.с.) гъядисда “Женнет дидейрин квачерик ква” лагъанва. Пак Къуръандин гъар са царце чаз дидедиз гульмет авуниз эвер гузва, - къейдна ада.

Чирин раҳунра ада икъван чавалди чаз шалбурун квалиер кардик квайди ван къевзайтла, гила а чуру тегъуын чавни агакънавайдакай, къульз диде-бубаяр гекр амачир шейэр хъиз яшлубурун квалиериз гадарзавайдакай гъайиф чугунивиди лагъана. Дағъустанданы ихтигин квалиер авайдакай, анраны мусурманар тир диде-бубаяр авайди къейдна, ана шартар гъикъван хъсанбур хъайтлани, къульз хъайи диде-бубадив а тегъерда эгечун лазим туширдал фикир желбна.

Муғаммад Гъажиевон конкурс тешкилай “Муслиммат” обществодин председатель Хадижат ШИХАЛИЕВАДИН тваруныхъ хуш келимаяр лагъана, исламда дишегълидин ролдикай яргъалди сүбъетарна. Ада къейд авурвал, Пайгъамбардин (с.а.с.) девирда дишегълидиз итимрихъ галаз сад хъитин ихтияр гана, идалайни башкъя, Аллагъадиз ибадат авунин рекъе ада итимрилай артуханвални ава: икмад, итимар Жумъя капы мискинда авуниз мажбур ятла, дишегълияр - мажбур туш ва икмад. Ада пак Къуръандай хейлин гъадисар мисалар яз гъана.

Нубатдин гаф РД-дин Кылини патав гыйай хизандин ихтияр, дидевал ва аялрин ихтияр хунын рекъяй Уполномоченный Интизар МАМУТАЕВАДИЗ гана. Ада кваз хъянвайбурун Рамазан Абдулатипован тваруныхъай Дидейрин югъ

Гими батмиш хъана

Беринган гъулье батмиш хъайи Къиблепатан Кореядин "Орион-501" гимидин экипаждин членар жагъурунин карда Америкадин самолет ишлемишда. Идан гъакъиндай 2-декабрдиз Петропавловск - Камчатсдин гъульын портунин администрациядин къутармишнардай централдин начальник Артур Речан гафарал аласлу хъана "Цийивилер" РИА-ди хабар гана.

"Орион - 501" траулер Беринган гъулье Чукоткадин къерехрив 1-декабрдиз батмиш хъана. Ана аваз хъайи 60 касдик 6 кас къутармишна, абурун арада са россиявини ава. Са кас телефон хъанва, экипаждин амай 53 члендин къисмет гъихътиндигъ хъанватла, малум туш. Абурун арада Къиблепатан Кореядин, Индонезиядин ва Филиппинрингъранарава. Морякар къутармишун патал Севулди Россиядвигай къумек тлабна.

Къванерин мяденда мусибат

2-декабрдиз Кенияда, Мандеро округда боевики 36 кас яна къена, - хабар гузва Рейтерди.

Боевики къванерин мядендиз экульнахъ гульле гана. Абуру виликамаз ана авай инсанар мусурманриз ва мусурман туширгъулрүз пайна. Ахпа абуру мусурманар туширгъулрүз пайна.

Гъужум авунай Сомалидин "Аш-Шабаб" тешкилатдал шак физва. Кениядин Яру Хашуни къейд авурвал, къванерин мяден Сомалидихъ галаз сергъятдал алай Мандера шегъердивай 15 километрдин яргъа ава.

Алатай ваца Сомалидин террористилин "Аш-Шабаб" дестеди Кениядин кефер-пата автобус къунай ва 28 пассажир гульлеламишна. Тешкилатди и кардай жавабдарвал вичин хивез къачунай.

"Аль-Каидадиҳ" галаз алакъада авай "Аш-Шабаб" дестеди Сомалидин къиблепатан ва центральный областри хейлин територияя чин гъучивилик кутунва. Ана экстремистар, террористилин къайдаяр ишленишна, исламдин къанунар кардик кутаз чалишмиш жезва. Гъа са члавуз тешкилатдин членри 2011-йисуз Сомалиди вичин сергъятар хүн патал къушунар ракурыйдайлай гульгульниш къуншидал алай Кенияда терактар ийизва.

Рози хгудач

ОН-дин къурулушда авай Виридуңядин сұрсетдин программади Сириядай кат-

навай 1,7 миллиондилай гзафбуруз недай шей къачудай талонар гун акъвазаруниз мажбур хъанвайдан гъакъиндай малумарна. И талонрихъ инсанри Иорданиядин, Ливандин, Түркиядин, Иракдин ва Египетдин түквентай продуктар маса къачувай, хабар гузва организациядин сайтда.

Программа акъвазарунин асул себеб пул бес тахъун яз гъисабазва. Эгер декабрдиз лазим тир къадар тақыттар организациядин счетдиз атайтла, талонар гүнин къвалих кардик ахкатда.

"Абур авачиз хейлин хизанар кашақди рекъида, иллаки мукъват хъанвай хъультын вахтунда", - къейдзава World Food Programmedи.

Пешекаррин фикирдалди, виридалайни еке читинвилер Ливандын Иорданияда авай катнавайбурул ақылта, гъылк лагъайтла абурун аялрихъ чими партал ва къавел алуқтадай заттар ава.

Виридуңядин сұрсетдин программа им гъар 1-йисуз 4 миллион тоннадыг агақына недай сұрсетталди таъминарзай, дульяда авай виридалайни чехи мергъяматлувилин организацияя. Ам 1963-йисуз ООН-дин къурулушда авай сұрсетдин рекъяя къумек гудай орган хъиз тешкилнай. Ада вилик физва ульквейра авай кесиб касариз къумек гузва. 2013-йисуз организацияди 75 улькведа 80 миллиондилай гзаф касариз къумекар гана.

Пабни хва къунва

Ливандин армияди Сириядин сергъятдилай элячидайла, "Исламдин государство" дестедин регъбер Абу Бакр аль - Багъадидин паб ва гадайрикай сад къунва. Идан гъакъиндай, Ливандин хатасузвилин къуллугъудин векилрин гафарал аласлу хъана, Рейтерди хабар гузва.

Власти боевикин папарикай сад яз гъисабазай дишеғлидин тівар ва миллет лағынан. Агентстводин малуматдал аласлу яз, ам къаз военныйриз къецепатан ульквейрин разведкайрин векилри къумек гана.

"Иракдин ва Левантадин исламдин государство" (ИГИЛ) десте 2006-йисуз, "Аль-Каидади" тереф хъналди, Иракда арадал атана. Сифтедай адак цүдадай гзаф террористилин гъвеңчи дестеяр квай. 2013-йисуз дестеди Сириядин президент Башар Асадан режимдиз акси дяведа иштиракна. Гульгуль боевики асул къуватар Иракдиз рекье тун къетнай. "Аль-Каидади" чехи роль къульвазвай салафитрихъ галаз векъи алакъайра хъуниз килигна ИГИЛ и террористилин тешкилатдивай къерех хъана.

Июндин сифте къилерай боевикии Багъададдал гъужумиз башламишна, абуру Тикрит ва Масул шегъерарни къачуна. Абурун ихтиядра Иракдин армиядин танкар, БТР-ар, яракъар ва бронежилеттар гъятна. Халифат тешкилунин карда ИГИЛ-дихъ агалкъунар хъайивилий, ада вичин тъварни "Исламдин государство" дегишарна.

Хъиткъинарунин къурбандар

Афғанистанда тайфадин къиле авай кас күчкай вахтунда хъиткъинарун арадал гъунин нетижада ислэгъ 7 ағылай ва 2 полицейский телефон, 18 касдал хирер хъана, хабар гузва Франс-Пресс Агентстводи. Хъиткъинарай шей вичин чандилай гъил къачувай террористди кардик кутуна. Кучукунин серенжем улькведин Кеферпата авай Баглан вилятдин Бурка районда къиле физва. "Боевикдиз виниз тир чинер алай полицейскийрина ва чадидин советдин членрин чан-

диз къаст ийиз къанзавайди тир. Амма абуруз хата хъана", - малумарна чадидин полициядин начальник Тадж Мохаммад Таквади. Адан гафаралди, тайфадин къил фарикъат авунин серенжемде агъзурдав агақына инсанри иштиракзай.

Арадал атай агъвалатдай гъелелиг террористилин са дестедини, "Талибанни" кваз, жавабдарвал вичин хивез къачувнай.

Эхиримжи са шумуд гъафтеда талиби Афғанистандин территориядай хейлин тәрактар къиле тухвана. 27-ноябрдиз Кабулда вичин чандилай гъил къачунвай мотоциклдап алай террористди Британиядин посолство патавай военный конвой фидай вахтунда вичи-вич хъиткъинара. Вад кас гъафтал телефон хъана.

23-ноябрдиз къиблединнанрагъэкъечдай пата авай Пактика вилаятда волейболдал къульвазвай вахтунда хъиткъинарунин нетижада 50 кас телефон, ага клан 60 касдал хирер хъана. Теракт Афғанистандин парламентди 2015-йисуз 1-январдилай улькведен террориядай НАТО-дин 12 агъзур военный амукъунин гъакъиндай сесер гайи са шумуд сиядилай арадал атана. Абуру Афғанистандин хатасузвилин къуватрин къуллугъчириз террористрихъ галаз женг чугунин карда къумек гун, гъакъни чадидин военныйяр вердишарлаз им. Аладай вахтунда улькведа международный контингентдин 50 агъзур аскер ава. 2010-йисуз абурун къадар 130 агъзурдав агақынай.

21-ноябрдиз США-дин президент Барак Обамади Афғанистанда Америкадин яракълу къуватар амукъунин къалахадиз рөхъ ачухазвай чинебан указдал къул чугуна. The New York Timesди хабар гузайвал, имни США-дин гилан военныйяр контингент улькведа мадса ийиз амукъда лагъай чал я.

Меслят хъанва

Украинадин военныйярни ЛНР-дин векилар ЛНР-дин гъучивилик квай территорийиз гульле гун акъвазарунин гъакъиндай икърар хъанва. Залан техника 6-декабрдилай ахкъудиз башламишда, лугъзува испен юкъуз организациядин сайтда чапнавай ОБСЕ-дин гъучивал тухудайбурун гъахъ-гъисабада.

Гульчывалзайбуру хабар гайивал, и къараар гульчывал тухунин рекъяя Саналди тир централдин къалахадин сергъятра аваз авур меслятрин нетижайрал аласлу хъана, 29-ноябрдиз къабулнавайди я.

Россиядин ва ОБСЕ-дин арачивал аваз терефар Минскда 5-сентябрдилай ислэявлай хъунин гъакъиндай икърар дала атана. Амма чип-чеб малумарнавай Донецкдин ва Луганскдин республикайра сечкияр къиле тухвадалай гульгульниш цийи къилелай гульле гуз башламиш хъувунай. Терефри Минскдин икърарар чурунай сада-садак тахсир кутаза.

Химический яракъ тергда

Россияди вичин химический яракъдин запасын 84,5 процент тергнава ва хими-

ческий яракъ къадагъа авунин (КЗХО) гъакъиндай Конвенциядин мажбурнамаяр тамамдакас къилиз ақуддай мурад ава. Идан гъакъиндай "Цийивилер" РИА-ди хабар гузайвал, Гаагада къиле фейи ОЗХО-дин конференциядай химический яракъ терг авунин рекъяя Госкомиссиядин председатель, Приволжский федеральный округа Президентдин патай тамам ихтияр ганвай векил Михаил Бабича малумарна.

"Къенин юкъуз Россиядин Федерацияди санлай къачурла женигин зөгъерлашибдай 33764 тонн шейэр тергнава. Алай вахтунда къве объектда - Саратовский обласда авай "Горный" ва Удмуртияда авай "Камбарка" объектра авай химический яракъдин запасар тамамдакас тергнава. 2015-йисуз "Марафъовский", "Леонидовка", "Почеп" ва "Щучье" объектра авай химический яракъни терг авун пландамишна, - хабар гана Бабича.

Удмуртияда авай "Кизнер" объектда авай химический яракъ 2020-йисуз 31-декабрдилай геж тушиз терг авун пландамишна. Бабича къейд авурвал, Конвенциядай мажбурнамаяр галай-галайвал ва тамамдакас къилиз ақуддай.

Фитедал къалахадай

автомобиль

"СуперОмск" РИА-ди хабар гузайвал, Омскдай тир са касди къарасралди ва фитедалди къалахадай автомобиль түккүрна. Газогенератордин установка алай "Москвич" са гъафтедин къене 120 агъзур манатдай маса гуз алакъын.

- Машин экологиядин рекъяй михъиди, күдайдин къенятдайди я. Са сеферда эцигай къарасар 120 километрдиз бес жезва, йигинвални 90 километрдиз барабар я. Ада къарасрал, самарал, юнъадал, күлларал, къарасрал цивиндал елкадин шишкайрал, пешерал ва газа маса шейэрл къалахазава. Ам гъихътин мекъивал авай юкъуз хъайитлани, худа тваз жеда, - лагъана автомобиль маса гузай Дмитрий Власова.

Машиндин бине яз "Москвич 2140" ишлемишина. Адан системади газогенератордин принципдайл аласлу яз къалахазава, - яни кудай шей пичинай дүм-дүз дигителдиз физва. Машинда гумадинни гъиссавач, пич лап хъсандакас къевирнава. "Москвич" къачур кас Омскдивай 350 километрдин мензилдиз фенва, - сүйгебетна Власова НГС-Омск сайтдин корреспондентриз.

ЦБ-дин курсуналди къенин юкъуз:

1 доллар - 51,78 манат,

1 евро - 63,24 манат,

къизил (1 гр) - 1953,77 манат,

гимии (1 гр) - 25,67 манат.

ИНТЕРНЕТДАЙ.

Гъазурайди - Шагысмаил Гъажимирзоев

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛАР:
РД-дин Халкъдин Собрание,
РД-дин Гъукумат
367000, Махачкала, пл. Ленина, 1

КЫЛИН РЕДАКТОР
А.У. САЙДОВ
Тел/Fax: (872-2) 65-00-60
E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЫЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55

КЫЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ -
ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГИМОВ
65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САЙДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
К. М. КАЗИМОВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А. Х. ГЬАМИДОВ
65-00-63

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Х. ШАЙДАБЕГОВА

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз ваххана - 18.30

Газет "Лезги газетдин" компьютерин базада гъзурна.

Газет "Лотос" ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкала,
Пушкин күчө, б.

Тираж 7924

Макъалаяр редакцияди түккүлүр хъийизва. Макъалайриз рецензияр гузувач ва абур элкъвена вахкузувач. Редакциядинни макъалайриз авторрин фикирар сад тахъун мумкин я.

Газет массовый коммуникацийрин хиле законодательстводал амал авунал гузувачил авуунин вахтурадин ирс хүчин рекъяя РД-дин Федеральный къулгүлүйдин Кыблепатан федеральный округда амал Управлениди регистрация хъувунча.

ПИ № ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь

РЕДАКЦИЯДИН АДРЕС:

367018, Махачкала,
1 Петродин проспект, 61.
7-мертеба.

(Г) - И лишандик квай материалар гъакыдих чапзавайбүр я.

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"
УФК по РД
БИК - 048209001
ИНН - 0562043725
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Мубаракрай!

Ахчегъ райондин Луткунрин хъуре яшамиш жезвай отставкада амал полковник

Сабир Мамалиевич ЗЕРБАЛИЕВА:

Баркаллу хва Зербалийрин,
Архани я, стхани я.
Дамах я вун, хъурлын -
къвалин,
Велед хътин багъяни я.
Къайды-къанун хвена вуна,
Еке тъварар къачур стхя.
Веледизни дузы тербия,
Гуз зегъметар чугур стхя.

ВАЗ ДИДЕДИЗ ХЪАЙИ 70
ИЙСАН ЮБИЛЕЙ РИКИНИН
СИДКИДАЙ МУБАРАКЗА-
ВАЙ СТХЯЯР, ВАХАР, ВЕЛЕ-
ДАР, МУКЪВА-КЫЛИЯР.
ХАЙИ ХҮРҮҮНВИЯР.

Къвенкъвечи МФЦ

Шагъ ШАГЬОВ

Республикадин МФЦ-рин (многофункциональный центр) кесерлувал хажунин мураддалди Дагъустандин алакъядин ва телекоммуникацийрин министерстводи "Виридалайни хъсан МФЦ" лишиандик кваз конкурс ташкилнавай.

И конкурсда Мегъарамдхурун райондин МФЦ-дин векилди хабар гайивал, къенин йикъалди центрадиз 13500 агъали атанва. Абурукай 9 агъзур касдин кар тукъленва. Вири республикада хъиз, и райондин агъалийрини эмениндиз талукъ шагъадатнамаяр тукълнурунин къуллугъдикай иллаки газаф менфят къачузва. Гъа са вахтунда чилин участокар кирида вугунин, РФ-дин агъалийрин паспорт къачунин, ам дегиш хъувунин къуллугъдар къанын къевзайвайбурни тимил туш.

Мегъарамдхурун райондин МФЦ республикада жегъилбурук сад я. Райцентрадин юкъвал алай адад дараматдиз атана, гъар са агъалидивай "са дакъардин" жуверда арза ийиз, къуллугъдар къачуз, гъазур хъланвай шагъадатнамаяр вахчуз жезва. Къуллугърикай менфят къачузайбурун къадар йикъандавай-къуз артух жезва. И карди чаз мад сеферда субутзана хъи, эгер сифте къилиягъалийри цийи къуралушдиз са артух итибарзавачирта, гила абуруз

центрдин къалах аквазва, яваш-яваши вирида чин дердиляр ана тукълнурузва.

Мегъарамдхурун райондин газаф агъалийри къейдизавайвал, МФЦ-дин дарамат райцентрада авайвилляй иниш къвез регъят я, идарада вири жувердин шарттар тешкилнава, набутризни маҳсус шарттар ава. Учирда электронный тегъерда акъваззана, агъалийриз ацуқьдай чаяр ава, цларал арзайрин ва маса документрин чешнеяр ала, санлай къачурла, республикадин МФЦ-дин къяомвилек квай амай вири идарайра хъиз, инани агъалийриз вири регъятвилер ганва.

Хабар це

КВЕВ "ЛЕЗГИ ГАЗЕТ" МУС АХГАКЪЗАВА?

Хемисдиз, жуъмядиз, кишидиз, гъяддиз, испендииз, саласадиз, арбединиз? -

Шегъер, район, хъур къалура -
Жуван тъвар, фамилияни -
Талабзана аттана редакциядиз рахкурун.

"Лезги газетдин" редакциядиз колективди играми хтул ГҮЛСУРА

рагъметдиз финихъ галаз алакъалу яз Седрединов Зият Бедировичаз, рагъметлудан хизандиз, вири багърийриз башсағылгылувал гузва.

"Лезги газетдин" редакциядиз колективди играми вах ГҮЛНАБАТ

рагъметдиз финихъ галаз алакъалу яз Мегъамандаров Нурали Межидовичаз, рагъметлудан хизандиз, вири багърийриз башсағылгылувал гузва.

Къыхъ!

Лга ЭНВЕР

Дидед чалал акъатзавай,
Къевез чи къулав агатзавай,
Сагъ чан я, чи къуватзавай,
Къыхъ, дустар, "Лезги газет"!

Нур ягъиз чаз мукъвал-мукъвал,
Экъу ийиз зигындин къвал,
Къезилариз чи тал-хъутлан,
Къыхъ, дустар, "Лезги газет"!

Меденивал виллик тухуз,
"Чехи-гъвечи чир хъухъ" лугъуз,
Гележедихъ дузы рехъ къалуз,
Къыхъ, дустар, "Лезги газет"!

"Лезги газет" къхин, дустар!

Им гъахъвал яни?

2013-2014-йисара чи школайра, культурадин идарайра "Лезги газет" къхин патал хейлин къвалахар тухвана, хайи чалан газетдин тиржини хъуз алакъяна. Амма, гъайиф хъи, 2015-йис патал акъудай газетдин къимет садлагъана хажна. Къвалай са касди къвалахазавай, мажиб тимил къачузай газаф хизанриз газет къхидай мумкинвал авач. И кар багъна къуна хъсан пул къачузай инсанрини къиль къақъудазва. Са мисал гъизва. И ийкъара чи кимел, фурс-дамах гваз, вичин яшарни 20-25 тир са кас атанвай. Адав 10 агъзур манатдин къимет авай телефон гвай. Вичин бубадин яшда авай итимрин виллик насть дустарихъ галаз вичи кафеда харж авур пулуникай рахазвай.

Чи почтальон Асмарат халадивай газет вахчуна хъфидайлла ада заа, гила компьютерар, Интернет акъатай девирда, вуна "Лезги газет" къхий лугъузва. Ам кvez я, айгъамар гъалчна.

Бес компьютерар хъвана лугъуз, чна чи ери-бине, хайи чал квадардани? Бес ихътин келлегүзэр хъайила тушни чи бязи хъсан адетарни квадарзайвайди.

За ахътинбуруз жаваб гузва:

Бубайрилай газаф хатури гъульремет,

Хайи пак чалан артухиз дэвлет,

Гъар са лезгииз багъишиз лезет,

Чаз мугъман жезва чи "Лезги газет".

Хуш шиир, дастан къхъиз гъшилакай,

Чаз мугъман жезва чи "Лезги газет".

Чан алайбур хъиз я ви шикилар, Гъакъван шадарда на чи гуъгуълар,

Къульзү ксарни жаван-жегъилар,

Дикъетдие къела чи "Лезги газет"!

Ацай багълама вегъена къульел,

Почтальон къведа гъар садан варцел.

Эвэр гун ала Замиран мецел-

Вирида къхъихъ чи "Лезги газет"!

Ток къенят яя!

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Эхиримжи вахтунда йифиз Ахчегъя, гагъ са, гагъ маса магъледа эквер хахыз, инсанар инжилу жезва. Месэладай къиль акъудун патал чун Ахчегъя районин уртак электросетрин (РЭС) идарадиз фена.

- Бязибуру гузчилав алачиз электричество ишлемишүнди, тоқдин пичералди яшайишдин къвалер чими авуниди трансформаторар, ЛЭП-ар, коммутационный аппаратар къайдадай акъатиз, вири жемятдиз зарар жезва. Гъайиф хъи, абур эвездай трансформаторарни авач. Мумкин тир хасаратвилерин виллик пад къун патал гуж алас къвалахазавай трансформаторар вахтундади худуниз мажбур жезвай душъушарни ава.

- Къейдин, винелай ганвай лимитдин сергъяйтрай экъеч тауун патал ва абонентрихъ галаз авай икърралди, гъар са къвалихизанди сята 1,8 киловаттдилай артух тох ишлемишна къанзавач. Аннамишун герек я, чи шарттара

ток къвалер чимун патал въя, анжак ишигъя ви яшайишдин техника (телевизор, холодильник, пекер чуъхъдай машин, утуть, компьютер...) ишлемишун патал гузва. Гъавилай электричество къенятун, ам къвалер чимун патал ишлемиш тавун жемятдивай къевелай талабзава, лугъузва районин уртак Ахчегъя РЭС-дин начальник Гъажи Керемова.

Гъа са вахтунда малум хъйвал, 2014-йисуз РД-дин финансирин министерстводай Ахчегъя район патал 2,5 миллион, Докъузпара - 6,5 миллион ва Рутул - 3 миллион киловатт электроэнергиядин лимит, яни ишлемишиз ихтияр авай тохдин къадар тайина. Трансформаторрикай рахайтла, абур Ахчегъя районда - 182, Докъузпара - 67 ва Рутул районда - 72 кардик ква. Нетикада гъа сад хътина ташттара авай къунши районра тохдалди образованидин, медицинадин, администрациядин идарагирия яшайишдин къвалер чимдай ихтияр ава. Чехи Ахчегъя района - въя. "Вучиз?", - хабар къазва инсанри.

Махачкъалада яшамиш жезвай Эсетов Азедин Мурадовичан хизанди стха Жалилан хва

ШАРАФИДИН

рагъметдиз финихъ галаз алакъалу яз Жалилов Мердалидин ва вири Жалиловин хизандиши башсағылгылувал гузва.